

Ronald Reagan Presidential Library
Digital Library Collections

This is a PDF of a folder from our textual collections.

WHORM Subject File Code: CO091
(Countries: Lithuania)
Case File Number(s): 209000-299999
Box Number: 125

To see more digitized collections visit:

<https://www.reaganlibrary.gov/archives/digitized-textual-material>

To see all Ronald Reagan Presidential Library inventories visit:

<https://www.reaganlibrary.gov/archives/white-house-inventories>

Contact a reference archivist at: **reagan.library@nara.gov**

Citation Guidelines: <https://reaganlibrary.gov/archives/research-support/citation-guide>

National Archives Catalogue: <https://catalog.archives.gov/>

JV

290108

1110

CO 091

PL

NU020

NU040

CO165

NU0135

D.C.

MEMORANDUM

1985 FEB 21 12:31

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON
February 20, 1985

MEMORANDUM FOR DAVID CHEW

FROM: LINAS KOJELIS, OPL

Very interesting; very helpful thanks

SUBJECT: Lithuanian Underground Publications

David, as a follow-up to our discussion last Monday regarding underground anti-Soviet resistance in Lithuania, I thought you might be interested to see some of the attached material.

Tab A: Xerox copy of original manuscript of the "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania -- No. 41" -- This is the format in which the "Chronicles" are published: by typewriter, with 6-8 carbons. This is a very clear copy: others are much fuzzier. In the upper left hand corner of page one are the sentences:

Perskaites duok kitam!
Eina nuo 1972 metu.

which mean:

After you read it, pass it on!
Published since 1972.

The continuous publication of the "Chronicles," in a country where the private ownership of typewriters is prohibited, and where pro-Church activities result in severe punishment, indicates the popular strength of the religious underground in Lithuania.

Tab B: English language translation of "Chronicle" No. 63 -- The last three sections, 8-10, are especially interesting in that they give a sense of the "matter-of-fact", routine nature of Soviet government actions against the Church.

Again, thanks for helping the "Lithuanian Independence Day" proclamation along. The VOA was very happy to receive it for broadcast to Eastern Europe.

A

Perskaitytas duok kitam!
Eina nuo 1972 metų.

KĄ ŽADA 1980 - ji ?

Numeris skiriamas Klaipėdos tikintie-
siems, atkakliai kovojantiems už savo bažny-
čios atgavimą.

L K B K R O N I K A Nr.41

Šiame numeryje:

Ką žada 1980-ji?
Tremtiniai sveikina šv.Tėvą.
Kova už Klaipėdos bažnyčią.
Už žmogaus teisių deklaraciją.
Kratos.
Mūsų kaliniai.
Lietuviai gina savo kalbą.
Ordinarai remia blaivybės sąjūdį.
Kunigų ir tikinčiųjų protestai.
Apie "prasimanymus" užsienio spaudoje.
Anilionis - Bažnyčios korikas.
Tikinčiųjų studentų diskriminacija.
Žinios iš vyskupijų.
Sovietinėje mokykloje.
Katalikai sovietinėse respublikose.
Nauji pagrindžio leidiniai.

1980 m. sausio 1 d.

L i e t u v a 1980 m.

1979 m. antroji pusė Lietuvoje buvo ypač nerami, nes KGB suintensyvino akciją prieš laisvąją pagrindžio spaudą. Dėl šios priežasties buvo padaryta daug kratų: pas Antaną TERLECKĄ/po kratos suimtas/, Julijų SASNAUSKĄ/po kratos suimtas/, Liuciją KULVIETYTE, Vitaliją ŽVIKAITĘ, doc. Vytautą SKUODĮ, Povilą PECELIŪNĄ, Daną KERŠIŪTĘ ir kt. Ši KGB akcija yra įrodymas, kaip labai Bažnyčiai ir Tėvynei reikalinga laisvoji spauda - sovietinei propagandai ji yra pražūtinga, todėl bet kokia kaina su KGB pagalba bandoma ją likviduoti.

Oficialios valdžios įstaigos, o ypač sovietinė spauda nuolat grasina, kad "tarybinė valdžia niekada nepakės tyčinio savo įstatymų pažeidinėjimo"/F. Laurinaitis, Pokalbiai 3, 1979, p.23/. Antano TERLECKO ir Juliaus SASNAUSKO suėmimai patvirtina, kad šie grasinimai nėra tušti.

Lygegrečiai su kratomis, tardymais ir areštais 1979 m. buvo intensyvinama vadinamoji ideologinė kova. Apie jos pobūdį liudija kad ir šitie faktai.

1979 m. pabaigoje išleista ateistinė knygelė "Pokalbiai 3", kurios autorius, senas čekistas, buvęs Religijų reikalų tarybos referentas F. LAURINAITIS, gindamas sovietinės valdžios smurtą, įrodo, kad "tarybinės valdžios įstaigos jautriai reaguoja į teisėtus tikinčiųjų pageidavimus"/p.19/.

Sovietinės propagandos melo eskalacijai į vakarus pasitarnauja net kunigai, kaip antai Gedeminas BLYNAS, pabandęs lietuviams išiešioti įrodymus, kad LKB Kronika rašanti neties:

Grubus melas namuose ir svetur liudija ne tik apie didelį sovietinės valdžios susirūpinimą savo prestižo gelbėjimu, bet ir

LITHUANIAN INFORMATION SERVICE
351 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

apie bekompromisiniį melo ir smurto linijos
vykdymą ateityje.

Taigi 1980 -ji metai Lietuvos katalikams
nežada nieko gero. Tą patį patvirtina ir
sovietiniai tankai Afganistane. Galimas
daiktas, kad ateistinė valdžia, akivaizdžiai
pamačiusi dabartinį religinį ~~atgimimą~~
~~ir tautinį atgimimą~~ Lietuvoje, nepabūgs
Vakaruose keliamo triukšmo ir dar intensy-
viau leis į apyvertą stalinistinę KGB mašiną.
Į šitokias avantiūras sovietinę valdžią
neabejotinai skatina Vakarų nepajėgumas
ryžtingai veikti /o kad Kremlius, represuoda-
mas disidentus, bijotų bent Olimpinių žai-
dinių boikoto!/.
pasauliečiai

Lietuvos kunigai ir ~~katalikai~~, dėkodami
už geros valios žmonių pagalbą, labiausiai
turi pasitikėti Dievo Apvaizda ir ruoštis
ilgai ir atkakliai kovai už tiesą, laisvę
ir Kristaus triumfą Tėvynėje.

TREMPINIAI SVEIKINA ŠV. TĖVĄ

1979 m. spalio 10 d. trempiniai-vyskupai
Julijonas STEPONAVIČIUS ir Vincentas SLADKE-
VIČIUS pasiuntė šv. Tėvui tokio turinio tele-
gramą:

ŠVENTASIS TĖVE,

Sūniškos pagarbos ir meilės paskatinti
pirmose Jūsų Pontifikato metinėse sveikiname
Jūsų Šventenybę nuoširdžiausiai trokšdami, kad
per Jus, Šventasis Tėve, Kristaus Bažnyčiai
būtų išliotos kuo gausiausiai Dievo malonės
ir kad joje kuo ryškiausiai sužibėtų Dieviš-
kosios Apvaizdos maloningumas.

Mūsų tautos tikintieji Jūsų Šventenybę ne
tik myli, bet taip pat labai žavisi. Mes no-
rime ir viliamės Jus pamatyti savame krašte
kaip mylimą Tėvą, lankantį savo vaikus.

Pasinaudodami šia proga, dėkojame Jūsų
Šventenybei už mums parodytą tėvišką rūpestį
ir nuolankiai prašome mums suteikti Apašta-
liškąjį Palaiminimą.

UŽ ŽMOGAUS TEISIŲ DEKLARACIJĄ

Helsinkio susitarimų vykdymui remti TSRS
Maskvos grupė
1978 m. gruodžio 8 d. Dokumentas Nr. 69

30 metų Visuotinei žmogaus teisių deklaracijai

K r e i p i m a s i s

Prieš 30 metų Jungtinių Tautų priimta Visuotinė žmogaus teisių deklaracija tapo svarbiausiu etapu formuojant dabartinėje visuomenėje humanistinius principus. Truputį anksčiau, prieš ją priimant, pasibaigė II Pasaulinis karas, ir buvo sunaikintas hitlerinis nacizmas. Ne mažiau nusikalstamai diktatūrai padarė galą STALINO mirtis.

Tačiau ir dabar daugelyje pasaulio kraštų, neišskiriant ir TSRS, paskelbti minėtos Deklaracijos principai toli gražu dar neįvykdomi.

TSRS laužomi Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos daugelis svarbių straipsnių:

19 str. - įsitikinimų laisvė ir laisvė gauti bei skleisti informaciją;

13 str. - teisė laisvai pasirinkti gyvenamąjį kraštą, o krašto viduje - gyvenamąją vietą;

18 str. - religijos laisvė;

10 ir 11 str. - teismo viešumas ir teisingumas;

5 str. - Uždraudimas žiaurių ir žmogų žeminančių bausmių;

20 str. - susibūrimų laisvė;

23 ir 26 str. - prieštaraujant šių straipsnių dvasiai, neuždrausta nacionalinė ir ideologinė diskriminacija darbe ir švietimo srityje. Neužtikrinta profesinių sąjungų laisvė;

15 str. - teisė pilietybės išlaikymui arba jos pakeitimui;

12 str. - korespondencijos paslaptis ir buto neliečiamybė.

Įvairiame laipsnyje pažeidžiami ir kiti straipsniai.

Svarbiu pažeidimu laikytina tai, kad nežinant SNO Generalinės asamblėjos kvietimo "padaryti visa, kas galima Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos paskleidimui, paskelbimui ir išaiškinimui mokyklose ir kitose mokslo įstaigose", Tarybų Sąjungoje Deklaracijos tekstas tebėra visai nežinomas platiems visuomenės sluoksniams.

Tarybų Sąjungoje 60-70 metais susiformavo žmogaus teisių gynimo judėjimas, besiremiantis Visuotinės deklaracijos principais. Laiškai ir pareiškimai, ginant atskirus žmones, straipsniai, literatūros kūriniai ir istoriniai veikalai, laiškai ir dienoraščiai iš lagerių ir kalėjimų, išsamūs teisminių procesų užrašai, žmogaus teisėms ginti TSRS iniciatyvinės grupės, žmogaus teisių komitetas, "Einamųjų įvykių kronikos" reguliarius leidimas, Helsinkio grupių dokumentai, Psichiatrijos darbo komisijos ir kt. - visa tai tarybinei ir pasaulinei visuomenei atidengė daugybę faktų apie pagrindinių žmogaus teisių laužymus TSRS ir tapo svarbiu indėliu formuojant pasaulinę žmogaus teisių gynimo ideologiją, sugebėjusią humanistiniu pagrindu sujungti daugybę žmonių nepriklausomai nuo rasės, tautybės, religijos, socialinės padėties ir pilietybės visame žemės rutulyje.

Mes esame įsitikinę, kad atsakomybė už žmogaus teisių priežiūrą tenka ne tik valstybei bet ir piliečiams.

Reikšdami ištikimybę Visuotinei žmogaus teisių deklaracijai ir siekdami visuotino

humaniško bei žmogaus teisių apsaugojimo tokiu būdu, kaip jis suformuluotas Helsinkio Baigiamajame Akte, mes laikome būtina:

- išlaisvinti visus sąžinės belaisvius;
- pakeisti RTFSR BK 70 ir 190-1 straipsnius /atitinkamai ir sąjunginių respublikų BK straipsnius/, kurie leidžia persekioti už ištikinimus, informacijos ir idėjų pasikeitimą;
- pakeisti RTFSR BK 64 str. /atitinkamai ir sąjunginių respublikų BK straipsnius/, prileidžiantį galimybę persekioti už bandymą pasirinkti gyvenamąjį kraštą ir už idėjas;
- panaikinti visas teisinės kliūtis ir suteikti teisę laisvai pasirinkti gyvenamąjį kraštą /teisę palikti savo kraštą ir laisvai į jį sugrįžti/ ir teisę pasirinkti vietą gyvenamojo krašto viduje;
- nutraukti visų Bažnyčių tikinčiųjų persekiojimą. Užtikrinti tikrą Bažnyčios nuo valstybės atskyrimą;
- pakeisti iš esmės režimą kalėjimuose ir spec. psichiatriinėse ligoninėse, suformuluoti humaniškesnius Darbo-pataisos įstatymus;
- likviduoti priverčiamąjį darbą kalėjimo vietose, tremtyje ir sąlyginai išlaisvinant;
- pakeisti RTFSR BK 209 str. /ir atitinkamai sąjunginių respublikų BK straipsnius/;
- nutraukti psichiatriškas represijas politiniais motyvais;
- nutraukti diskriminaciją moksle ir darbe dėl tautybės, ištikinimų, religijos, atbuvus bausmę pagal teismo nuosprendį ir sąryšyje su giminių persekiojimais;
- užtikrinti profesinių sąjungų ir kitų asociacijų laisvę;
- nutraukti užsienio ir vidaus informacijos pasikeitimo pažeidimus - pašto, telefono ir telegrafo ryšio trukdymus;
- panaikinti visus nutarimus atimti pilie-

tybę dėl politinių motyvų.

Šiuo dokumentu mes kreipiamės į TSRS ir 34 kraštų vyriausybes, pasirašiusias Helsinkio Baigiamąjį Aktą, o taip pat į visas Jungtines Tautas, prieš 30 metų paskelbusias Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją "kaip uždavini, kuri išpildyti turi stengtis visos tautos ir valstybės".

Šis dokumentas paliktas pasirašymui per visus šiuos metus mūsų krašte ir už jo ribų, kurie drauge su mumis stengiasi gyvenime realiai įkūnyti Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją su ištikinimu, kad tai garantuoja ne tik asmeninę laisvę ir gyvybę, bet ir taikų sambūvį visoje žemėje.

1978 m. gruodžio 8 d. Elena KONNER, Sofija KALISTRATOVA, Malva LANDA, Naum MEIMAN, Viktor NEKIPILOV, Tatjana OSIPOVA, Jurij JARYM-AGALV

Prisijungiamė:

- Tatjana VELIKAMOVA, Andrej SACHAROV, Reisa LERT, Aleksandr LAVUT, Leonard TERNOVSKIJ, Evgenij NIKOLAEV, Marija PETRENKO PODJAPOLSKAJA, Viera LIVČAK, Irina KAPLUN, Georgij VADIMOV, Lev KOPELEV, Lidij ČIUKOVSKAJA, Vladimir KARNILOV, Nina STROKATOVA/KARAVANSKAJA/.

Tikinčių teisių gynimo Katalikų Komiteto nariai-kunigai:

- Jonas KALNECKAS, Alfonsas SVARINSKAS, Sigitas TAMKEVICIUS, Vincas VELAVICIUS, Juozas ZDMBSKIS.
- Kun. Juozas ADOMAITIS, kun. Lioginas KUNEVICIUS, kun. Petras DUMBLIAUSKAS, kun. Vaclovas DEGUTIS, kun. Antanas GRAZULIS, kun. Jonas MAKSVYTIS, kun. Albinas DELTUVA

kun. MIKALOJŪNAS, kun. Vaclovas STAKĖNAS, kun. Virgilijus JAUGELIS, kun. Gvidonas DOVYDAITIS.

Prie šio dokumento yra prisijungę dar daug kunigų ir pasauliečių lietuvių, bet jų pavardžių Kronika neturėjo galimybės sužinoti.

K R A T O S

1979 m. lapkričio 24 d. KGB pareigūnai padarė kratą pas Povilą PEČELIŪNĄ, gyv. Vilniuje, Skorinos g. 2. Krata pradėta 9 val. 15 min. ir baigta 18, 30 val. Kratai vadovavo paplk. LINIAUSKAS. Keturi KGB darbuotojai dokumentų neparodė. Kviestiniais dalyvavo CIAPAS Vilius ir Andriejus DROPOVAS. Paimta asmeniniai užrašai, laišakai, kūryba, rankraščiai, "IKB Kronika", "Alma Mater", "Perspektyvos", "Lietuvių archyvas", išrašai iš skaitytų knygų, asmeninė užrašų knygutė, knygos spausdintos rašomąja mašinėle, pvz., "Atlaidų rinkinys", "Stigmatizuotoji Teresė Neumanaitė" ir t.t.

Saugumiečiai P. PEČELIŪNĄ kaltino leidinio "Alma Mater" redagavimu, taip pat bendradarbiavimu kituose pagrindžio leidiniuose, teiravosi, kaip pagrindžio leidiniai pasiekia užsienį, klausinėjo apie rašytoją R. LANKAUSKĄ, docentą V. SKUODĮ, prašė "padėti" saugumui, priminė, kad šia "byla" yra susidomėjęs generolas PETKEVIČIUS ir VRM ministro pavaduotojas generolas ŽEMGALYS. Po tardymo PEČELIŪNAS buvo paleistas "apsigalvoti".

Povilas PEČELIŪNAS yra lietuvių kalbos mokytojas.

x

1979 m. lapkričio 24 d. KGB vyr. ltn. J. MATULEVICIUS su saugumiečiais V. GRAKAUSKU, B. ROMANOVU ir N. BASKO, dalyvaujant kviestiniams Reginei MALINOVSKAJAI ir Birutei PETRAITIENEI, padarė kratą pas Daną KERŠIŪTĘ. Krata pradėta 8 val. 15 min. ir baigta 17 val. 10 min. Paimta rašomoji mašinėle, rašomas popierius ir kalkės. Asmeninę kratą padarė N. BASKO, reikalaudama net išsirengti, bet KERŠIŪTĖ nepakluso.

Po kratos tardoma KERŠIŪTĖ atsisakė duoti parodymus. Kultūros ministerijoje, kur dirba D. KERŠIŪTĖ, jai buvo liepta parašyti pareiškimą ir išeiti iš darbo, tačiau ji tai padaryti atsisakė. KERŠIŪTĖS viršininkas skundėsi, kad skyriuje dingsta dokumentai, o pati KERŠIŪTĖ esanti giliai tikinti ir t.t.

Lapkričio 26 d. tardymo metu buvo gąsdinama KERŠIŪTĖ, kad ją gali padaryti amoralia, patalpinti į psichatrinę ligoninę ir pan. Tardomoji apie kitus asmenis atsisakė duoti parodymus.

x

1979 m. lapkričio 24 d. buvo krata pas Vilniaus Universiteto docentą Vytautą SKUODĮ, gyvenantį Vandentiekio g. Nr. 44-4. Krata pradėta 8 val. ir baigta 19 val. Kratai vadovavo KGB majoras VILIMAS, kuriam talkininkavo penki saugumiečiai. Kviestiniais dalyvavo V. TUBELYTĖ ir G. MARTINKAITĖ. Kratos metu paimta daug rankraščių, užrašų, V. SKUODŽIO paruošta knyga apie ateistinę propagandą "Dvasinis genocidas Lietuvoje", A. Maceinos "Jobo drama", keletas pagrindžio leidinių / "Aušra", "Perspektyvos", "Rūpintojėlis", "Pastogė" Nr. 1 /, dvi rašomosios mašinėlės, portatyvinis magnetofonas ir kt.

Po kratos doc. Vytautas Skuodis buvo tris kartus tardomas apie tai, iš kur gavęs pagrindžio spaudos, kam ją davęs, kaip pats joje dalyvavęs ir kt. Doc. V. SKUODIS patvirtino, kad

esąs autorius knygos "Dvasinis genocidas Lietuvoje", o duoti kitus parodymus atsisakė.

УЧРЕЖДЕНИЕ

ВС-389/35

9.11.79

П-15

10

234321 г. КУЛОУТУВА
ул. Акацию, 23-2
Плуирене М.

На Ваше письмо от 29.10.79
сообщаю, что гр. Плумпа П.с.В. лишен
очередной посылки 31.09.79.

Начальник учреждения
ВС-389/35 -

Осин

Н.Осин.

УЧРЕЖДЕНИЕ

ВС-389/35

15.08.1979г.

№ 5-11

гор. Центральная

Литовская ССР г. Кулоутува
ул. Акацию 23-2
Гр-ке Плуирене А.

10а

Сообщаю, что Ваш муж Плумпа имеет право писать одно письмо
в два месяца, в связи с изменением условий содержания.
Бандероль осужденному Плумпа П.В. не положена.

Начальник учреждения ВС-389/35

Осин

Осин Н.М.

Į S T A I G A
VS-389/35
9. 11. 79
Nr. P-15
Miest.....

234321 m. KULAUTUVA
Akacijų g-vė, 23-2
Pluiriene A.

Į Jūsų 29.10.79 raštą pranešu, kad 31.09.79
pil. Plumpa P. s. V. atimta /teisė/ gauti eilini
siuntinį.

VS-389/35
Įstaigos viršininkas - /parašas N. Osin/ N. Osin
Isp.t. Volkov B.I.

Į s t a i g a
VS-389/35
15. 08. 1979
Nr. P-11
Miest. Centrinis

Lietuvos TSR, m. Kulautuva
Akacijų g-vė 23-2
Pil-tei Pluiriene A.

Pranešu, kad Jūsų vyras Plumpa, ryši su laiky-
mo sąlygų pakeitimu, turi teisę rašyti vieną laišką
į du mėnesius.

VS-389 Įstaigos viršininkas /parašas N. Osin/ Osin N.M.

*²) Antanas TERLECKAS

108

1979 m. spalio 30 d. Vilniuje buvo suimtas Antanas TERLECKAS. Suėmimo priežastis KGB TERLECKO namiškiams nepranešė. Galimas daiktas, kad tai kerštas už 45 pabaliečių memorandumą dėl Molotovo-Ribentropo pakto pasmerkimo.

M Ū S ū K A L I N I A I

1. Petras PLUMPA

Nuo 1979 m. kovo mėn. iš Petro PLUMPOS negauta jokios žinios. Lagerio vadovybė, atsakydama į žmonos Aldonos užklausimą, pranešė, kad Petras PLUMPA, "pasikeitus kalinimo sąlygomis, turi teisę per du mėnesius parašyti vieną laišką"/1979.VIII.15/ ir kad jam uždrausta gauti priklausomą siuntinį/1979.IX.31/.

Lagerio vadovybės atsakymai liudija, kad Petras PLUMPA yra kalinamas sunkiausiomis sovietinio lagerio sąlygomis ir yra nuolat arba karceryje, arba lagerio kalėjime.

"Kaip gi svarbu, kad per mus žmonės pažintų Jėzų; patirtų Jo Prisikėlimą ir patektų į Jo laimę. Tam ir esame mes čia, tolimuose kraštuose, tarp svetimų, bet laimės trokštančių žmonių, o mūsų kantrybė yra tas kelias, kuriuo Kristus ateina į žmonių širdis". /Iš P. PLUMPOS paskutiniojo laiško 1979 m. pavasarį/.

* 3. Julius SASNAUSKAS

1979 m. gruodžio 11 d. 11 val. savo bute, esančiame Garelio g. Nr. 15, buvo areštuotas jaunas vilnietis Julius SASNAUSKAS, dirbęs sargu Mokslinės minties muziejuje/buv. šv. Jono bažnyčioje/. Julijų išvedus, jo bute buvo padaryta krata, trukusi iki 14 val. Kratą vykdė tie patys saugumo darbuotojai, kurie krėtė šį butą prieš du mėnesius. Šį kartą jie neturėjo net kratos orderio. Saugumiečiai paėmė rašomąją mašinėlę, kalkes, "Tiesos kelio" vieną numerį, "Einamųjų įvykių kroniką"/vertimą iš rusų kalbos/, Helsinkio grupės narės PASKAUSKIENĖS laišką CK, pluoštą pamokslų ir užrašų knygutę. Šiuo metu jis kalinamas Vilniuje KGB izoliatoriuje/Lenino pr. 40/.

4. Vladas LAPIENIS

1979 m. liepos 1 d. sąžinės kalinio Vlado LAPIENIO žmona kreipėsi į LTSR ATP prašydama, kad jos vyrui dėl senatvės būtų panaikinta tremtis. ATP Prezidiumas atsakė, kad su tokiu prašymu turi kreiptis pats nuteistasis.

Spalio 17 d. Mordovijos KGB atėmė iš Vlado LAPIENIO fotografijas, kalėdaičius, vokus su pašto ženklais, religinius paveikslėlius ir apie 350 laiškų, atėjusių į lagerį per KGB rankas. V. LAPIENIS rašo:

"Spalio 17 d. mane išvežė iš 19-jo Mordovijos lagerio. Persiunčiamuose kalėjimuose teko būti 50 parų /traukiniu važiauvau apie 6 paras/. Kelionėje ir kalėjimuose vargo teko pamatyti ir patirti ne taip mažai.

Gruodžio 5 d. iš Krasnojarsko kalėjimo mane atvežė į aerodromą, o iš čia lėktuvu atgabeno į vietovę, vadinamą Severo-Jeniseiskij. Ši vietovė yra nuo Krasnojarsko apie 600 km į šiaurę. Lėktuvas, pakilęs iš Krasnojarsko aeroderomo, maždaug po 45 min. nusileido Jeniseisko aerodrome, o dar po 40 min. pasiekė Severo-Jeniseiskij aerodromą. Susisiekimas iš Krasnojarsko su Severo-Jeniseisku galimas tik lėktuvais, - nei geležinkelio, nei kelio automašinoms nėra. Šią vietovę iš visų pusių supa taiga, kurioje yra mešky, vilkų ir kitokių žvėrių. Sniego čia yra apščiai. Žiemą šalčio būna iki 50-60 laipsnių.

Kadangi esu senyvo amžiaus ir vargina galvos skausmai, o kai kada ir širdis pradeda negaluoti, todėl dirbti negaliu. Pensijos dar negaunu, nežinau, ar ją mokės, ar ne?

Čia atvažiaavęs neturėjau nė kapeikos, todėl milicija gruodžio 6 d. savo lėšomis išsiuntė telegramą, kad atsiųstumėi 200 rublių,

13

nes iš lagerio pinigų dar negavau”.

Prieš pat savo tremtį Vladas LAPLENIS rašė:
"Mano kelionė į tremtį turėtų būti panaši
į kelionę iš Vilniaus į Mordoviją. Tai ilga
varginga kelionė drauge su kriminaliniais ka-
liniais per persiunčiamus kalėjimus. Jei turė-
čiau rašytojo talentą, tai apie tokią kelionę
būtų galima parašyti nemažas veikalas. Tiek keči-
lionėje į tremtį, tiek ir pačioje tremtyje savo
kančia padėsiu broliams nešti kryžių, paremsiu
jų nusilpusius pečius"/1979.VIII.3.

"Jeigu būdami kaliniais ar tremtiniais nuo-
sekliai vykdomė Kristaus Testamentą, tada mūsų
gyvenimas ir čia yra prasmingas, o laikas bū-
nant kaliniu ar tremtiniu ne tik neprarastas,
bet gražiausiai pasitarnauja dvasiniam atgimi-
mui. Nesvarbu, ar mes esame už grotų, ar spyg-
liuotų vielų, tremtyje ar kur kitur. Svarbu, kad
galime kentėti ir aukotis, todėl džiaukimės ir
būkime linksmi.

Kai važiuosi pas mane į tremtį, prašyčiau
atvežti: "Šventąjį Raštą", T. Kempiečio "Kristaus
sekimą", Maldyną ir rožančių"/1979.X.13/.

Dabartinis Vladas LAPLENIS adresas:

TSRS, Krasnojarskij kraj,
Sievėro-Jeniseiskij rajon,
pos. Teja, ul. Piervomajskaja Nr. 4
LAPLENIS Vladas, Antano

Š. Nijolė SADŪNAITĖ

Nuotrupos iš praeities:

1974 m. rugpjūčio 27 d., baigiant daryti kra-
tą Nijolės SADŪNAITĖS bute, atėjo KGB paplk. KOL-
GOVAS ir išsiriškė, kad nuo 1970 m., t.y. nuo
kun. Antano SESKEVICIAUS teismo į Nijolę buvo
atkreiptos saugumo akys ir sekamas kiekvienas

14

jos žingsnis. Nijolė KOLGOVUI atsakė, kad jis
prieš ketverius metus jai žadėjęs sudaryti
tokią pačią bylą kaip kun. A. SESKEVICIUI, todėl
labai vėluodamasis vykdo savo pažadą. KOLGOVAS,
karščiuodamasis ir šaukdamas, išsigynė savo
žodžių.

x

1974 m. rugpjūčio 27 d. suėmė Nijolę SADŪ-
NAITĖ, saugumiečiai tikėjosi greitai sužino-
ti "LKB Kronikos" leidėjus. Tardymuose Nijolė
tylėjo, neatsakinėdama į saugumiečių klausimus.
Praėjus mėnesiui KGB paplk. PETRUSKEVICIAUS
nervai neišlaikė, ir bylos vedimas buvo per-
duotas majorui PILELIUI.

KGB tardytojas Vytautas Pilelis Nijolei
tvirtino, kad jis daugiau kaip 20 metų dirb-
damas tardytoju jau daug žmonių matęs, bet kad
kas nors tokiose sunkiose sąlygose per 10 mėn.
pastoviai būtų geros nuotaikos, to jis dar nėra
matęs ir tai tardytojai palaikė, kad Nijolė
serganti psichine liga. V. PILELIS žadėjo Ni-
jolę išleisti į laisvę, jei ji duosianti paro-
dymus nors apie vieną asmenį.

x

Prokuroras Jurgis BAKUČIONIS prieš teis-
mą žadėjo Nijolę išleisti į laisvę, jei tik ji
teisme tylėsianti, nes 1975-ji metai - Moters
metai, o Nijolė nieko nepadariusi, kad ją nu-
teistų. N. SADŪNAITĖ atsakė, kad ji nesanti spe-
kuliantė ir savo įsitikinimais nespekuliuo-
janti. "Aš negaliu tylėti, - sakė Nijolė proku-
rorui, - nes patys gyvenimo faktai jus kaltina"

Teisme prokuroras BAKUČIONIS pareikalavo
4-rių metų griežto režimo ir 5 metų tremties!

x

Praėjus pusei metų nuo suėmimo Nijolės by-
la dar nebuvo pajudėjusi iš vietos. Tada KGB
žvilgsnis nukrypo į silpnavalį ir mėgstantį
dažnai išgerti Nijolės pusbrolių Vladą SADŪNĄ,
vėliau giminėms pasipasakojusį, kad tardytojai
privertę jį duoti melagingus parodymus apie

tai, kad Nijolė jam davusi skaityti tris "LKB Kronikos" numerius ir knygą "Simas". "Jei teisme būčiau davęs teisingus parodymus, tai saugumiečiai būtų man galvą nusukę", - pasakojo Vladas SADŪNAS.

x

Nijolės SADŪNAITĖS teisme pasakyta ir Vakarų pasiekusi kalba, sukrėtė saugumiečius. Į Baraševų lagerį Mordovijoje buvo komandiruojami net 4 Vilniaus saugumiečiai, turėję užduotį sužinoti, kada Nijolė perdavė savo kalbą.

- Mes tavęs neklausėme, kam tu perdavei uždaro teismo aprašymą, bet kur tau pavyko tai perduoti? Ar dar būnant Vilniaus KGB kameroje, ar etapo į Baraševą metu, ar iš paties Baraševų? - veltui kamantinėjo Nijolę Vilniaus saugumiečiai, bet nieko nepešę grįžo namo.

x

Po teismo išvežant į lagerį Vilniaus saugumiečiai neleido Nijolei perduoti šiltų rūbų. Išvežė su vasarine suknele. Kelionės metu Nijolė persalo ir ilgai sirgo. Pasiekusi Baraševų lagerį, Nijolė sužinojo, kad per 11 kalinimo mėnesių ji neteko net 15 kg svorio!

1977 m. kovo mėn. viduryje iš Nijolės atėmė visus jai parašytus laiškus, atvirukus, šventus paveiksliukus, užrašus ir nuvežė į Mordovijos sostinę Saranską. Čia saugumiečiai žadėjo jai panaikinti tremtį, jei Nijolė "pasitaisysianti". SADŪNAITĖ atsakė:

- Priimu tik pilną reabilitaciją savęs ir visų, kurie nuteisti už reikalavimą, kad laikytumėtės Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos, Konstitucijos ir įstatymų paragrafų. Jokių malonių man iš jūsų nereikia ir jų nepriimsiu.

Saugumiečiai žadėjo tremties sąlygas padaryti šimtą kartų sunkesnes už lagerį. Kuo sunkiau, tuo linksmiau", - atsakė Nijolė. Jos

jumoras nuginklavo saugumiečius ir daugiau šia tema nebuvo kalbama.

Saranske du mėnesius SADŪNAITĖ gerai maitino, aprenge jos pačios rūbais ir nufotografavo! "Dryžuotos suknišos bijojo užsieniui parodyti, - rašė Nijolė, - todėl apvilko savais rūbais. Visur viena apgaulė".

x

Po Saransko 3 mėnesius SADŪNAITĖ vėl praleido Mordovijos lageryje. Nijolė rašė: "Nuo 1977 birželio 15 d. aš atsisakiau priverstinio darbo lageryje ir reikalavau raštu TSRS generaliniam prokurorui RUDENKAI ir Lietuvos prokurorui pripažinti politkalinių statusą, protestavau prieš naujus politinius areštus Lietuvoje ir prieš tyčiojimąsi iš politinių kalinių lageriuose, kalėjimuose, karceriuose, tremtyje ir psichiatrinėse ligoninėse. Manęs į karcerius nekišo, nes pastoviai laikėsi aukšta temperatūra. Negavau jokios medicininės pagalbos, net į rentgeno kabinetą nenuvedė". Per tuos tris mėnesius saugumiečiai konfiskavo visus jos ir jai siunčiamus laiškus, neleido nusipirkti maisto už 5 rub. per mėnesį ir gauti iš namų siuntinių, nors brolis Jonas kelis kartus bandė jį pasiųsti.

x

1978 m. gegužės 4-7 dienomis Leonidui BREŽNEVUI lankantis su oficialiu vizitu Vokietijos Federatyvinėje respublikoje, grupė delegacijos narių susitiko su BREŽNEVU ir prašė jo, kad būtų peržiūrėta Nijolės Sadūnaitės byla. Prašė tarpininkauti, kad Nijolė būtų išleista iš tremties ir galėtų grįžti į Lietuvą. Tada Nijolei buvo dar likusi dviejų metų bausmė-tremtis į Sibirą. I. BREŽNEVAS pažadėjo patenkinti delegacijos narių prašymą, bet, grįžęs į Maskvą, savo pažadė neištesėjo! Pasirodo, kad Maskvos KGB yra galingesnė už patį I. BREŽNEVĄ!

Nijolės dabartis:

Sovietiniai muitininkai ir toliau apiplėšinėja Nijolės SADŪNAITĖS banderoles ir siuntinius. Daug siuntinių gražinama siuntėjams atgal.

"Nežinau, kodėl Jūs ne viską gaunate, ką aš Jums siunčiu?" - klausia laiške Fr. Hieronimus iš Izraelio. "Siunčiau Jums dvi kepures, bet viskas grįžo atgal".

Medicinos mokslų daktaras W. BARENBERG iš VFR siuntinėlyje idėjo sūrio. Vietoje sūrio muitininkai įkišo aktą, kad sūrį sudegino!

Filosofijos ir teologijos mokslų daktarė Lilly ZARNCKE iš VFR siuntė pieno miltelių, - muitininkai idėjo aktą, kad pieną sudegino! Nijolė rašo: "Uždraustų" maisto produktų sąrašas vis ilgėja. Neseniai 3-se banderolėse gavau medaus, o dabar jau medų konfiskuoja. Labai daug konfiskuoja man siunčiamų maisto produktų, dažnai nėra konfiskacijos akto... Iš siuntinių išimamas siunčiamų daiktų sąrašas, kad būtų patogiau vogti."

Dali banderolių muitininkai suniokioja. Nijolė rašė: "Atskrido iš Austrijos banderolė: visa sudraskyta, kakava išbarstyta, banderolė nuteriota tarsi po bombardavimo".

Už siunčiamus daiktus plėšiami nežmoniškai muitai. Aina BORGSTEDT iš Švedijos siuntė Nijolei dirbtinos odos panešiotus kailinukus ir juos įkainavo 10 švediškių kronų, o Nijolei už juos reikėjo sumokėti 100 rub./650 švediškių kronų/ muito!

"Kas lieka nuo mano stalo, dalinu visiems polit. tremtiniams, nežiūrint jų tautybės. Jei bėdoje būtų ir tikrai blogos valios žmogus, aš pasidalinčiau ir su juo paskutiniu duonos kąsniu, nes taip elgtis mums įsakė gerasis mūsų mokytojas - Jėzus Kristus", rašo Nijolė iš Bogučianų. SADŪNAITĖS asmeniniai poreikiai labai

maži - beveik viską išdalina ir išsiuntinėja kenčiantiems. Tikriausiai dėl šios priežasties KGB muitininkai taip apiplėšinėja Nijolės siuntinius ir banderoles.

1979 m. birželio 22 d. SADŪNAITĖ parašė Bogučanų raj. Vidaus reikalų skyriaus viršiniui kui pareiškimą, kad atostogų metu rugpjūčio mėn. leistų jai nuvykti į Vilnių aplankyti artimųjų. Liepos 4 d. vienas milicijos darbuotojas Nijolei pranešė, kad atostogų metu jai važiuoti į Vilnių neleidžia ir ateityje neleis. Pagal tarybinius įstatymus visi tremtiniai turi teisę 10 dienų pabūti savo tėvynėje. "Labai mane saugumiečiai pralinksmino, - rašo Nijolė, - sakydamas, kad jei ir 10 m. tremties turėčiau, tai nė karto neleistų atostogų. Reiškia Lietuva gyva! Saugumiečiai mūsų bijo

Nuotrupos iš Nijolės laiškų:

Nijolė savo laiškuose prisimena lageryje paliktas bendro likimo drauges: Nadę USOJEVA, Glafyrą KULDYŠEVA, Galiją SILIVONČIK, Stefą SABATŪRĄ, Iriną KIRCEVNA, Tatjaną SOKOLOVA, Oksą POPOVIC, Tatjaną KRASNOVA ir daugelį kitų. "Nadė USOJEVA - nuostabaus gerumo ir takto mergina /nuteista 7 m. griežto režimo ir 2 m. tremties/. Labai gera ir kilni rusaitė - pravoslavė. Mes su ja buvome kaip sesės, tik galia, kad lageryje "atostogauti" jai beveik neleidavo. Tikras stebuklas - iš kur pas trapią merginą tiek jėgų? 5 metai beveik be patraukų - karceris ir griežto režimo kalėjimas - badas, šaltis ir patyčios. Štai kur didvyrė, prieš kurią net klauptis reikia! Tyli, rami, visada su šypsena ir malda lūpose. Niekada negirdėjau nekantrumo ar šiurkštesnio žodžio. Su šypsena eina į karcerį ir su šypsena sugrįžta. Išsekusi, pamėlusi, į žmogų nepanaši, o šypsosi ne tik mums, bet ir savo budeliams! Jos pavyzdys mane iki ašarų jaudina: jaudina. Būkite geri, parašykite ir jūs jai rašant karčiais. Jai bus nors kiek atlyginta už nuo-

latinią brutalumą ir panieką. Dieve, kiek skausmo ir neteisybių šioje ašarų pakalnėje!”

x

”Mūsų abu Petrai - PAULAITIS ir PLUMPA - uolos, į kurias sudužusios neapykantos bangos tik dar labiau išryškina jų didybę ir dvasinį grožį. Meilė visu savo begaliniu grožiu suspindi tik didžioje kančioje. Džiaukimės ir dėkokime Viešpačiui, kad mūsų mažoje tautoje yra tiek kilnių ir mylinčių sielų!”

x

Nijolė rašo apie a. a. kan. Petrą RAUDĄ: ”Visų gražiausias jo charakterio bruožas - meilė žmogui, atlaidumas ir gilus tikėjimas. Niekada nepamiršiu jo paskutinių gyvenimo žemėje dienų. Kentėdamas didžiausius skausmus, atsisakė bet kokių vaistų skausmui sumažinti, atgailodamas už mūsų klystančius tautiečius. Buvo labai ramus ir giedras, o taip pat dėkingas už mažiausią patarnavimą. Nuostabaus jautrumo ir grožio žmogus!”

Atvažiavę draugai neišlaikė ir pradėjo verksti, o kanaaninkas ramiai ir įtikinamai pasakė: ”Neverkite, juk aš iškeliauju pas gerąjį Tėvą”.

x

”Vartau a. a. kun. Karolio GARJCKO laiškus, - rašo Nijolė, - tai brangios relikvijos. Jo šventos rankos lietė tuos lapus, rašė kilnius žodžius, nešė į tolimą Sibirą savo širdies šilumą, Kristaus žodžių šviesą, kilnių paraginimą: ”Tegul kiekvienas žmogus, kurį jus sutiksite, nueina nuo jūsų geresnis. O kad jūs būtumėte lyg kryžkelės užrašas, kuris kitiems, o ypač jaunoms širdims parodytų kelią į tikrąją laimę... Tegul nepritrūksta jums jėgų aukotis ir toliau, kol bus auka atbaigta, kaip Kristaus ant kryžiaus. Tada visas kančios gyvenimas atrodys kaip sapnas, gal ir labai baisus, bet trumpas, palyginus su nesibaigiančia amžinybe”.

x

”Gyvenimo universitetas - kalėjimai, lager. etapai /neduok, Dieve, ir priešui tokių ”kelionių”! / ir tremtis dar aiškiau ir ryškiau nušvietė tikrovę ir kuo tampa žmogus, praradęs tikėjimą į Dievą. Be kaukės, realiai pasirodė mūsų gražbyliai ”humanistai” mano ir tūkstančių geriausių iš geriausių atžvilgiu. Tad dabar stebėtis nebeturiu kuo, belieka tik melstis už juos. Jų žiaurumas ir neapykanta tik dar labiau išryškina be kaltės kaltųjų didybę ir moralinį grožį”.

Nijolės SADUNAITĖS adresas:
Krasnojarskij kraj,
Bogučany, Partizanskaja 17-1.

LIETUVIAI GINA SAVO KALBĄ

TSKP Centro Komitetui,
LTSR KP Centro Komitetui
LTSR Švietimo ministerijai,
LTSR Aukštojo ir spec.vid.mokslo
ministerijai,
Profesinio techninio mokslo komitetui
prie LTSR Ministrų Tarybos

Iki šiol LTSR bendro lavinimo vidurinėse mokyklose vaikai rusų kalbos buvo mokomi nuo II-os klasės II-o pusmečio ir aukštesiose mokyklose lietuviams buvo dėstoma daugiausia gimtąja kalba. Visasąjunginė mokslinės partinės konferencijos "Rusų kalba - TSRS tautų draugystės ir bendradarbiavimo kalba" /įvykusios 1979 m.V.22 - 24 d.d. Taškente/ rekomendacijose siūloma pradėti mokyti rusų kalbos ikimokyklinėse įstaigose nuo 5 m. amžiaus, o bendrojo lavinimo mokyklų vyresnėse klasėse, visose profesinėse, specialiųjų vidurinių ir aukštųjų mokyklų 2-3 kursuose pradėti dėstyti tik rusiškai, jeigu mokiniai ir studentai to pageidauja.

Kadangi vaiko mąstymas gimtąja kalba susiformuoja tik pradinėse klasėse, pradėjus mokyti antrosios kalbos anksčiau, vaikas blogiau išmoksta ir gimtąją ir antrąją kalbą, mažiau gabūs vaikai net protiškai lėčiau vystosi. Dėstant bei skaitant ne gimtąja kalba, visi vaikai sunkiau supranta ir įsimena.

TSRS ir LTSR konstitucijos garantuoja visiems piliečiams galimybą mokytis gimtąja kalba.

Todėl prašome palikti iki šiol buvusią tvarką: darželiuose nemokyti lietuvių vaikų rusų kalbos, visose mokymo įstaigose lietuvius ir toliau mokyti lietuviškai, nemažinant mokslinės, grožinės ir vaikų literatūros lei-

dimo lietuvių kalba.

1979 m. Pasirašė 1310 asmenų.

Parašai surinkti iš Kauno, Vilniaus, Kap-
suko, Krėtingos ir įvairių kitų Lietuvos vie-
tovių. Šio pareiškimo originalas išsiųstas
TSKP CK-ai.

ORDINARAI REMIA BLAIVYBĖS SAJŪDĮ

Didžiai Gerbiamiems Kauno Arkivyskupijos
ir Vilkaviškio Vyskupijos Kunigams

Adventas - atgailos laikas. Skelbti atgailą yra didelė kunigo pareiga. "Taisykite Viešpačiui kelią" /Mt. 3, 3/. "Jei neatsiversite visi pražūsute" /Lk 13, 3/. Net ir tada, kai tradiciniai pasninkai nyksta ar nustoja savo reikšmės, pati atgailos pareiga nemažėja, tik vietoje senų jos formų iškyla naujos. Taip ir mūsų dienomis, kai vis grėsmingiau plečiasi besaikis girtavimas, kai jis, tarsis gyva organizmą ėdantis vėžys, žlugdo Dievo tautos moralę, gyvenamasis momentas primygtinai reikalauja naujos pasninko rūšies - blaivybės, abstinencijos, susilaikymo nuo alkoholinių gėrimų.

Į abstinenciją ir blaivybę šiandien reikia žiūrėti kaip į labai rimtą atgailos dorybę. Jos laikytis, ją skelbti, tai reiškia su didėlėmis valios pastangomis irtis prieš srovę, laišyti įsisenėjusius papročius. Bet tai ir yra pati atgailos esmė: gyvenimo reforma, gyvenimo tvarkos atstatymas, pakilimas iš rutinos. Tokie dalykai niekam nėra lengvi, bet reikalingi ir būtini. Prašome todėl Gerbiamus Kunigus ateinančio Advento metu rekolekciuose, sakykloje, klausykloje ir kiekviena kita proga kviesti tikinčiuosius į šitokią šventą blaivybės atgailą, klebonijose apsciti be alkoholinių gėrimų ir patiems visur rodyti abstinencijos pavyzdį taip, kad drąsiai galėtumėte visiems pasakyti kartu su apaštalu šv. Povilu: "Sekite mano pavyzdžiu, kaip ir aš

seku Kristumi" /Kor. 11, 1/.

1979.XI.9.

/Parašas/
/VYSK. L. POVILONIS/

KAUNO ARKIVYSKUPIJOS IR VILKAVIŠKIO
VYSKUPIJOS APAŠTALINIS ADMINISTRATORIUS

X X X

DIDŽIAI GERBIAMIEMS VILNIAUS ARKIVYSKUPIJOS
KUNIGAMS

Savo laiku apaštalas šv. Paulius įspėjo Korinto tikinčiuosius, o per juos ir būsimas žmonijos kartas: "Neklyskite! Nei ištvirkėliai, nei stabmeldžiai, nei svetimautojai, nei iškrėpėliai, nei vagys, nei gobšai, nei girtuokliai, nei keikūnai, nei plėšikai nepaveldėsite Dievo karalystės" /I Kor. 6, 9/.

Gal būt nesuklysimė pasakę, kad šiandien girtuokliavimas mūsųose yra beveik visų minėtų blogybių motina. Ji - durys į fizinį ir dvasinį žmonių išsigimimą. Ji - ateinančių į šį pasaulį naujų žmonijos kartų karstas. Jos bacilonis apsikrėtęs kenčia ir mūsų kraštai.

"Prisiartinęs prie Jeruzalės ir išvydęs miestą, Jėzus verkė jo" /Lk. 19, 41/, nes Jis matė, kaip neklusni tauta žengia į balsi apražūtį. Argi mes, kunigai, būdami apaštalų sekėjai, Kristaus vietoje eidami Jo pasiuntinių pareigas /2Kor. 5, 20/, pašaukti būti "žemės druska" /Mt. 5, 13/ ir "pasaulio šviesa" /Mt. 5, 14/ galime šaltai ir abejingai žiūrėti kaip mūsų tėvynė, skęsdama alkoholio jūroje, palengva mer-

di ir metal po metų žengia į pražūtį?

Antrojo Vatikano Susirinkimo Dogminė konstitucija apie Bažnyčią- "Lumen gentium" reikalauja, kad kunigai rūpintųsi tikinčiais, kad būtų jiems pavyzdžiu, kad savo kasdieniu elgesiu ir rūpestingumu atskleistų kunigiškos bei ganytojiškos tarnystės didybę ir grožį /plg. n. 28/. To paties susirinkimo dekretu "Presbyterorum ordinis" sakoma: "Kuriant Bažnyčią, kunigai privalo Viešpaties pavyzdžiu su visais bendrauti visu kilniausiu žmogiškumu, ne žmonėms pataikaudami, bet kaip reikalauja doktrina ir krikščioniškas gyvenimas, juos veikdami, mokydami kaip brangiausių vaikų" /n. 6/. "Visuomet privalo mokyti ne savo išminties, bet Dievo ir karštai skatinti prie atsivertimo ir šventumo" /n. 4/. "Patį jų /t.y. kunigų/ tarnystę ypatingu būdu reikalauja, kad jie netaptų panašūs į šį pasaulį" /n. 3/.

Mūsų gyvenamasis momentas ir Advento susikaupime bei rimtyje aidintis šv. Jono Krikštytojo šauksmas "Taisykite Viešpačiui kelią! Ištiesinkite Jam takus" /Mk. 1, 3/ ne tik ragina, bet, tiesiog, įpareigoja mus, kunigus, tautos blaivinimo akcijai! Bet ji bus sėkminga tik tada, kai mes, sąžiningai atlikdami mus siuntusio Kristaus misiją, pirmą patys tapsime blaivinkais ir net abstinentais. Tautos blaivinimą pradėkime nuo savęs! Negerkime alkoholinių gėrimų patys ir nevaisinkime jais kitų. Advento ir Gavėnios rekolekcijose, sa-kykloje, klausykloje, laidotuvsė ir kiekviena kita proga išmintingai ir pagarbiai kvieskime ir raginkime tikinčiuosius būti blaivinkais ir net abstinentais.

1979. XII. 1.

VILNIAUS ARKIVYSKUPIJOS

K U R I J A

KUNIGŲ IR TIKINČIŲJŲ PROFESTAI

T S K P CK Generaliniam Sekretoriui
TSRS ATP Pirmininkui L. Brežnevui

Lietuvos kunigų

P a r e i š k i m a s

Tik kąplačiai pasklido žinia, kad š. m. lapkričio mėn. 1 d. Maskvoje suimtas provoslavų kunigas Glebas Jakuninas. Tai ištikimas Provoslavų Bažnyčios sūnus, daugelį metų paskyręs ginti Bažnyčios ir tikinčiųjų teises. Kun. Glebo JAKUNINO veikla nebuvo nukreipta prieš valstybinę santvarką ir pilnai suderinama su TSRS Konstitucijoje garantuojamomis teisėmis. Šio garbingo kunigo suėmimas negali neiššaukti pasipiktinimo visuose teisingumą mylinčiuose žmonėse, nepaisant kokių jie bebūtų įsitikinimų. Šis areštas gali pasiekti tik vieną tikslą: dar labiau susilpninti Tarybų Sąjungos prestižą pasaulyje.

Mes taip pat išreiškiame protestą prieš Tatjanos VELIKANOVOS ir Antano TERLECKO suėmimą. Jų veikla irgi buvo grynai humanistinė, siekusi, kad Tarybų Sąjungoje būtų gerbiama visų piliečių teisės ir įsitikinimai.

Jau iš anksto galima spėti, kad šie trys asmenys - kun. G. JAKUNINAS, T. VELIKANOVA ir A. TERLECKAS bus apkaltinti tarybinės valstybinės ir visuomeninės santvarkos šmeižimu. Visiems suprantama, kad toks kaltinimas labai negarbingas ir neįtikinantis.

Dar mes norime priminti, kad panašūs suėmimai nepasitarnaus tarptautinio įtempimo mažinimui ir koval už taiką pasaulyje, nes visuotinės taikos pagrindas yra kiekvieno

Žmogaus teisių gerbimas.

1979 m. lapkričio mėn.

Pasirašė kunigai: Petras DUMBLIAUSKAS, Petras NASLĖNAS, Vincentas JALINŠKAS, Antanas LUKOŠAITIS, Romualdas MACEVICIUS, Juozas ZDEBSKIS, Vaclovas DEGUŠIS, Gvidonas DOVYDAITIS, Juozas MIELDAŽYS, Andriejus GUSTAITIS, Albinas DELTUVA, Gintautas ŠTEPONAITIS, Jonas MAKSVYTIS, Gintautas SKUCAS, Juozas KRISCIŪNAS, Jurgis SVENTICKAS, Boleslovas RAŽUKAS; Antanas ALEKSANDRAVIČIUS, Ignas PLIORAITIS, Sigitas TAMKEVICIUS, Boleslavas ČEĖELSKAS, Vaclovas STAKĖNAS, Jonas BŪGA, Konstantinas AMBRASAS, Algis PASILAUSKAS, Vytautas UŽKURAITIS, Juozas GUMAIŠKAS, Liudvikas SEMAŠKA, Jonas RAKAUSKAS, Juozas ČEPENAS, Kazimieras MONTVILA, Vladas BOBINAS, Juozas ADOMAITIS, Pranas GAIŽAUSKAS, Virgilijus JAUGELIS.

x x x

Lietuvos TSR KP CK Sekretoriui

GRIŠKEVIČIUI

Lietuvos TSR Prokurorui

Kybartų parapijos tikinčiųjų

P a r e i š k i m a s

Š.m. rugsėjo 5 d. "Tiesoje" buvo atspausdinta žinia iš Lietuvos TSR Prokuratūros,

kad du kunigai - Viduklės klebonas kun. SVARINSKAS ir mūsų klebonas TAMKEVICIUS perspėti už skleidimą žinomai melagingų prasiimanymų, žeminančių tarybinę santvarką ir už tikinčiųjų kurstymą nesilaikyti tarybinių įstatymų. Sąryšyje su tuo mes pareiškiamo:

Per keturis metus mes kiekvieną sekmadienį girdime savo klebono pamokslus ir nekuomet negirdėjome, kad jis ką šmeižtų arba kalbėtų netiesą. Kun. TAMKEVICIUS taip pat nekurstė mūsų nesilaikyti įstatymų. Jis mokė mus tikėti Dievą ir dorai gyventi.

Rekolekcijų metu ir Kybartų bažnyčios 50-mečio proga mes girdėjome ir kun. SVARINSKO pamokslus, tačiau šmeižikiškų prasimanymų ir juose negirdėjome.

Taigi šie kaltinimai yra neteisingi ir sukurti remiantis tikėjimo neapkenčiančių žmonių skundais. Prašome tokius žmones sudrausti ir ateityje jų skundais netikėti. Mes taip pat reikalaujame, kad "Tiesa" viešai atšauktų melagingus dviejų kunigų kaltinimus.

Be to mes girdėjome, kad mūsų klebonas kaltinamas tuo, kad jis gina tikinčiųjų teises. Mūsų nuomone, tai nenusikaltimas, o geras darbas.

Gerbiamas Sekretoriau, išsakykite nutraukti mūsų kunigų persekiojimą.

Kybartai, 1979 m. rugsėjo 8 d.

Pasirašė 877 tikintieji

x x x

Lietuvos KP CK Pirmajam Sekretoriui
P.GRIŠKEVIČIUI

Lietuvos TSR Respublikiniam Prokurorui

Simno parapijos tikinčiųjų
/Alytaus rajonas/

P a r e i š k i m a s

Mes, žemiau pasirašę Simno parapijos tikintieji, pareiškiame savo protestą sąryšyje su š.m. rugsėjo mėn. 5 d. laikraštyje "Tiesa" buvusia žinia apie išpėjimą kunigams - Viduklės bažnyčios klebonui A.SVARINSKUI ir Kybartų bažnyčios klebonui S.TAMKEVIČIUI - už skleidimą pamokslų metu aiškiai melagingų prasimanymų, šmeižiančių tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką.

Kun.S.TAMKEVIČIUS mūsų parapijoje dirbo 5 metus. Mes jį pažinome kaip dorą, sąžiningą ir uolų kunigą. Tokiais kunigais Bažnyčia ir tikintieji gali tik pagrįstai didžiuotis. Mūsų bažnyčioje kun. S.TAMKEVIČIUS yra pasakęs daugybę pamokslų, tačiau niekada negirdėjome, kad jis būtų kalbėjęs apie ką nors netiesą.

Taip pat esame nekartą girdėję kalbant per atlaidus, rekolekcijas ir taip pat negirdėjome jokių melagingų prasimanymų. Kas išdrįso taip melagingai apskųsti šiuos du uolius ir tikinčiųjų gerbiamus kunigus?

Prašome neteisingsus skundėjus sudrausti ir liautis persekiojus kun. A.SVARINSKĄ ir kun. S.TAMKEVIČIŲ.

1979 m. rugsėjo mėn. 16 d.

Pareiškimą pasirašė 269
Simno parapijos tikintieji

T S K P C K Generaliniam Sekretoriui
I.BREŽNEVUI

Prienu tikinčiųjų

P a r e i š k i m a s

Rugsėjo mėn. 5 d. "Tiesa" paskelbė LTSR Prokuratūros žinią būk tai kunigai - S.TAMKEVIČIUS ir A.SVARINSKAS "naudodami bažnyčią ir kulto tarnų padėtį, skleidžia žinomai melagingus prasimanymus, šmeižiančius tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką, pažeidinėja religinių susivienijimų nuostatus ir kursto tikinčiuosius".

Kun.S.TAMKEVIČIUS nuo 1967 m. rugsėjo mėn. iki 1968 m. gegužės mėn. dirbo mūsų parapijoje, o taip pat šių metų rugpjūčio mėn. 25 d. kaip svečias, pasakė trejetą pamokslų. Per tą laiką daug išklausėme jo sakomų pamokslų, tik juose negirdėjome jokio melo ir šmeižto.

Todėl mes, Prienu parapijos tikintieji ir ją lankantys, reikalaujame nutraukti šmeižto kompaniją prieš šį mums gerai žinomą garbingą kunigą.

Pasirašė 1004 Prienu parapijos
tikintieji

x x x

LTSR KP CK sekretoriaus pirmajam pavaduotojui DYBENKAI N.K.

Nuorašas:TSRS Generaliniam Prokurorui

Lazdijų RK parapijos tikinčiųjų

P a r e i š k i m a s

1979.IX.5 laikraštyje "Tiesa" buvo atspausdinta informacija iš LTSR Prokuratūros - išėjimas kun. A.SVARINSKUI ir kun. S.TAMKEVICIUI. Jie buvo kaltinami už melagingus prasimanymus, šmeižiančius tarybinę ir visuomeninę santavrką ir už kurstymą nesilaikyti tarybinių įstatymų.

1965-1967 m. kun. S.TAMKEVIČIUS yra dirbęs mūsų parapijoje. Pusantrų metų mes girdėjome jo pamokslus, kuriuose niekada nebuvo melagingų prasimanymų. Jo gyvenimo kryptį stebime ir dabar. Niekada nepastebėta regeso jo vidinėje kultūroje. Todėl mes protestuojame prieš šmeižtą kun. S.TAMKEVICIAUS adresu, išspausdintą "Tiesos" puslapiuose ir "Valstiečių laikraštyje".

Esame įsitikinę, kad ir kun. SVARINSKO adresu tam pačiam "Tiesos" numery spausdinami kaltinimai yra taip pat šmeižtas. Esame girdėję jo pamokslus, sakomus mūsų parapijos bažnyčioje atlydų ir rekolekcijų metu. Juose be uždegančių gėriui žodžių jokių prasimanymų ir šmeižtų negirdėdavome. O šiuo metu visoje Lietuvoje gerai žinoma kun. A.SVARINSKO pagarba ir meilė tiesai.

Kreipiames į Jus, drg. DYBENKO, kaip į asmenį, turintį didžiausios praktinės reikšmės dirguojant Lietuvos TSR gyvenimo kryptį ir dau-

gliausiai galinti mums, tikintiesiems, padėti.

1979 m. lapkritis

Pasirašė 821 tikintysis

Analoginį protestą tarybinei valdžiai dėl kun. A.SVARINSKO ir kun. S.TAMKEVICIAUS persekiojimo pasirašė apie 500 Igliaukos parapijos tikinčiųjų.

x x x

Lietuvos TSR Prokurorui

Kopija: Kauno Arkivyskupijos ir Vilkaviš-
Vyskupijos Apaštališkajam Adminis-
tratoriui J.E. vyskupui Liudvikui
POVILONIUI

Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų
Komitetui

Viduklės parapijos tikinčiųjų
Viduklė, Šaltinio 1.

P a r e i š k i m a s

Ir vėl naujas bedievių išpuolis prieš Viduklės parapijos tikinčiuosius.

Š. m. lapkričio 19 d. Administracinė komisija prie Raseinių rajono Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto nubaudė Viduklės kleboną kun. Alf. SVARINSKĄ 50-ties rublių bauda vien už tai, kad "Viduklės" religinės bendruomenės klebonas 1979 m. lapkričio 1 d. 17,15 val. organizavo religines eitynes nuo

Viduklės bažnyčios iki kapinių ir atgal, negavęs tam rajono vykdomojo komiteto leidimo ir tuo būdu pažeidė LTSR ATP 1966.05.12 įsaką".

O buvo taip! Kūp kiekvienais metais, taip ir šiemet Visų Šventųjų šventės vakare 17,00-18,45 Viduklės parapijos tikintieji drauge su klebonu kun. Alf. SVARINSKU, ėjo į savo kapines pagerbti mirusiųjų. Klebonas, kaip parapijos dvasinis vadovas, spalio mėn. 10 d. pasiuntė rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojai O. STONIENEI pareiškimą, kuriame, tarp kitko, rašė: "Prišimindamas dar 1977 metais spalio mėn. pabaigoje buvusio rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojo Z. BUTKAUS pareiškimą "mes niekad neduosime jums leidimo eiti į kapines" ir 3-jų metų asmeninę patirtį /asmenines nuobaudas, administracines komisijas, liaudies teismus, anstolius ir kita/, neprašau leidimo, o tik pranešu patį faktą. Vis dėlto prašau vieno: užtikrinkite netrukdomą praejimą Viduklės m. Tarybų gatve ir kapinėse. Manau, kad mes, kaip tikintieji ir lietuviai, gyvenantys savo Tėvynėje, galime šito prašyti ir tikėtis".

Deja, rajono vadovai niekad neatsakė raštu į klebono raštiškus pareiškimus, kaip reikalauja tarybiniai įstatymai, ir pasirūpino sudrumsti gražią šventinę nuotaką.

Procesija buvo grynai religinė ir tvarkinga. Pradžioje ėjo kryžius ir dvi juodos vešliavos. Po to, merginos ir moterys tautiniais drabužiais, kunigas, choristai ir apie 2 000 tikinčiųjų su žvakėmis rankose. Tvarką darė 15 vyrų, apsivilkę kamžomis. Procesija užėmė dešinią šaligatvį ir pusę gatvės, kita gatvės pusė mašinos galėjo pravažiuoti dviem kryptim. Pravažiuojantis autoinspektorius net nesustojo, nes procesija buvo pavyzdinai drausminga.

Vos išėjus procesijai iš bažnyčios, gatvėje po ženklų "Draudžiama sustoti" "Susivienijimo" viršininko pavaduotojas transporto reikalams LEMBUTIS, pakludamas nurodymui "iš viršaus", liepė šoferiui ANDRIULIUI išvažiuoti naują sunkvežimį į gatvę, atidaryti kapotą ir palikti, tarsi sugedusį, o paciam pasišalinti. Tuo tarpu autoinspekcija nukreipė visą judėjimą iš plento per miestelį. Du "Žiguli"/baltas ir geltonas, geltonojo Nr. 78-02 LLŽ, priklausantis V. SIMKUI/dideliu greičiu važinėjo per miestelį. Matyt, tikėtasi išprovokuoti autoavariją. O tada lengva būtų apkaltinti tikinčiuosius ir klebonui pritaikinti kokią griežtesnę Baudžiamojo Kodekso straipsnį.

Gatvėje ir per internato langus įvairūs "civiliai" fotografavo kleboną ir eisenos dalyvius. Kapinėse jau nuo pietų rėkė du galinigi garsiakalbiai/anksčiau kabindavo tik vieną/. Žmonės prašė nutildyti garsiakalbius, bet budintis Kultūros namų direktorius GERMANAVIČIUS sakė, kad jį pakartų, jei tik jis išdrįstų nutildyti įrašus apie kažkokius fašistų žvėriškumus. Taigi, ir kapinėse bedieviai trukdė melstis ir kunigui sakyti pamokslus.

Ateistų minėjimas buvo numatytas 19 val. Todėl tikintieji laiku apleido kapines.

Deja, rajono vadovai šių trukdymų nepastebėjo ir nesudraudė. Peršasi mintis, kad jie patys buvo visos netvarkos iniciatoriai.

Tikintieji niekad netrukdė bedieviams gerbti savo mirusiųjų per gegužės 9-tą tarybinių karių kapinėse ir lapkričio 1 d. vakaro tikinčiųjų-katalikų kapinėse. Tikintieji ištikinę, kad Lietuvoje turėtų pakakti vietos visiems: ir tikintiesiems ir bedieviams. Deja mes turime reikalo su nepakantriais ideologiniais priešais. O tai liudija apie žemųjų

kultūrą. Nejaugi nėra kas sudraustų saujelę bedievių, kurie taip išūliai terorizuoja tikinčiuosius?

Tarybinė konstitucija kalba apie sąžinės laisvę ir visų piliečių lygybę prieš įstatymą. Deja, praktiškame gyvenime mes matome ką kitą. Ateistai turi spaudą, radijo ir televizijos valandėles, meną ir prievartą, o mums, tikintiesiems, be ateistų leidimo ir vadovybės negalima net nueiti į kapines per Vėlines. Štai kiek katalikai turi laisvių ir kokia sunki tikinčiojo lietuvių gyvenančio savo Tėvynėje, dalia!

Norėtusi priminti Raseinių bedieviams ir rajono vadovams, kad Tarybų Sąjunga pasirašė 1948. XII. 10 Visuotinę žmogaus teisių Deklaraciją ir 1975 Helsinkio Baigiamąjį aktą. Deja, pirmasis dokumentas nebuvo paskelbtas, o pastarojo išėjo lietuvių kalba tik 7000 egzempliorių. Deklaracijos 18 str. skelbia: "Kiekvienas žmogus turi teisę į minties, sąžinės ir religijos laisvę: ši teisė leidžia laisvai keisti savo religiją, kaip pavieniui, taip drauge ir su kitais, viešai ir atskirai, laisvai mokyti religijos mokslų, pravedinėti pamaldas ir atlikti religines apeigas". Helsinkio baigiamasis aktas byloja: "Dalyvaujančios valstybės gerbs žmogaus teises ir pagrindines laisves, įskaitant minties, sąžinės, religijos ir įsitikinimų laisvę... Šia prasme dalyvaujančios valstybės pripažins ir gerbs asmenybės laisvę išpažinti, vienasmeniškai arba bendrai su kitais, religiją arba tikybą, veikiant pagal savo paties sąžinę..."

Raseinių bedieviai veikia prieš tikinčiuosius dviem kryptim: skundžia aukštesnėms instancijom mūsų kleboną kun. Alf. SVARINSKĄ, tikėdamiesi jį pašalinti iš rajono ir tokiu būdu suduoti smūgį Viduklės tikintiesiems. O kovoti prieš kunigą nesunku, nes tarybiniai įstatymai jo negina. Pakanka tik prisegti antitarybinio

ko etiketę. O vietoje diskriminuoja netikinčiuosius moksleivius ir nuolat baudžia kleboną tikėdamiesi, kad neišlaikys žmogaus nervai ir pats iš rajono pasitrauks. Bet šitie "ideologinės kovos metodai" tikinčiųjų nenugalės, bet, priešingai, kaip Viduklėje, tikinčiuosius dar labiau užgrūdins, suburs ir parodys tikrąjį bedievybės veidą visiems.

Šiuo raštu mes, Viduklės tikintieji, reikiame protestą prieš bedievių saujelę. Jie nubaudė ne kleboną, bet penkių tūkstančių Viduklės parapiją drauge su klebonu. Mes visi eįjome į kapines. Tai reikėjo visus ir bausti.

Protestuojame prieš Prokuratūros grąsinimą "teisminio poveikio priemonėmis" susidoroti su Viduklės klebonu kun. Alf. SVARINSKU ir Kybartų klebonu kun. Sigitu TAMKEVICIUMI. Abu kunigus mes pažįstame ir žinome, kad jie drąsiai gina Bažnyčios ir tikinčiųjų reikalus. Visais galimais būdais mes juos užstosime ir ginsime!

Kiekviena diena liudija apie bedievių kovos ir auklėjimo bonkrotą. Per paskutines savaites išplėstos Arilogalos, Raseinių, Viduklės parduotuvės. 1979 m. spalio 31 d. Viduklės paaugliai internate gėrė ir rūkė. Kilusį gaisrą gaisrininkas ir milicijos įgaliotinis užgesino. Deja jų niekas nebaudžia. Svarbu: jie neina į bažnyčią.

Tikimės, kad ateity bedieviai nekompromituos tarybinės valdžios tikinčiųjų ir pasaulio visuomenės akyse, o mums leis ramiai garbinti Dievą ir laisvai atlikti religines apeigas, kaip to reikalauja Bažnyčios įstatymai

Viduklė, 1979. XI. 25
Kristaus Karaliaus šventė

Pasirašė 1064 tikintieji

APIE "PRASIMANYMUS" UŽSIENIO
SPAUDOJE

J. ANIČAS ir J. MAČIULIS savo knygoje "Katalikybės evoliucija" ("Mintis", Vilnius, 1979) nusiškundžia, kad užsienio religinė lietuvių spauda skleidžia prasimanymus apie tikinčiuosius Lietuvoje, pvz., "Religinė praktika Sov. Sąjungoje yra laikoma baustiniu nusikaltimu", "tikintieji laikomi įtartinais piliečiais" (p. 206).

Tepaaiškina gerb. autoriai kad iš toki faktą. Saldutiškio vid. mokyklos VI kl. mokinys Juozas VALIULIS 1973 metų vasarą patarnaudavo šv. Mišioms Labanoro bažnyčioje. Mokinys turėjo pirmąno vardą, bet vos tik prasidėjo nauji mokslo metai - jau ir parsinešė dvejetą!

Jo motina Veronika VALIULIENĖ dėstė Plaučiškių pradinėje mokykloje. 1973 m. spalio 20 d. atvyko pas ją vizitatoriai: švietimo skyriaus vedėjas RIBOKAS, Metodinio skyriaus vedėjas UNČULIS ir komjaunimo sekretorė KADZICKAITĖ. Jie klausinėjo vaikus ne pagal programą dėstomų dalykų, bet... poterių ir katekizmo. Vaikai pagal savo amžių nusimanė noblogai religijos dalykuose ir drąsiai atsakinėjo. Paskui pasipylė vizitatorių tardomieji klausimai: kas vaikus išmokė tikėjimo tiesų? Vaikai ir vėl atsakinėjo: tėvelis, mamytė, brolis, sesutė... Dar toliau klausimai darėsi klastinggesni: "O kur jūsų tėvelis dirba? Ką dirba?" Čia vaikai pajuto kažką negera ir vengė tiesiai atsakinėti. Tuomet komisija kreipėsi į pačią mokytoją: "Ar, draugė, tikite į Dievą?" - "Taip, tikiu!" - ryžtingai visos klasės akivaizdoje ištarė mokytoja. "Jums ne vieta dirbti mokykloje," - tokia buvo vizitatorių išvada. Mokytoja tuoj pat parasė pareiškimą atleisti ją iš darbo ir įteikė "svečiams", bet šie nepriėmė - liepė važiuoti į

Utenos švietimo skyrių. Sekančią dieną mokytoja, nuvažiavusi į rajoną, rado jau paruoštus atleidimui dokumentus. Ta pačia proga V. VALIULIENEI buvo pšaakyta kad dėl jos nukentėsias ir Labanoro klebonas: jam uždės baudą, kodėl priima vaikus prie altoriaus. Lapkričio 1 d. ši trijų vaikų motina jau nebedirbo mokykloje

Netrukus iš darbo buvo atleistas ir jos vyras Edvardas VALIULIS, dirbęs Utenos III-os vid. mokyklos kūriku. Atleidimo dangstis - gali vaikus paveikti idėjiškai. Be to, buvęs Kunigų seminarijoje (E. VALIULIS 1946 m. pateko į 158 klierikų skaičių, kurie buvo atleisti iš Seminarijos).

Mokytojos E. VALIULIENĖS biografijoje toks "baustinas nusikaltimas" jau nebe pirmas. 1959 metais jos vyras nudažė kryžių, stovintį jo tėviškės sodyboje ir pastatytą jo tėvo. Ši kryžių vietinio ūkio valdyba reikalavo nuvertinti. E. VALIULIENĖ patvarkė prie kryžiaus augančias gėles ir to užtėko, kad "nusikaltusioji" būtų perkelta "perauklėjimui" į kitą mokyklą, esančią už 22 kilometrų - į Reškutėnus (Svenčionių raj.). Į darbą, kol buvo įmanoma, išsavo namų, esančių Palsodės kaime, važinėjo dviračiu, o žiemą - gyveno toli nuo savo šeimos.

Kaip rodo šis faktas, tai ne "prasimanymas" bet tikrovė, kad religijos praktikavimas mūsų šalyje nėra pagaidaujamas dalykas ir tikintieji laikomi įtartinais piliečiais. Nieko negelbėti čia ir įstatymas, draudžias žmogų dėl religinių įsitikinimų atleisti iš darbo: tai tik dekoracija, kurią galima įvairiai sukloti.

ANILIONIS - BAŽNYČIOS KORIKAS

Vos atvažiavus Vengrijos kardinolui Laslo LEKAJ į Vilnių, įvyko priėmimas pas pravoslavų vyskupą VIKTORINĄ. Priėmime dalyvavo ir Religijų reikalų tarybos įgaliotinis P. ANILIONIS, kuris perskaitė savo kalbą. Įgaliotinis savo kalbą pradėjo nuo Lietuvos geografijos ir paskui visą dėmesį sukaupe prie Bažnyčios gyvenimo klausimų. ANILIONIS pabrėžė, kad Lietuvoje esą daug nedrausmingų kunigų, nepaisančių tarybinių įstatymų. Prie nedrausmingųjų jis priskyre Lietuvos jėzuitus. Įgaliotinis neiškenė nepaminėjęs, kad Lietuvoje esąs susikūręs Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komitetas, bet su jo nariais esą geriau nesusitikti.

Vėliau vengrų jėzuitų provincijolas Lietuvos vyskupams išsireiškė:

- Jeigu su mumis taip kalba, tai kaip jis kalba su jumis!

Iš tikrųjų RRT įgaliotinis Petras ANILIONIS yra aršus Bažnyčios priešas, besilaikąs kietos stalininės linijos. Atrodo, tokio stiliaus įgaliotinis yra paskirtas tam, kad priverstų Lietuvos Ordinarus ir kunigus, kad ir drebant, bet vis tiek laikytis tarybinių, Bažnyčią griaunančių, įstatymų. Ačiū, Dievui, kunigai parodė reikiamo tvirtumo, belieka jo parodyti ir Ordinarams, kuriuos šiuo metu P. ANILIONIS skaudžiai terorizuoja.

x x x

TIKINČIŲJŲ STUDENTŲ DISKRIMINACIJA

Honolulu vykusį psichiatrų konferencija pamerkė psichiatrijos panaudojimą prieš žmogus įsitikinimus, jo laisvę ir sąžinę. Tačiau žmogau teisių pažeidimai ne tik nesiliauja, bet įgyja vis naujas formas.

Kadangi studentų pašalinimas iš aukštosios mokyklos už religinius įsitikinimus yra aki-vaizdus nusižengimas elementariausioms žmogaus teisėms, Tarybų Sąjungoje pradedama naudoti vis labiau užmaskuotas priemones, kurių objektyviai nebūtų galima patikrinti. Valstybinių egzaminų metu įvertinus nepageidautinų studentų žinias "nepatenkinamai", jiems atimama teisė gauti diplomą ir dirbti pagal specialybę.

Kauno Medicinos institute 1978 m. pavasarį mokslinio komunizmo valstybinio egzamino metu VI kurso stud. Zita VEIZBERGAITĖ gavo nepatenkinamą pažymį. /Stud. Z. VEIZBERGAITĖ yra nekomjaunuolė, 1977 m. pavasarį buvo tardoma Valstybiniame Saugumo komitete dėl religinės veiklos (žr. LKKB Nr. 27) ir apie tai buvo paskelbta per Vatikano radiją/.

1979 m. pavasarį perlaikant mokslinio komunizmo egzaminą, jos žinios vėl buvo įvertintos "nepatenkinamai". Taip jai neleidiama dirbti gydytojos darbo, nors specialybės dalykai valstybinių egzaminų metu išlaikyti gerai.

1979 m. pavasarį VI kurso stud. Valė MARČENAITĖ sveikatos apsaugos ir socialinės higienos egzamino metu (katedros vedėjas doc. KINDŽITULIS) gavo "nepatenkinamai". Egzamino perlaikyti neloido, kol nebus aiškus mokslinio komunizmo egzamino rezultatas. Kaip ir reikėjo tikėtis, mokslinio komunizmo egzaminą "išlaikė" "nepatenkinamai". (Stud. V. MARČENAITĖ - nekomjaunuolė, nuo I kurso Kauno Medicinos institute žinoma kaip tikinti ir praktikuojanti jaunuolė). Minėta studentė stropiai ruošdavosi ir pasisakydavo kiekviename mokslinio komunizmo seminare, Spe-

cialybės valstybinis egzaminas įvertintas "gerai".

Šioje nešverioje akcijoje didelę iniciatyvą parodo Filosofijos ir mokslinio komunizmo katedros vedėjas LEONAVIČIUS, o nuo jo neatsilikę ir dėstytojai AKSOMAITIS, NAUMOVAS, ŽEMAITIS ir kt.

1979 m. pavasario sesijos metu V kurso stud. Ramunė BUTKEVIČIUTĖ "neišlaikė" politinės ekonomijos egzaminą. (Studentė - nekomjau-nuolė, 1977 m. tardyta Valstybinio Saugumo komitete dėl religinės veiklos (žr. LKBB Nr. 27) ir apie tai buvo paskelbta per Vatikano radiją). Specialybės dalykai pavasario sesijos metu buvo įvertinti "gerai" ir "labai gerai".

1979 m. liepos mėn. TSKP istorijos ir politinės ekonomijos katedros doc. ŠALNA per-egzaminavo minėtą studentę ir jos žinias įvertino "gerai". Už stud. Ramunės BUTKEVIČIUTĖS egzaminavimą doc. ŠALNAI KMI rektorius įsakymu Nr. 149 pareikšta pastaba.

Diskriminuojant studentus ypatingai daug pastangų parodo TSKP istorijos ir politinės ekonomijos katedros vedėja NISIUNAITE, o egzaminu metu - dėst. PAPIŪGYTĖ-KALVERŠ.

Kauno Medicinos Instituto studentams skelbiama, kad minėtos studentės priklausančios religinėms sektoms, kurios verčiančios nesimokyti politinių mokslų ir juos igneruoti. Po priimto partijos CK nutarimo "Dėl tolimesnio ideologinio, politinio auklėjimo ir jo darbo gerinimo" minėti reiškiniai turi tendenciją ne mažėti, bet augti, todėl prašoma, kad laisvojo pasaulio visuomenė ir studentija atkreiptų pasaulio dėmesį į minėtus faktus ir savo protestais paremtų diskriminuojamus studentus.

KOVA UŽ KLAIPĖDOS BAŽNYČIA

1979 m. visoje Lietuvoje buvo renkami parašai, reikalaujant, kad būtų sugražinta bo-diovių atimta Klaipėdos katalikų Taikos Kara-lienės bažnyčia.

Surinkta 148149 parašai, kurie įrašyti knygoje, susidedančioje iš 1589 puslapių ir pe-siųti TSRS ATP Pirmininkui L. BREŽNEVI. Knygoje įdėtos 56 nuotraukos.

Pateikiame knygos pradžioje įdėtą parciškimo tekstą ir parciškimo nuorašą, po kuriuo pasirašė 148149 Lietuvos tikintieji.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo
Pirmininkui L. BREŽNEVI

- Nuorašai: 1) LTSR Ministrų Tarybai,
2) Religijų Reikalų Tarybos prie
TSRS LT Įgaliotiniui Lietuvos
TSR ANILIONIUI,
3) Visiems Lietuvos Vyskupams ir
vyskupijų Valdytojams,
4) Tikinčiųjų Tiesoms Ginti
Katalikų Komitetui

KLAIPĖDOS M. IR VISOS LIETUVOS
TSR KATALIKŲ (Adresas: Klaipėda,
ind. 235800 Tarybinės Armijos 41-5,
bažnyčios komiteto pirmininkas
Saunorius Jonas Petro)

P A R E I Š K I M A S

Mes, Klaipėdos m. ir visos LTSR katalikai, pakartotinai kreipiamės į Jus, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininke, prašy-dami padėti mums, kad galėtume naudotis bažnyčios pastatu, kuris randasi Rumpšiškės gatvėje Nr. 6. Šią bažnyčią, gavę raštišką leidimą, 1956, pasirašytą LTSR LT Pirmininko M. ŠURAUŠKO,

patys per 4 metus pasistatėme savo rankomis ir savo lėšomis, pirkdami medžiagas pagal valstybės paskyras.

Kreipiamės pakartotinai, nes manome, jog mūsų pirmasis pareiškimas, pasirašytas virš trijų tūkstančių tikinčiųjų, o antrasis, pasirašytas 10241 tikinčiųjų atstovo ir pasiūstas 1979. III.6, nepasiekė Jūsų, nes priešingu atveju būtume sulaukę teigiamo sprendimo.

Per karą katalikų bažnyčios mūsų mieste buvo sugriautos, todėl tuojau po jo Tarybų Valdžia leido katalikams naudotis maža baptistų bažnytele, kuria tebesinaudojame ir dabar, nors mieste jau virš 170000 gyventojų. 1956 m., esant Klaipėdoje 80000 gyventojų, tikintieji, norėdami atlikti savo religines pareigas, negalėjo sutilpti šioje mažoje bažnytelėje. Tad Tarybų valdžia ir davė tikintiesiems raštišką leidimą pasistatyti naują didelę bažnyčią. Architektas Baltrėnas ir inžinierius Zdanavičius padarė projektą, kurį patvirtino Klaipėdos KLAIPĖDOS m. vyr. architektas ir kitos reikalingos įstaigos; buvo gautos paskyros legaliam statybinių medžiagų įsigijimui. Klaipėdos ir kitų miestų bažnyčiose žmonės šiai statybai aukojo pinigus, kurie buvo nešami į Valstybinį banką, o iš jo pervedami statybinių medžiagų apmokėjimui. 1957 m. birželio mėn. 30 d., dalyvaujant kelioms dešimtims tūkstančių tikinčiųjų, vysk. P. Maželis iškilmingai pašventino pamatus, o po kertiniu bažnyčios pamatu įmūrijo pergamente parašytą aktą. Statyba truko 4 metus, per kuriuos suaukojome apie 3 milijonus rublių tų metų valiuta. Patys ėjome iškrauti plytų, cemento, geležies. Kad nebūtų vagonų prastovėjimo, net nakties metu patys savo rankomis kasėme tranšėjas pamatams, patys tikintieji meistrai mūrijo sienas, darė apdailos darbus. 1960 m. vasarą bažnyčia buvo visiškai pastatyta; įvesta apšildymo sistema, elektrifikuota, išgrįsta parketu, pastatyti 3

altoriai, vargonai, iškabinta 14 alebastrinių Jėzaus kančios paveikslų. Tų metų rugpjūčio mėn. buvo numatyta šią bažnyčią iškilmingai pašventinti. Minėtą bažnyčią pavadinome Taikos Karalienės vardu. Visi, kurie statėme ar aukojome jos statybai pinigų, galvojome, kad statydami Taikos šventovę kažkokiu mastu prisidėsime prie taikos, kurios tuo metu buvo taip trokštama.

Deja, prieš pat pradėdant ją naudoti kulto reikalams, vietinė valdžia pradėjo ieškoti įvairiausių dingsčių, kurios neleistų naudotis šia bažnyčia. Pradžioje tam reikalui paskirta komisija, vadovaujama Klaipėdos m. architekto Stumbro, ėmė tvirtinti, kad negalima bažnyčia naudotis tol, kol nebus išbandytos lubos, nes jos galinčios užgriūti besimeldžiančius tikinčiuosius. Tuomet, vadovaujant architektui Baltrėnui, ant lubų buvo užneštas reikalautinas kiekis betoninių plytų. Lubos atlaikė. Tačiau atsirado antra dingstis. Bažnyčia nebuvo galima naudotis be antro (atsarginio) elektros kabelio. Šis kabelis, gavus iš Vilniaus Vyr. tiekimo valdybos paskyrą, buvo paklotas. Tuomet pareikalauta gelžbetoninių laiptelių į bokšto smaigalį, antiseptikavimo, priešgaisrinio dažymo ir t.t. Viskas, ko reikalauta, buvo padaryta, bet bažnyčia naudotis vis vien nebuvo leista. Kadangi administracinės priemonės nepadėjo, imtasi teisminių priemonių. Buvo areštuoti ir nuteisti kunigai L. Povilonis ir B. Burneikis.

Iki šiol kiekvienam mėstančiam žmogui neaišku, kuo kalti žmonės, kurie savo lėšomis ir rankomis pastatė bažnyčią, o negali ją naudotis kulto reikalams, jei jos statybai vadovavę kunigai kuo nors ir būtų nusikalte. Juk valstybės pareiga ginti žmones ir jų reikalus.

Areštavus kunigus, vietinė valdžia užrakino bažnyčią, neleido tikintiesiems įeiti. Mūgriovė bokštus, nuėmė Marijos-Taikos Karalie-

nės statulą, kuri buvo fasade, iškalė Jėzaus Kristaus granitinę mozaiką, išardė visus altorius, sunaikino didžiojo altoriaus freską (Taikos Karalienės), sunaikino Kristaus karčios bareljefus, frizą, papuoštą angeliukų galvomis, pašalinę langų vitražus ir įrengė filharmonijos salę. Žmonės, kurie priešinosi tokiai valdžios savivalei ir reikalavo nardyti bažnyčios, sodino į sunkvežimius, vežė toli už miesto ir paleido (išlaipino).

Apie daromą tikintiesiems skriaudą buvo rašyta TSRS MT Pirmininkui N. Chruščiovui, tačiau jis žmogaus teisių negynė, ir taip apie 17 metų buvome priversti kęsti mums padarytą skriaudą, pamynusią mūsų taikos šėkiną.

Jūs Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Pirmininke, paruošėte naują Konstituciją, kuri iš pagrindų be jokios diskriminacijos gina visų tarybinių piliečių teises. Mes tikime, kad sužinoję apie šią Klaipėdos m. ir visos Lietuvos TSR tikintiesiems padarytą skriaudą, kuo skubiausiai patvarkysite, kad būtų mums leista naudotis mūsų pačių pastatyta bažnyčia ir melstis joje į Mariją Taikos Karalienę už taiką visame pasaulyje. Mes tuo neabejojame, nes žinome, kaip Jūs vertinate taiką ir kiek daug jėgų esate atidavę kovoje už ją.

- Priedas: 1) 1434 pusl.knyga su 143869 parašais,
2) 56 dokumentinės foto nuotraukos.

Tarybų Sąjungos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Pirmininkui L. Brežnevui

- Nuorašai: 1) Lietuvos TSR Ministrų Tarybai,
2) visiems Lietuvos Vyskupams ir Vyskupijų Valdytojams,
3) Tikinčiųjų Teisėms ginti Katalikų Komitetui

Klaipėdos m. ir visos Lietuvos
TSR Katalikų

P a r e i š k i m a s

Mes, Klaipėdos m. ir visos Lietuvos katalikai, pakartotinai kreipiamės į Jus Tarybų Sąjungos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Pirmininke, prašydami padėti mums, kad būtų gražinta bažnyčia, kuri buvo pastatyta Tarybų valdžios leidimu 1961 m. Klaipėdoje visos Lietuvos tikinčiųjų aukomis bei rūpesčiu. Netrukus ši bažnyčia iš tikinčiųjų buvo atimta ir paversta filharmonijos sale. Atiduodami bažnyčią, Jūs, Pirmininke, atitaisysite skriaudą, padarytą tikintiesiems ir atstatysite tuometinių vadovų neteisėtą pasielgimą, taip pat akivaizdžiai parodysite, kad Jūs esate taikos šalininkas, nes ši šventovė buvo pastatyta kaip taikos simbolis ir pavadinta Taikos Karalienės vardu.

(Leidimas statyti Klaipėdos katalikų bažnyčią buvo gautas 1956 m. per LTSR MT iš TSRS Aukščiausios Tarybos ir TSRS MT. Leidimą buvo pasirašęs LTSR MT Pirmininkas Šumauskas. 1960.VIII.15. buvo pranešta, jog bažnyčia uždaroma ir neleidžiama joje pravesti pamaldų. Bažnyčios statybai vadovavę

kun. L. Povilonis (dabart. vysk.) ir kun. B. Burneikis 1961. II. 26. buvo pritraukti baudžiamojon atsakomybėn. Prieš suimant kunigus, LTSR MP nurodymu leidimas dėl bažnyčios statybos buvo paimtas. 1961 m. tuometinio Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Pirmininko N. Chruščiovo įsakymu bažnyčia buvo uždaryta).

Po šios bažnyčios paėmimo kreipėmės į TSRS vyriausybę, prašydami, kad ji būtų gražinta, bet mūsų prašymas nebuvo patenkintas. 1979. III. 6. Klaipėdos m. ir visos Lietuvos katalikų atstovai, šiuo reikalu kreipėsi į Jus, Pirmininke ir Religijų Reikalų Tarybos Pirmininką V. A. Kurojedovą pareiškimu, kuri pasirašė 10241 tikintysis. Nesulaukdami teigiamo atsakymo, mes, Klaipėdos m. ir visos Lietuvos katalikai, pakartotinai kreipiamės į Jus, Tarybų Sąjungos vadove, prašydami ir žinodami, kad jei Jūs mums padėsite, tikrai bus gražinta minėta bažnyčia.

Klaipėdoje yra tik viena maža (220 m²), žema, skurdi katalikų bažnytelė, kurioje dėl spūsties ir tvankumo žmonės dažnai alpsta. Netilpdami joje turi stovėti gatvėje, nes ir šventorius labai mažas. Mieste yra apie 170000 gyventojų ir kasmet jų skaičius smarkiai didėja, todėl daugelis tikinčiųjų, norėdami atlikti religines pareigas, turi vykti į kitų parapijų bažnyčias.

Be to, Klaipėda, kaip uostamiestį aplanko daugelis jūreivių bei kitų įvairių valstybių piliečių. Kai kurie iš jų užsuka ir į katalikų bažnyčia, kurioje pabuvoję nustemba, kad tai vienintelė ir tokia skurdi bažnyčia Klaipėdos mieste. Jiems teiraujantis, ar tik ši katalikų bažnyčia yra Klaipėdoje, paaiškinama, jog buvusi pastatyta didelė ir graži Taikos Karalienės šventovė buvo paimta ir paversta filharmonijos sale.

Šios šventovės gražinimas pasitarėnautų Tarybinės vyriausybės autoriteto pakėlimu ne tik mūsų šalyje, bet ir tarptautiniu mastu, ir jos gražinimą sveikintų viso pasaulio

geros valios žmonės.

Mes, visos Lietuvos tikintieji, pasitikime Jūsų pagalba, laukiame Jūsų teigiamo sprendimo. Priešingu atveju prašysime Jūsų to, kol bus gražinta mums priklausanti bažnyčia-šventovė.

Su pagarba - Klaipėdos m. ir visos Lietuvos TSR tikintieji.

Klaipėdos ir visos Lietuvos TSR

tikinčiųjų atstovai - 148149 parašai

Klaipėda, 1979. VII. 1.

Ž I N I O S I Š V Y S K U P I J Ų

Telšiai. 1979 m. spalio 17 d. į Telšių Katedros zakristiją, budint kun. Jonui KAUNECKUI, atvyko LTSR Ministrų Tarybos darbuotojas - vadovaujantis ateistas Pranas MIŠUTIS. Jis ėmė klausinėti kun. J. KAUNECKĄ, ar čia esanti jo pirmoji darbo vieta, atrodo, kad esąs dirbęs Viešvėnų klebonu. Kun. KAUNECKAS paaiškino, kad Viešvėnų parapiją tik aptarnavęs.

Po to, MIŠUTIS pradėjo pasakoti, kad jis pats buvęs Mišių patarnautojas, tikėjimo netekęs dėl blogų kunigų. Bet vis tik turįs pažištamų kunigų ir su jais nuoširdžiai bendraująs. Pripažino, kad Tarybų valdžia yra padariusi klaidų Bažnyčios atžvilgiu: Rusijoje be reikalo uždaryta, išgriauta daug cerkvių, Vilniuje bei Kaune gal nereikėjo uždaryti tiek bažnyčių, bet šiuo metu jų pilnai pakanka. Reikia pripažinti, kad Lietuvoje mažiau uždaryta bažnyčių, negu kur nors kitur: Sniečkus tiesiog gindavęs bažnyčias, tą patį darą ir Lietuvos ateistai. Ir dabar Lietuvoje visos bažnyčios esą suremontuotos, apšildomos, tokios nebuvo nė prieškariniais laikais.

Po to MIŠUTIS ėmęs klausinėti kun. J. KAUNECKĄ, kuo jis esąs nepatenkintas - juk dauguma kunigų turi lengvas mašinas ir visi gerai gyvena. Labiausiai svečiui iš Vilniaus nepatiko, kodėl kun. KAUNECKAS kritikuoja ateizmą ir ateistinį mokymą. Jo žodžiais tariant, bloga mokymo kokybė esanti dėl to, jog visiems, net ir negabiems privalomas vidurinis išsilavinimas. Ne visi sugeba mokytis, o dalis jų nesugebančių net bando stoti į aukštąsias mokyklas. Kun. KAUNECKO pamokslą Šiluvoje 1979 m. rugsėjo 15 d. MIŠUTIS pavadinò įžulumo viršūne, kur jis kaip ateistas apšauktas melagiu. /Kun. J. KAUNECKAS pamoksle Šiluvoje

MIŠUTĮ vadino melagiu, komentuodamas jo knygą "Religija, Bažnyčia, Ateizmas", nes toje knygoje MIŠUTIS teigia, kad Lietuvoje sutvirtinimo sakramentą 1975/76 mokslo metais priėmė vos 8 proc. vaikų. Tai yra grynas melas: Lietuvoje per metus gimsta 50-60 tūkst. vaikų, 8 proc. būtų tik 5000. Tuo tarpu vien Telšių vyskupijoje sutv. sakr. 1978 m. priėmė 11 000, o 1979 m. - 8000, o Lietuvoje - 6 vyskupijos. MIŠUTIS rašo, kad 1977 m. Šiluvoje per atlaidus apsilankė tik 1600 žmonių, tuo tarpu vien šv. Komunijos išdalinta dešimtmis kartų daugiau. Pvz., 1979 m. - 4800. Ir toks melas-dažname knygos puslapyje/.

LTSR Ministrų Tarybos atsakingas darbuotojas MIŠUTIS staiga nei iš šio nei iš to ėmė šaukti: "Kun. KAUNECKAI, tu šėtonas, tu šėtono kunigas. Nedrįsk tikinčiųjų teisių gynimo Katalikų komiteto veiklos lyginti su kun. Ant. MACKEVIČIAUS kova. Jūs norite būti kankiniais už tikėjimą, bet iš to nieko neišeis. Su tavimi bus susidorota, būsi pasodintas į kėdę, niekas nė nežinos", ir taip šaukdamas išbėgo pro duris.

Už kurio laiko sugrižęs atsiprašė, kad susinervino, bet netrukus įsiutęs vėl ėmė plyšauti: "Ar apie šį pokalbį žinos Vatikanas? Kun. KAUNECKAS sakė, kad apie tai papasakos žmonėms, tad galimas daiktas, jog kokiu nors būdu pateks ir į Vatikaną. "Neapsimesk, - pats esi vienas iš pagrindinių Vatikano informatorių. Bet žinok, kad vieną dieną mūsų kantrybė pasibaigs. Pagalvok! Jei persigalvosi, paskambink man į Ministrų Tarybą, parašyk. Priešingai, būsi aprašytas laikraščiuose. Aš pats parašysiu straipsnį". Kun. KAUNECKAS nusijuokė: "Mes dėkojame jums už straipsnius. Tokie straipsniai, kaip pvz., apie kun. SVARINSKĄ "Tiesos" laikraštyje tik sustiprina žmonių tikėjimą. Žmonės dabar atskiria tiesą nuo melo".

P. MIŠUČIO šūkalicijimus girdėjo tikintieji, tuo metu susirinkę į Katedrą melstis.

Aišškiai matyti, kad P. MIŠUTIS nepajėgus save kontroliuoti, nes ir spalio 16 d., kai jis su Viešvėnų apylinkės pirmininku BARGAI-ŠA apžiūrino bažnyčią bei bažnytines patalpas, prisiminęs kun. KAUNECKĄ, ėmė keiktis. Bažnytinio komiteto narys SAVICKIS jį perspėjo: "Nors jūs ir iš Ministrų Tarybos, bet žinokite, kad bažnytinėse patalpose keiktis negalima.

1979 m. spalio 18 d. P. MIŠUTIS lankėsi pas Plungės kunigus ir ten taip pat susibarė su kun. ALMINU.

x x x

V a r p u t ė n a i /Šiaulių raj./ . 1976m. gruodžio 21 d. Varputėnų klebonas iš apylinkės gavo tokio turinio raštą /Nr.115/:

Varputėnų bažnyčios kunigui

Macaičių apylinkės Tarybos vykdomasis komitetas prašo jūsų užpildyti pridedamas formas Nr.1 ir Nr.2 iki 1977 m. sausio 1-os dienos ir gražinti apylinkės vykdomajam komitetui. Užpildžius formas, 1/prašome nurodyti pamokslų turinį, 2/į ką daugiausia krepiamas dėmesys pamokslų metu, 3/ko reikalaujama iš tikinčiųjų.

Užpildžius formą Nr.1 4/paanalizuokite religinių patarnavimų daugėjimo ar mažėjimo priežastis.

Atskirai nurodykite, 5/kiek žmonių buvo bažnyčioje kalėdų pamokslų metu ir 6/kokio turinio pasakytas pamokslas.

Užpildžius formą Nr.2, 7/pakomentuokite pajamų augimo arba mažėjimo priežastis.

Pridėkite dvidešimtuko, revizijos komisijos, vykdomojo organo sąrašus ir žinias apie kunigą: pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo metai, kokiais metais baigė seminariją.

/parašas/

Micalčių apylinkės vykdomojo komiteto Pirmininkas

x x x

K u p i š k i s. Šių metų rugpjūčio iš 25 į 26 naktį Kupiškio kapuose nežinomi piktadariai Liurdo grotoj, kuri išliko nepalies-ta karų metu, numušė Marijos statulai rankas. Prieš keletą metų kažkas nuplėšė rožančių, o dabar jau išdrįso sužaloti ir pačią statulą.

Nuo 1932-jų metų ši Liurdo grotą buvo visų kapų centre, puošė juos ir džiugino kupiškėnus, o dabar didžiam tikinčiųjų skausmui kažkokie piktadariai ją išniekino.

Tikintieji sužinoję apie šį įvykį buvo giliai sukrėsti. Jie skubėjo į kapus, dėjo po Marijos kojomis gėles. Grotą niekada nebuvo mačiusi tiek gėlių.

x x x

K i r d e i k i a i /Utenos raj./ . Š.m. spalio 17 d. 11 val. 20 min Saldutiškio apylinkės pirmininkas ŠAPRANAUSKAS atėjęs pas Kirdeikių klebonakun. Petrą KRAŽAUSKĄ, pareiškė, kad šiandien 12 val. atvažiuojanti Utenos rajono Finansų skyriaus vedėja ir bažnyčioje busianti padaryta revizija, todėl klebonas turėsias atidaryti bažnyčią.

12 val. etėjo pirmininkas ŠAPRANAUSKAS, Finansų skyriaus vedėja ir du bedievių sudaryto bažnytinio komiteto nariai - Anupras KIRKA ir Juozas KINDURYS /kiti šio komiteto nariai neatėjo/. Klebonas pirmininką ir finansų vedėją į bažnyčią įleido, o bedieviško komiteto nariams liepęs palaukti lauke. Apylinkės pirmininkas pareiškė, jog kleboną ne-trukdysia, tik tegu atidaręs bažnyčios duris. Tada klebonas paklausė: "O sankciją daryti bažnyčioje krata ar turite?" - "O kokios čia reikia sankcijos, - stebėjosi pirmininkas. - Čia pats komitetas nori patikrinti bažnyčios turta, mes tik tarpininkaujame". Tada kunigas KRAŽAUSKAS taip kalbėjo: "Visų pirma, jūs neturite leidimo daryti patikrinimą. Antra, apie savo norą man pareiškėte tik prieš pusvalandį ir aš negalėjau pakviesti bažnytinio komiteto". Pirmininkas ŠAPRANAUSKAS nurodė, kad bažnytinis komitetas čia esąs. Klebonas tęsė: "čia ne bažnytinis komitetas, o jūsų pačių, t.y. bedievių sudarytas. Tada, kai jūs, pirmininke, būsite Kirdeikių parapijos klebonu, o rajono VK pirmininko pavaduotojas LABANAUSKAS - vyskupu, tada galėsite su savo komitetu vadovauti bažnyčiai. Trečia, jūs tikriausiai žinote, kad praėjusiais metais daugiau negu 500 kunigų pasirašė raštą neklausyti tokių bedievių įstatymų, kurie prieš-tarauja bažnytinei teisei. Ketvirta, jūs pirmininke, tur būt žinote Konstituciją, kurioje sakoma, kad valstybė nesikiša į bažnyčios vidaus reikalus, tad būkite malonus - darykite kaip parašyta. Suminėtos aplinkybės man neduoda teisės jus leisti daryti patikrinimo. Be to šiais metais rugsėjo 1 d. bažnytinis komitetas jau padarė inventoriaus patikrinimą".

Tuo ir baigėsi bažnyčios turto "patikrinimas".

X X X

Kapčiamiestis /Lazdijų raj./.
1979 m. spalio 12 d. vakare Kapčiamiesčio senose kapinėse ateistai atstatė kažkieno nugriautus kryžius. Atstatymui vadovavo Kapčiamiesčio apylinkės pirmininkas Stasys SĄBALIUS, dirbo partiniai - STANKEVIČIUS, JUODESKA ir kt.

Tai neabejotinas tikinčiųjų laimėjimas, kad sovietinė valdžia pradeda įsakyti saviesiems pareigūnams, atstatyti bedievių nugriautus kryžius.

X

1977 m. Lazdijų raj. Vykdomasis komite-tas pradėjo reikalauti, kad Kapčiamiesčio parapijos komitetas pasirašytų sovietinės valdžios sukurtą antibažnytinę "sutartį". Parapijos komitetas dėlš. Tada rajono valdžios paragintas Lazdijų dekanas kun. Vaclovas STRIMAITIS pradėjo raginti Kapčiamiesčio klebonakun. Igną PLIORAITĮ imtis iniciatyvos ir paspartinti sutarčių sudarymą. Dekanas įrodinėjo, kad čia esąs geras ir svarbus dalykas! Niekas neklausė ir dekaną prašymų, kadangi jų įkvėpėja buvo ne Bažnyčia, o bedieviška valdžia. Rajono Vykd. Komiteto pirmininko pavaduotojas VANAGAS asmeniškai daug kartų agitavo ir kleboną, ir parapijos komitetą, greičiau pasirašyti sutartį, tačiau reikalas iš vietos nejudėjo. 1978 m. kovo 31 d. vėl skambino Lazdijų dekanas, ragindamas netik sutvarkyti "sutartį", bet ir siūlydamas palydėti kun. PLIORAITĮ į rajono vykdomąjį komitetą, kad atsiprašytų valdžią už nesklandumus. Tai bent "uolumas"!

1978 m. gegužės 24 d. į Kapčiamiestį atvyko pats Religijų reikalų tarybos įgaliotinis TUMĖNAS ir ragino parapijos kleboną padėti sutvarkyti "sutarties" pasirašymą.

Mandagioje formoje įgaliotinis gąsdino, kad nesudarius sutarties, galima uždaryti bažnyčią, arba vietinė valdžia savo iniciatyva kvies žmones ir sudarys sutartį.

1979 m. balandžio 16 d. Lazdijų dekanas STRIMAITIS vėl teiravosi pas Kapčiamiesčio kleboną apie parapijos komitetą ir ar jis esąs valdžios patvirtintas?

Gegužės mėnesį rajono pavaduotojas VANAGAS kvietė kai kuriuos Kapčiamiesčio tikinčiuosius ir įkalbinėjo pasirašyti "sutartį".

1979 m. rugsėjo 4 d. dekanas STRIMAITIS šitaip moralizavo kun. PLIORAITI: "Tavo parapijoje vis dar netvarka, dar nesudarei sutarčių, nesurinkai 20-tuko parašų. Matai, - sakė jis, - vis manęs reikalauja rajono pavaduotojas VANAGAS, net dabar neseniai jis man kalbėjo, kad Kapčiamiesčio tikintieji dar nesudarė sutarčių. Taigi, greičiau viską sutvarkyk. Nueik pas VANAGĄ, pasikalbėk, atsiprašyk už nesklandumus ir pasižadėk greitai padaryti. Nereikia laukti iš valdžios kokio tai palengvėjimo!"

1979 m. rugsėjo mėn. Lazdijų raj. pavaduotojas VANAGAS sukvietė rajono kunigus pas save ir pasakojo jiems apie rajono ekonomiką, o po to paminėjo, kad kunigas ZDEBSKIS ir kun. PLIORAITIS dar nesurinko dvidešimtuko ir nepadarė sutarčių, kad kunigai nesilaiką tarybinių įstatymų, leidžią vaikams patarnauti Mišiose ir dalyvauti procesijose.

1979 m. spalio 4 d. pavaduotojas VANAGAS sukvietė į rajono vykdomąjį komitetą viso rajono parapijos komitetus ir jiems išdėstė tokius reikalavimus:

pinigus iš tikinčiųjų gali rinkti tik komitetas;
neleisti vaikų prie altoriaus;
kunigams negalima kalėdoti;
negalima mokyti vaikus tikėjimo tiesų;

praneškite apie atlaidus ir rekolekcijas, kokie dalyvaus kunigai.

Ši pavaduotojo šnekta iššaukė žmonėse pasipriešinimą ir jie pradėjo replikuoti. VANAGAS įsikarščiaavęs net šūktelėjo: "Baikite tas kalbas!"

Kapčiamiesčiui VANAGAS vėl prikišo, kad nesurašytas bažnytinis inventorių ir nesudaryta sutartis. Kapčiamiestis niekuomet nepraso leidimo atlaidams. Jis stebėjosi Kapčiamiesčio parapijiečių laikysena ir sakė: "Kai senose kapinėse kažkas nuvertė du paminklus, tai tuoj atsiradė daugybė parašų ir pasiuntė pareiškimą net į ministeriją, o kai reikia užpildyti sutarčių blankes ir pasirašyti 20 asmenų, tai nėra kam!"

1979 m. spalio 18 d. kun. PLIORAITIS buvo iškviestas į rajoną. VANAGAS ragino greičiau sudaryti "sutartį", pranešinėti apie vykstančius atlaidus, priekaištavo, kad kun. PLIORAITIS birželio mėnesį prie Paveisninkų bažnyčios pašventinęs kryžių, pastatyta be valdžios leidimo. Kun. PLIORAITIS replikavo, kad per sovietinės valdžios valdymo laikotarpį negirdėta, kad kam nors būtų buvęs duotas panašus leidimas.

VANAGO nuomonė dabartinė bažnyčios padėtis yra normali, beveik visi kunigai ir tikintieji patenkinti, tik vienas kitas yra išsišokėlis, bet šitie išsišokėliai pačių kunigų ir tikinčiųjų bus sutrypti ir busianti tvarka.

x x x

K u č i ū n a i. 1978 m. rugsėjo 18 d. 23 val. į Kučiūnų bažnyčią įsibrovė piktadariai. Klebonas vidurnaktyje pajutęs, kad kažkas virš lubų vaikšto, telefonu iškvietė kaimynus ir apie 30 žmonių apsupo bažnyčią. Iškviesta milicija ištraukė iš paliepės du nusikaltėlius. Tai buvo pilnamečiai komjaunuoliai - apylinkės pirmininko sūnus Kęstas KOCIŪNAS ir Rimas SIRUTIS. Jie sakėsi ieškoję bažnyčios rūsyje "banditų ginklų ir radio siųstuvo".

Pirmas teismo posėdis įvyko 1978 m. gruodžio 15 d. Byla buvo taip akivaizdžiai blogai paruošta, kad teisėjas buvo priverstas ją atidėti.

Antras teismo posėdis įvyko kovo 21 d. Druskininkuose. Teisėjavo BIROKAS; žmonių prisirinko apie 300. Teisme paaiškėjo, kad dingę kaitininkų pirminiai parodymai, pirmasis milicijos surašytas aktas, kai kurių liudininkų apklausos protokolai. Bylos lapuose daug ištaisymų. Teismas vėl buvo atidėtas.

1979 m. gegužės 29 d. Druskininkuose įvyko trečias teismo posėdis. Teismas Rimui SIRUČIUI paskyrė pusantros metų bausmę, ją atliekant laisvose statybose, o Kęstui KOCIŪNUI - pusantros metų griežto režimo legeryje. Sugadinti bažnyčios daiktai buvo įvertinti tik 40 rub. ir teismas šio klausimo net ne nagrinėjo. Ištikrųjų bažnyčiai buvo padaryta apie 500 rub. nuostolio.

Šitaip "sovietinis teisingumas" baudžia komjaunuolius. Galima su šia byla palyginti katalikų teismus už spaudą, - štai tada jokie protokolai nedingsta ir niekada pelės neapgriaužia bylos lapų.

Ž a l i o j i /Vilkaviškio raj./ 1979 m. spalio 24 d. Vilkaviškio raj. VK pirmininko pavaduotojas URBONAS gaudeno Kazimierą BUBNAITIENĘ, kad nebūtų laikomos pamaldos Žaliosios parapijos kapinėse. Jei pamaldos bus laikomos, BUBNAITIENĖ būsianti perduota atitinkamiems organams. Moteris tvirtai laikėsi savo: "Atiduokite mums bažnyčią ir mes kapinėse nesimelsime!"

x x x

P r i e n a i. 1979 m. lapkričio 17 d. ant Kvietenio kalno prieniškiai vėl pastatė kryžių su užrašu: "Tik meile ir auka bus išgelbėta tauta". Gruodžio 4 d. vakare bedieviai, vadovaujami Prienų m. VK pirmininko KUCINSKO, kryžių nugriovė ir kažkur išvežė.

x x x

TARYBINĖJE MOKYKLOJE

P r i e n a i. 1979 m. Prienų I-je vid. mokykloje auklėtoja AMBRAZIŪNAITĖ keletą kartų vertė VIII kl. mok. Dalytę BRUZGAITĘ stoti į komjaunimą. Mokinukė drąsiai pasipriešino: "Nenoriu ir nestosiu!" Spalio 13 d. mokykloje tėvų susirinkime auklėtoja pradėjo tardyti Dalytės motina, kodėl mergaitė nestojanti į komjaunimą. Nors jos duktė labai gerai besimokanti, tačiau jei nebus komjaunuolė, teksią parašyti charakteristiką, kad politiškai nesubrūdusi ir ji neįstosianti į jokią aukštąją mokyklą.

Motina auklėtojai AMBRAZIŪNAITAI užtikrino: "Man tik svarbu, kad duktė gerai mokytųsi, o komjaunimas - paskutinėje vietoje".

Sekančią dieną auklėtoja sutikusi D. BRUZGAITĘ liepė stoti į komjaunimą, nes esą jau motina leidusi.

Tarybininkai pedagogai ramiausia sąžine naudojasi apgaule, kad tik jų klasė būtų 100 proc. komjaunuoliška.

x x x

1979 m. spalio 18 d. Prienų I-sios vid. mokyklos mokytoja VAIKŠNORIENĖ kamantinėjo Vc klasės mokinę Jolantą URBSAITĘ, kodėl ji einanti į bažnyčią, kas ją ragina, ką kunigai kalba per pamokslus ir t.t. Be to, mokytoja griežčiausiai draudė mokinėi eiti į bažnyčią.

x

Prienų II-os vid. mokyklos mokytoja STANKEVIČIENĖ spalio 31 d. pasikvietė VIII kl. auklėtinę Aldutę ČERNEVICIŪTĘ ir įspėjo, -

jeigu mokinė ir toliau eisianti į bažnyčią, ją perduosianti mokytojų tarybai. Mergaitė grasinimo nepabūgo. Lapkričio 13 d. per geografijos pamoką mokytoja STAKEVIČIENĖ visai klasei ėmė kalbėti: "Viena klasės mergaitė eina į bažnyčią ir gieda bažnytiniame chore. Ji mane apskundė kunigui, o tas per pamokslą mane apšmeižė... Aš niekada nesakiau, kad negalima eiti į bažnyčią. Jei esi tokia nesąmoninga - eik, o manęs nekabink. Kaip tu dabar per išpažintį pasisakysi mane apšmeižusi?"

Mokiniai stebisi mokytoja STAKEVIČIENĖS "sąžiningumu": spalio 31 d. Aldutę gąsdino, o dabar visos klasės akivaizdoje įdrįsta išsiginti savo žodžiu!

x

1978 m. Prienų II-os vid. m-los VIIa kl. mok. Linutei BANYTEI auklėtoja NATKEVIČIENĖ išvedė patenkinamą elgesio pažymį už tai, kad gegužės 7 d., sekmadienį, neatėjo į mokyklą, o buvo bažnyčioje (sekmadienis buvo padaryta mokslo diena).

x

1979 m. spalio 31 d. Prienų II-os vid. m-los direktorius MICKUS per fizinio lavinimo pamoką pasikvietė X klasės mok. Aldoną GUDAITĮ ir klausinėjo:

-Kur baigęs vidurinę mokyklą ruošiesi stoti? Ar visi tavo broliai tikintys? Ar tiesa kad tu su savo broliu giedi bažnytiniame chore?

- Taip, - drąsiai patvirtino Aldonas.

Po to direktorius ėmė grasinti:

- Jums tai nieko nebus, bet turės atsakyti tie, kurie daro repeticijas - kunigas ar vargoninkas. Ateistinėje knygutėje rašoma, kad patarnauti bažnyčioje ir giedoti chore nepilnamečiams negalima ir už tokius nepil-

61

namečius baudžiami vyresnieji.

Mokyklos direktorius nežino, jog ateistinė knygelė - tai ne įstatymas! O žmonės gali būti baudžiami tik remiantis įstatymais.

x

1978 m. Prienų raj. Tartupio aštuonmetės mokyklos mokytoją VIDRINSKIENĖ Dalė išvedė tik patenkinamą elgesio pažymį labai gerai ir gerais pažymiais besimokančiai VII kl. mok. Marytei GUDAITYTEI už tai, kad ji per dažnai su tėveliais einanti į bažnyčią.

x x x

LTSR Švietimo Ministrui RILKUI
Prienų rajono Švietimo skyriui

Prienų II-sios vid. mokyklos mokytoja ŽELAI-TIENĖS įsakymu š. m. lapkričio mėnesį žemesniųjų klasių mokiniai turėjo piešti ateistinius piešinius. Piešti prieš savo įsitikinimus buvo prievartaujami ir tikintieji moksleiviai. Lapkričio 26 d. ateistiniai mokslėvių piešiniai buvo iškabinti stenduose. Juose buvo išjuokama Katalikų Bažnyčia, kunigai ir tikintieji. Po kelių pamokų kažkas dalį piešinių nuplėšė. Tada mokyklos ateistų vadas mokytoja TAMASAUSKIENĖ, pasitelkusi į pagalbą kelis mokinius, pradėjo ieškoti "nusikaltėlių". Pririnko visą būrį itariamųjų. Auklėtoja bėgiojo į šių vaikų namus ir aiškino tėvams apie vaikų "nusikaltimą" ir "įšūlumą". Tačiau mokytojams taip ir nepasisekė įrodyti, kas iš tikrųjų nuplėšė ateistinius piešinius.

Mokyklos direktorius MICKA, jo pavaduotojai: KURAS, RADKEVIČIENĖ, VENSLAVIČIENĖ ir kiti mokytojai kvietė pokalbiams visą eilę

62

mokinių: IXb kl. Sigitą BITKAUSKĄ, IXa kl. Jūratorę KAUKMANAITĘ, VIIa kl. Virginiją STAMKAUSKAITĘ, VIIc kl. Virginiją JANKEVICIUTĘ, IXa kl. Skaidrą SKINKYTĘ, IXb kl. Angelę STAKEVICIUTĘ.

Mokiniai buvo klausinėjami netiek apie nusikaltimą, kiek apie tai, ar jie eina į bažnyčią, ar gieda chore, ar patarnauja šv. Mišioms. Pavaduotojas KURAS mok. Virginiją STAMKAUSKAITĘ pavadino net rupūžė. Mokiniai buvo koliojami, barami, gąsdinami ir verčiami rašyti pasiaiškinimus. Mokytojai tardydavo mokinius net po kelias valandas.

Keturiems mokiniams: Linutei BANYTEI, Sigitai BITKAUSKUI, Jūratei KAUKMANAITEI ir Virginijai STAMKAUSKAITEI buvo įrašyti griežti papekimai, sumažintas elgesio pažymys ir jų pavardės iškabintos mokyklos sienlaikraštyje.

Sąryšyje su šiuo įvykiu mes pareiškiamo:

1. Mokykla neturi teisės versti tikinčius mokinius piešti ateistinius piešinius, dalyvauti ateistiniuose renginiuose ir klausytis ateistinių paskaitų.

2. Mokytojai neturi teisės tardyti mokinius apie jų tikėjimą, nes tai aiškus nusikaltimas ne tik prieš tarybinius įstatymus, bet ir prieš žmoniškumą.

3. Mokytojai, neįrodę mokinių kaltės, neturėjo teisės mokinius bausti ir todėl reikia panaikinti bausmę.

4. Kovoti prieš tikėjimą karikatūrų pagalba galbūt ir tiktų kokiems nors chuliganams, tik ne aukštąjį mokslą baigusiems pedagogams.

5. Mokykla turėtų daugiau rūpintis ne vaikų tikėjimu, o chuliganais, nes šio "broko" mokykla išleidžia labai daug.

1979 m. gruodžio mėn. Pasirašė 32 asmenys

U ž u g u o s t i s (Prienu raj.). 1979 m. gruodžio 1 d. Užuguosčio vid. mokykloje buvo surengta ateistinė programa. Mokytojos MIENDEI-KAITĖ ir BARAUSKAITĖ vertė tikinčius vaikus deklamuoti bedieviškus eilėraščius, tyčiotis iš tikėjimo, išjuokti Dievą, šventuosius, kunigus ir pamaldžius žmones. Drąsesnieji vyresniųjų klasių mokiniai nesutiko vaidinti bedieviškame vaidinime, o žemesniųjų klasių kai kuriuos tikinčius mokinius pasisekė priversti dalyvauti ateistinėje programoje. Vaikai ir jų tėvai labai skaudžiai pergyveno šitokių jų tikėjimo išjuokimą.

Tų pačių metų gruodžio 8 d. Užuguosčio mokykloje buvo mokytojų posėdis, kuriame buvo svarstomas mokinių ateistinis auklėjimas. Komunistė mokytoja SODAITIENĖ su pasipiktinimu kalbėjo, kad mokiniai laidotuvių metu išdrįsę mokytojų akivaizdoje bažnyčioje atsiklausti. Ją reikalavo sumažinti elgesio pažymį VI kl. mokiniams: Ritai VENCKAITEI, Aldutei KARVELYTEI, Daliai BAGDANAIVIČIUTEI už tai, kad jos eina į bažnyčią ir giedančios chore. Minėtoms mokiniams elgesys buvo sumažintas iki patenkiamo pažymio, nors mergaitės labai gerai besimokančios ir yra gero elgesio, kai tuo tarpu kartais nesumažinamas elgesio pažymys tokiems mokiniams, kurie rūko arba net ateina girti į pamokas.

Gruodžio mėn. įvykusiame tėvų susirinkime daugelis motinų protestavo prieš bedievišką mokinių auklėjimą, gadinantį mokinius. "Mes nenorime, kad mūsų vaikai būtų chuliganai ir girtuokliai," - kalbėjo motinos mokyklos direktoriai KRUVELIENĖI.

x x x

K a p s u k a s. 1979 m. gruodžio 14 d. Kapsuke buvo laidojamas IV vid. mokyklos VIIIe klasės mokinio Kazio KRIVICKO tėvas. Įlaidotuves atėjo klasės draugai. Kaziukas paprašė juos dalyvauti ir pamaldose, tačiau mokiniams eiti į bažnyčią buvo griežtai uždrausta. Klasės auklėtoja BURIGINA pasiliko prie šventoriaus vartų. Drąsūs mokiniai, nepaisydami draudimo, su gėlėmis ir vainikais įžengė į bažnyčią. Pamaldose dalyvavo apie trisdešimt Kaziuko klasės draugų. Į bažnyčią įeiti nedrįso tik keli mokiniai.

x x x

K y b a r t a i (Vilkaviškio raj.). 1979 m. spalio 2 d. Kybartų vid. mokyklos IIIb kl. mokiniai MACIULAITYTEI rūbinėje iškrito rožančius. Kažkas jį nunešė auklėtojai Reginal MILIAUSKIENEI. Ši, sužinojusi kieno esąs rožančius, sviedė jį ant MACIULAITYTĖS suolo, sakydama: "Daugiau neatsinešk šitos šlykštynės".

Panašus sovietinių mokytojų fanatizmas nėra atsitiktinis. Tai komunistinio auklėjimo ir Švietimo ministerijos nuolatinio pedagogų prievartavimo rezultatas.

x x x

S k i r s n e m u n ė (Jurbarko raj.). Skirsnemunės vid. m-l-os mokytoja Irena DOMEIKIENĖ terorizuoja tikinčius vaikus, tyčiotasi iš jų, sugalvoja įvairiausias žeminančias bausmes (išvaro iš klasės, knyga ar linijuote muša tikinčius mokinius per galvą ir pan.). Šitai nuo jos nukentėjo pirmosios klasės mokinės GUDAVIČIUTE ir BUTKUTE.

x x x

S i d a b r a v a s (Radviliškio raj.).
1979 m. spalio 5 d. Sidabravo vid.m-los biologijos mokytoja BAJORIŪNIENĖ tardė VIa kl. mokinius- Vilių STASKŪNĄ, Vidmantą LOTUŽĮ, Virginijų SIAUCIŪNĄ ir Saulių RUDAITĘ, norėdama sužinoti, ko jie buvę pas zakristijoną, apie ką jie kalbėjosi, ar jis nevaišinęs jų saldainiais?

Spalio 18 d. rusų kalbos pamokos metu ji liepė atsisototi tikintiems mokiniams. Atsisotėjo STASKŪNAS ir LOTUŽIS. Mok.STASKŪNAS paklausė mokytoją, kodėl ji draudžianti mokiniams eiti į bažnyčią, jei apie tai nieko nepasakyta mokinio taisyklėse? O LOTUŽIS be jokių išsisukinėjimų išdėstė: "Todėl lankau bažnyčią, kad pats noriu!" Šitoks drąsus mokinio prisipažinimas labai užpykdė mokytoją.

Sidabravo vid.mokyklos mokiniai privalo rašyti rašinius ir atpasakojimus, žeminančius kunigus ir tikinčiuosius. Mokytojos GIEDRAITĖNĖS iniciatyva pravedami prievartiniai piešinių konkursai ateistinėmis temomis.
1979 m. spalio 11 d. VIa klasės auklėtojas Petras BAJORIŪNAS įsakė visiems mokiniams nupiešti piešinius ateistine tematika. Kai mokinė Žydrūnė KALNYTĖ pasisakė nežinanti, ką piešti, auklėtojas atrėžė: "Nupiešk davatką su rožančiumi, oinančią keliais apie kryžių".
Spalio 24 d. mokytojas BAJORIŪNAS perspėjo, jog rytdienai konkursui klasėje turi būti 5 ateistiniai piešiniai, o mok.Vidmantas LOTUŽIS privalo nupiešti kokią nors davatką. Mokinys atsisakė. Įtūžęs mokytojas pradėjo šaukti: "Ašarėlę braukai, trimestre iš piešimo daugiau trejeto neturėsi!"

VIIb klasės auklėtoja ANDRIUŠAITIENĖ liepė piešti ateistinį piešinį mok.Ričardui VALMONTINAVICIUI. Šis griežtai pasipriešino, sakydamas, jog amžiais to nedarė ir nedarys. Kai VIIa klasės auklėtojui MOTIEKAIČIUI mok.

Vilma PETRAITYTĖ atnešė piešinį, šis darbas išpeikė, kadangi jame nebuvo jokio pasityčiojimo iš religijos. Tuomet jis įsakė piešti girtuoklį su buteliu ir meldžiantį Dievą degtinės. Dalį piešinių, kaip nemeniškų ir neantireliginių suplėšė pati ateistinio darbo vadovė GIEDRAITĖNĖ.

x x x

V a r n i a i (Telšių raj.). 1979 m. rugsėjo 25 d. Varnių vyk.komiteto pirmininkas SKUPOVAS raštu išsikvietė Varnių bažnyčios vargoninką Juožą LAUGALĮ. Pirmininkas SKUPOVAS ir Varnių vid.m-los direktorius DABULSKIS klausinėjo apie Varnių bažnyčios vaikų chorą. "Mes turime liudininkų, kad tu organizuoji vaikų chorą ir jie per Mišias bažnyčioje gieda. Tai neleistina", - šaukė mokyklos direktorius. SKUPOVAS kaišiojo kažkokius rusiškus potvarkius, kuriuose, anot jo, aiškiai parašyta, kad vaikams draudžiama bažnyčioje giedoti. DABULSKIS vargoninkui pagrašino, jeigu vaikai ir toliau per pamaldas giedosią, tai LAUGALYS negalėsias Varniuose vargoninkauti, - pats direktorius tuob pasirūpinsias.

Vargoninkas paaiškino pareigūnams, kad vaikai į pamaldas ateina niekeno neverčiami ir neorganizuojami ir todėl jis negalys vaikams nurodyti kurioje vietoje jie turi būti bažnyčioje ir koku būtu turi melstis: stovėti, giedoti ar iš maldaknygės melstis.

x x x

Janapolė (Telšių rajonas). 1979 m. rugsėjo 27 d. buvo pavogta iš Janapolės bažnyčios šventoriaus koplytėlės kelios religinės statulėlės ir dekoratyvinis kryželis.

x x x

J u d r ō n a i (Telšių vysk.). Judrėnų aštuonmetės mokyklos mokytoja KIEKŠTIENĖ nuolatos terorizuoja mokinius, nestojančius į komjaunimą ir einančius į bažnyčią. 1978 m. prieš Kalėdas V kl. mok. Sauliui PULKAUSKUI mokytoja įsakė nusiimti nuo kaklo grandinė-
lę su kryželiu. Saulius nepaklausė. Tada mokytoja, prisėlinusi iš užpakalio, pati nuplė-
šė grandinėlę su kryželiu ir pasityčiodama tarė: "Kryželio vietoje aš tau užrišiu pionierių kaklaraištį". - "O aš jo nenešiosiu", - nenusileido mokinukas. Sauliuko motina nuėjo pas mokytoją į namus ir pareikalavo gražinti kryželį, tačiau mokytoja tik pasišaipė iš jos, o kryželio taip ir negražino.

1979 m. kovo mėn. mokyt. KIEKŠTIENĖ pakvietė atsakinėti pamoką tikinčius ir nekoma-
jaunuolius mokinius: Vytautą STONĮ, Kazę PA-
PIEVYTĘ ir kitus. Mokiniai pamoką atsakė ge-
rai, tačiau mokytoja, prieš rašydama pažymius, išstardavo mokinius, ar jie dar eina į baž-
nyčią, ką ten jie veikia ir pan. Mokiniai prisipažino tikį ir eina į bažnyčią kas sek-
madienį.

- Na, tai sėskitės. Gausite po dvejetą! -
šaukė supykusi mokytoja ir parašė po dveje-
tą.

Judrėnų aštuonmetės mokyklos direktorius
Henrikas JUŠKUS, išvesdamas mokiniams pažy-
mius, 1979 m. lapkričio 26 d. pasakė VI kl.
mok. Sauliui PULKAUSKUI:

- Kodėl nesirašai į pionierius? Ar valdžia
nepatinka? Už tai dabar gausi iš geografijos
ne penkis, o keturis.

x x x

M a ž e i k i a i. 1979 mokslo metų pradži-
je (rugsėjo mėn.) Mažeikių III-os vid. m-los
X klasės mokinės Dalia GRICIŪTĖ ir Lidija
MACKEVIČIŪTĖ pareikalavo mokytojos VENCLOVIE-
NĖS, kad leistų joms išstoti iš komjaunimo or-
ganizacijos, nes jos yra tikinčios ir nenor-
inčios veidmainiauti, o į komjaunimą yra
įrašytos prievarta.

Po to abi mergaitės buvo pakviestos pas
direktorių RIMISKĮ, kuris ilgai "auklėjo"
mokinukes. Chemijos mokyt. SLEITERIENĖ pa-
grąsino, kad ji neleisianti joms būti davat-
komis ir todėl mok. Dalios GRICIŪTĖS žinias
ateityje vertinsianti tik dvejetui. Mokyto-
ja taip dabar ir daro. Be to, mergaitės už
bažnyčios lankymą yra pastoviai mokykloje
persekiojamos bei pašiepiamos.

Mokyklos direktorius RIMISKIS mok. GRICIŪ-
tės motinai aiškino, kad mokinė galinti būti
komjaunuole ir kartu lankyti bažnyčią, o jei
iš komjaunimo išstos - ji niekur negalės įsto-
tū mokytis toliau.

Su mok. MACKEVIČIŪTĖS tėvu direktorius at-
sisakė kalbėtis, žinodamas, kad MACKEVIČIUS yra
giliai tikintis ir kasdien lankas bažnyčią.

x x x

G a r g ž d a i (Klaipėdos raj.). Gargždų
I-vidurinės mokyklos III b kl. auklėtoja
PUKINSKIENĖ 1979 m. balandžio mėn. mėgino
prievarta įrašyti į pionierius Rimą PAUKSTĮ.
"Mesivarginkite, mokytoja. Aš esu tikintis ir
pionieriu nebūsiu", - užtikrino Rimas. Supy-
kusi mokytoja nusivedė Rimutą pas mokyklos
direktorių JURGULĮ. Berniukas ir direktoriui
drąsiai paaiškino, kad į pionierius vis tiek
nestosias, - esąs tikintis. Norėdama išgąsdin-
ti mokinius, auklėtoja PUKINSKIENĖ kalbėjo:
"Jei nestosite į pionierius, paskambinsiu į
tėvų darbavietes, ir juos išmes iš darbo".

x x x

SOVIETINĖS RESPUBLIKOSE

M o l d a v i j a

Kišiniovas - Belcai

Jau nebe pirma metai kaip Belcų miesto katalikai primygtinai prašo Maskvos ir vietinę valdžią užregistruoti jų bažnytinį komitetą ir maldos namus. Ir štai ilgai lauktoji pergalė! 1979 m. lapkričio 27 d. Belcų m. katalikai gavo oficialų raštą, kad jiems leidžiama turėti maldos namus, o taip pat užregistruota jų bendruomenė bei jos komitetas. Pagal raštą komitetas ir maldos namai įteisinti jau rugsėjo 6 d., bet vietinė valdžia dar apie tris mėnesius vargino ir laikė žmones neišinioje.

Džiugi žinia greitai pasklido po visą respubliką. Kun. Vladislavas ZAVALNIUK pirmą kartą 1979 m. gruodžio 2 d. (sekmadienį) viešai nuvažiavo aptarnauti katalikų; džiaugsmui nebuvo ribų.

Bet štai gruodžio 5 d. Religijų reikalų tarybos įgaliotinis iškvietė Kišiniovo bažnytinio komiteto pirmininką ir jam pranešė, kad kun. V. ZAVALNIUK nebegalės dirbti Moldavijoje.

Gruodžio 6 d. Religijų reikalų tarybos įgaliotinio pavaduotojas RANETA pareikalavo, kad kun. V. ZAVALNIUK atiduotų registracijos pažymėjimą, nes jis esąs nusikaltęs prieš įstatymus: be valdžios sutikimo aptarnavęs už Kišiniovo ribų ligonius ir mirštančius katalikus. Taip pat buvo reikalaujama, kad kunigas raštu pasmerktų tuos vokiečių katalikus, kurie išvykė iš Moldavijos į Tėvynę ir per radiją ("Vokiečių banga") papasakojo visuomenei apie katalikų persekiojimą Moldavijoje.

Gruodžio 7 d. trys miesto vykdomojo komiteto darbuotojos atėjo į bažnyčią ir, pašačiusios šventoriuje kunigą, grubiai jį užsipuolė, kaip jis dar galis vaikščioti bažnyčios teritorijoje? Be to, jos reikalavo pavardžių ten buvusių katalikų, nors pačios savo pavardžių neišdrįso pasisakyti, nors katališkai to reikalavo.

Vėliau atvyko kiti miesto vykdomojo komiteto darbuotojai ir, nepateikę savo dokumentų, padarė reviziją bažnyčios kanceliarijoje.

Gruodžio 8 d., švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventėje žmonės pradėjo rinktis iš įvairių Moldavijos vietų į bažnyčią. (Jie dar nežinojo, jog neturi kunigo).

Bažnytėlė jau buvo apsupta milicijos ir saugumo agentų. Pats Kišiniovo m. vykdomojo komiteto pirmininkas KRAVČIUK, stebėdamas žmones, vaikščiojo aplink bažnyčią. Jau gruodžio 5 d. RRT įgaliotinio pav. RANETA bažnyčios komiteto pirmininkui grumojo: "Jeigu žmonės skūsis dėl kunigo išvaymo, užplombuosim bažnyčią".

Atvykę katalikai, pamatę apsuptą bažnyčią, pradėjo teirautis pas milicininkus, kas atsitiko. Vienas milicininkas Valentina OLSINIK paaškinio, jog jie budį, kad neįvyktų riaubės. Esą paskirti du kunigai: vienas senas, o kitas jaunas, bet žmonės nesutaria tarp savęs - vieni nori seno, kiti - jauno. Todėl jie budį, kad būtų išvengta nemalonumų. Milicininkų melas tuoju išaiškėjo, - jie susirinko prie bažnyčios, kad būtų įbauginti katalikai ir nedrįstų ieškoti savo teisių.

Skaudi žinia, kad išvaromas vienintelis kunigas, žaibu aplėkė visą respubliką. Gruodžio 9 d. (sekmadienį) ne tik bažnytėlė, bet ir šventorius buvo perpildytas žmonių. Visi norėjo išgirsti paskutinį savo ganytojo atsisveikinimo žodį ir dalyvauti šv. Mišiose. Deja, kunigas tik slapta galėjo klausyti išpažinčių, o kai

ministrantai prie didžiojo altoriaus skaitė šv. Mišių maldas, kunigas slaptai atsilaikė šv. Mišias.

Kokį skausmą išgyveno katalikai, netekę vienintelio savo kunigo, gali suprasti tik dalyvavusieji tose skaudžiose sekmadienio pamaldose.

Ar galima labiau pasityčioti ir diskriminuoti tikinčiuosius, kaip tai daroma Moldavijoje? Kunigas baudžiamas už tai, kad jis aptarnaudavo ligonius ir mirštančius! Bet juk tai jo šventa pareiga. Jis šitai privalėjo daryti, rizikuodamas ne tik sovietiniu registracijos pažymėjimu, bet ir savo gyvybe.

Belgrado konferencijoje persekiojami Moldavijos katalikai tikriausiai neliks užmiršti.

x x x

NAUJI PAGRINDŽIO LEIDINIAI

1. "Aušra" Nr. 18.
2. "Perspektyvos" Nr. 13, 14, 15, 16. Numeriai išeina kas mėnesį.
3. "Rūpintojėlis" Nr. 11, 12
4. "Ateitis" Nr. 2, 3.
5. "Tiesos kelias" Nr. 14.

x x x

L i e t u v i, n e u ž m i r š k i !

Petras PLUMPA, Mijolė SADŪNAITĖ, Sergiejus KOVALIOVAS, Vladas LAPLENIS, Balys GAJAUSKAS, Viktoras PETKUS, Petras PAULAITIS, Antanas TERLECKAS, Julius SASNAUSKAS ir kiti neša nelaisvės pančius, kad tu galėtum laisvai gyventi ir tikėti!

x x x



**CHRONICLE OF THE
CATHOLIC CHURCH
IN LITHUANIA
No. 63, July 1, 1984**

American Publication November 15, 1984

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH
IN LITHUANIA No. 63

A Translation of the Complete Lithuanian Original
LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA Nr. 63
Documenting the Struggle for Human Rights
In Soviet-Occupied Lithuania Today

Translated by: Rev. Casimir Pugevičius

Translation Editor: Marian Skabeikis

Published by Lithuanian Catholic Religious Aid, Inc.

351 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207

©Lithuanian Catholic Religious Aid, 1984

ISSN 0197-0348

Franciscan Fathers Press
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

COVER:

Mečislovas Jurevičius, a laborer and church sexton, sentenced to three years strict regime labor camp in 1981. A member of the Lithuanian Helsinki Group, he was punished for allegedly organizing religious processions. He was released on March 25, 1984.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH
IN LITHUANIA No. 63

Introduction

In 1940, when the Soviet Union occupied Lithuania by force, 85.5% of the country's more than 3 million inhabitants were Roman Catholic, 4.5% Protestant, 7.3% Jewish, 2.5% Orthodox and 0.2% of other persuasions.

In the two archdioceses and four dioceses were: 708 churches, 314 chapels, 73 monasteries, 85 convents, three archbishops, nine bishops, 1271 diocesan priests, 580 monks, of whom 168 were priests. Four seminaries had 470 students. There were 950 nuns.

Nuns cared for 35 kindergartens, 10 orphanages, 25 homes for the aged, two hospitals, a youth center, and an institute for the deaf-mute.

On June 15, 1940, the Red Army marched into Lithuania; the independent government was replaced by a puppet regime.

On July 14-15, rigged elections were staged. On July 21, with the Red Army surrounding the assembly house, the new People's Diet "unanimously" declared Lithuania a Soviet Socialist Republic.

On June 25, 1940, the Church was declared separate from the state, and the representative of the Holy See was expelled.

Parish lands were confiscated, clergy salaries and pensions were cut off, and their savings confiscated. Churches were deprived of support. Catholic printing plants were confiscated, and religious books destroyed.

On June 28, 1940, the teaching of religion and recitation of prayers in schools was forbidden. The University's Department of Theology and Philosophy was abolished, and all private schools were nationalized. The seminaries at Vilkaviškis and Telšiai were closed, and the seminary at Kaunas was permitted to operate on a very limited scale. The clergy were spied upon constantly.

On June 15, 1941, 34,260 Lithuanians were packed off in cattle-cars to undisclosed points in the Soviet Union. After World War II, the mass deportations resumed and continued until 1953.

Vincentas Borisevičius, Bishop of Telšiai, was arrested on February 3, 1946, and condemned to death after a secret trial. Before year's end, his auxiliary, Bishop Pranas Ramanauskas, was also arrested and deported to Siberia. Bishop Teofilius Matulionis of Kaišiadorys and Archbishop Mečislovas Reinys of Vilnius were deported

to a Siberian labor camp. Archbishop Reinys perished in prison at Vladimir, November 8, 1953. By 1947, Lithuania was left with a single bishop, Kazimieras Paltarokas, of Panevėžys. He died in 1958.

In 1947, the last convents and monasteries were closed, their communities dispersed, and all monastic institutions were outlawed.

After Stalin's death in 1953, there was a slight improvement in the religious situation. Bishops Matulionis and Ramanauskas were allowed to return to Lithuania, but not to minister to their dioceses or to communicate with the clergy or laity.

Bishop Ramanauskas died in 1959, and Archbishop Matulionis in 1963.

In 1955, two new bishops were appointed by Rome and consecrated: Julijonas Steponavičius and Petras Maželis. Steponavičius has never been permitted to administer his diocese.

Bishop Vincentas Sladkevičius, consecrated in 1957, was kept under severe government restrictions until 1982. In 1965, Monsignor Juozas Labukas-Matulaitis was consecrated in Rome to head the Archdiocese of Kaunas and the Diocese of Vilkaviškis. Two new bishops were consecrated in 1969: Bishop Romualdas Krikščiūnas was appointed Apostolic Administrator of the Diocese of Panevėžys, and Bishop Liudvikas Povilonis was appointed auxiliary to Bishop Labukas, and succeeded him after his death in 1979.

In 1982, Bishop Sladkevičius was permitted to return to his diocese as Apostolic Administrator of Kaišiadorys. Father Antanas Vaičius was named bishop and Apostolic Administrator of the Diocese of Telšiai and the Prelature of Klaipėda.

Relaxation of pressure on religious believers soon revealed that the Lithuanian people were still deeply religious. It was decided in the mid-fifties to resume the attack. The principal means of attack would be unlimited moral pressure, since physical terror seemed only to strengthen and unify the faithful.

In 1972, the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, clandestinely published in that country, began to reach the free world at irregular intervals. Primarily intended to keep Catholics in Lithuania informed of the situation of the Church there, these Lithuanian *samizdat* also serve as a constant appeal to the free world not to forget the plight of a people struggling against overwhelming odds to defend their religious beliefs and to regain their basic human rights.

Rev. Casimir Pugevičius
Translator

Appearing since 1972
If you can, reproduce this!
Read this and pass it on!

This issue is dedicated to honoring the fifty-year jubilee of the first Lithuanian Eucharistic Congress, and the consecration of the nation to the Sacred Heart of Jesus.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH
IN LITHUANIA, NO. 63

In this issue:

1. To His Excellency, Bishop-Designate Baltakis.....	4
2. Catholic Lithuania Commemorates the Fiftieth Anniversary of its Consecration to the Sacred Heart of Jesus.....	4
3. Echoes of the Jubilee Year of Saint Casimir.....	8
4. Are There Any Grounds for accusing Msgr. Olšauskas of Murder?.....	11
5. Letter of Father Jonas Danyla to the Editors of the Rayon Newspaper, "Pirmyn".....	16
6. We Are Grateful for the Sacrifice.....	25
7. Our Prisoners.....	26
8. Raids and Interrogations.....	31
9. News from the Dioceses.....	38
10. In the Soviet School.....	55

Lithuania.....

July 1, 1984

TO HIS EXCELLENCY, BISHOP-DESIGNATE BALTAKIS

Most honorable Bishop of our nation, we sincerely congratulate you on your appointment by the Holy Father for such noble duties — to care for the religious life of our fellow countrymen, the living Church of our nation. Catholic Lithuania prays for God's abundant blessings on your Excellency, and commends herself to your love and concern.

CATHOLIC LITHUANIA COMMEMORATES THE FIFTIETH
ANNIVERSARY OF ITS CONSECRATION TO THE
SACRED HEART OF JESUS

On July 1, 1934, Lithuania was consecrated to the Sacred Heart of Jesus. For fifty years the Heart of Jesus — its Great Love — has been leading Lithuania and her Church on the hard road of adversity. Looking back at the years which have passed, we must thank the Heart of Jesus that in confusion, difficulties and persecutions, such as the Church in Lithuania had not experienced for six centuries, it has not, thanks to the support of God's love, lost its way. It has held up under the oppression of the atheists, and survived unbowed.

Let us recall the Stalin era: Archbishop Mečislovas Reinys, Bishop Teofilus Matulionis and Bishop Pranas Ramanauskas were imprisoned; Bishop Borisevičius was shot; a great number of the priests went the way of the Gulag; churches, seminaries, monasteries and convents were confiscated and closed. The nation was left without suitable leaders, without a religious press and without catechism for the children.

Priests were forbidden not only to catechise, but also to visit the faithful. A pastor who wanted to invite a priest to help out on religious occasions had to go the way of the cross in order to obtain government permission: one was disloyal to the atheistic regime, another's sermons were too good, etc. As a result of the atheistic psychosis during the last years of Krushchev's regime, a scant couple of seminarians in each class could study at the seminary in Kaunas. Two bishops, Julijonas Steponavičius and Vincentas Sladkevičius were banned from their diocese; and in their places, Vicars Capitular were sent to the Second Vatican Council.



Archbishop Teofilus Matulionis, of Kaišiadorys, imprisoned for nearly a quarter-century during the Stalin era.

And miracle of miracles, under such conditions, a religious revival! The seed of the persecution of the nation during the post-War years and of the sufferings of the sons and daughters of the Church was not in vain; it is bearing fruit. The efforts of the atheists were in vain. It is impossible to rewrite history.

The names associated with Lithuania's religious revival are well-known today throughout the world: Bishops — His Excellency, Bishop-in-Exile Julijonas Steponavičius and his long-time brother in exile, Bishop Vincentas Sladkevičius; the priest-prisoners: Antanas Šeškevičius, Juozas Zdebskis, Virgilijus Jaugelis; Nijolė Sadūnaitė, Vladas Lapienis, Gemma Stanelytė, Anasztazas Janulis; the defenders of basic human rights, the members of the Helsinki Group: Viktoras Petkus, Vytautas Vaičiūnas, Mečišlovas Jurevičius and a host of others.

The underground Catholic press, illegally operating religious communities of men and women, the correspondence-course seminary, the Friends of the Eucharist movement, the Catholic Committee for the Defense of Believers' Rights, temperance activities, processions of prayer to Šiluva, to the fortress-hill of Meškuičiai—three times **bull-dozed** but once again adorned with crosses... and many other beautiful examples during this half-century will be recorded in the history of the homeland and the Church. Knowing under what oppressive conditions all this came about, grew and spread, it is impossible to explain apart from the the protection of the Heart of Jesus, promised to those who have consecrated themselves to it.

Atheistic oppression, intensified on the eve of the fiftieth jubilee of the dedication of Lithuania to the Sacred Heart of Jesus, is a sign from heaven, as it were, a reminder and a mandate not to rest on our laurels, not to forget that most important of all are sacrifice and faithfulness, not to forget that, "You are My nation and therefore, with Me, you must suffer and sacrifice!"

Today, the atheists are trying to push back the religious revival of the nation more or less twenty years. The most zealous priests of Lithuania, Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius, have been arrested and tried.

They are trying to crush the catechizing of children led by the priests, to forbid children to serve at Mass and to make priests ask permission to invite this or that priest for religious celebrations. The KGB is trying to interfere in elections to priests' councils and especially to see that their own hand-picked candidates become consultants. It is trying in every way possible to reduce the effect of celebrations and commemorations at the great shrines of Lithuania.

For example, Commissioner for Religious Affairs, Petras Anilionis, is terrorizing Bishop Antanas Vaičius of Telšiai in an



Gemma-Jadvyga Stanelytė, arrested in 1980 for allegedly organizing a religious procession, was released on February 16, 1982.

attempt to prevent the announcement of a priests' day at Žemaičių Kalvarija, and to prevent the bishop and priests from making the Way of the Cross together with the people. Allegedly, this is a breach of the law regarding religious associations.

Priests are allowed to pray only in their own parishes, and they are strictly forbidden to make the Way of the Cross with the people. "Let the people make the Way of the Cross themselves,"

and when they do make it themselves, the atheists will be more encouraged to make use of extreme measures.

A couple of years ago, when a government official in Panevėžys summoned the deans of the diocese and began to explain to them that only believers can be chairmen of church committees, one of the priests asked, "And what if the priest is also a believer?"

That time, the official apologized. Now they are trying every means to drive a wedge between the priest and the people, even forbidding them to pray together. Of course, if the priests are "good", if they forget the convicted priests Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius, do not pray for them publicly and do not request in various petitions that they be released, the government atheists promise to increase the quota of seminarians. What good is this sop if the KGB tries to get more and more of its own agents into the seminary?

These are just a few examples of atheistic oppression under which the Catholic Church in Lithuania is living and suffering as it celebrates the fiftieth anniversary of the consecration of Lithuania to the Sacred Heart of Jesus.

Renewing the consecration made fifty years ago, we place our hope in the Heart of Jesus, burning with love. With sincere faith, we repeat, just as we did fifty years ago:

Heart of Jesus, may Your Kingdom come to our dear Lithuania. To that end we will sacrifice and work!

ECHOES OF THE JUBILEE YEAR OF SAINT CASIMIR

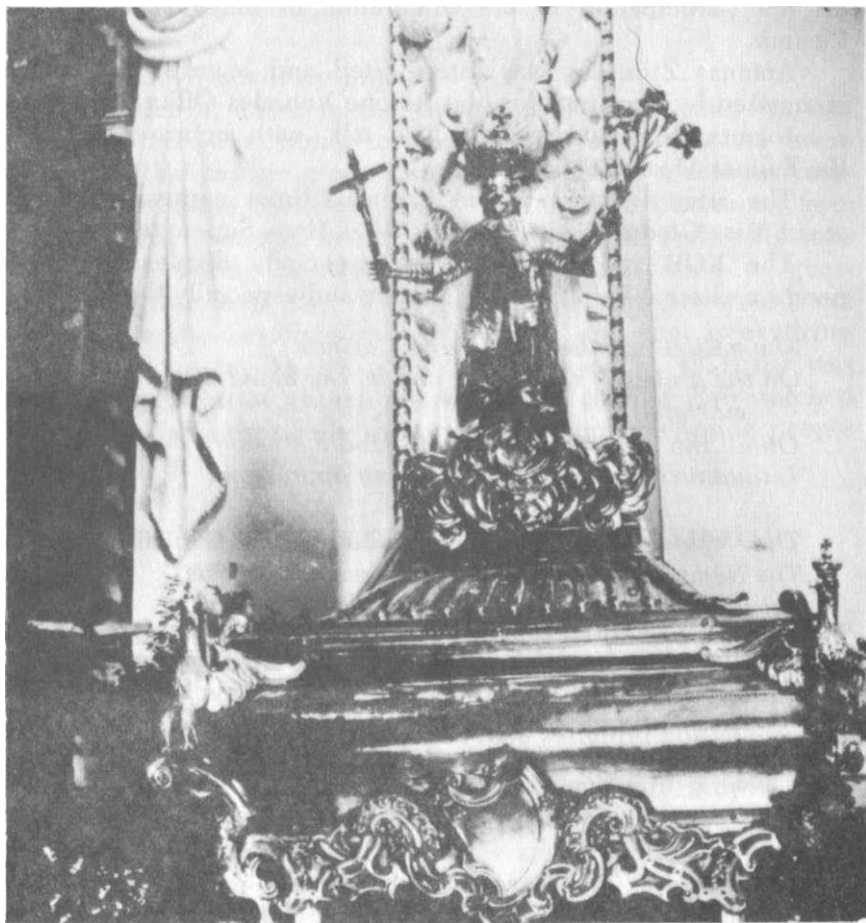
Kaunas

On March 4, 1984, a small group of young people gathered from various places in Lithuania at the tomb of Saint Casimir in the Church of SS. Peter and Paul in Vilnius to pray, read verse and sing hymns.

At the beginning of June, 1984, the interrogations began in KGB offices, at work and in school, for participation in the commemoration of the Jubilee of Saint Casimir, and in the program which took place on that occasion.

From Kaunas Middle School 7, KGB Agent Jonas Matulevičius took primary grades teacher Miss Laimutė Truskauskaitė to KGB headquarters for interrogation. The chekist was displeased because

Miss Truskauskaitė had participated in the Saint Casimir celebration in Vilnius, and he scolded her for writing letters to prisoners, some of which lay undelivered on a desk in the office. Matulevičius tried to pressure Miss Truskauskaitė into writing a statement promising to mend her ways. The subject of the interrogation, explaining that according to her beliefs it was the duty of every Catholic to do so, refused to write any assurances.



Tomb of St. Casimir over the high altar of the Church of SS. Peter and Paul in Antakalnis, Vilnius. The saint's remains were transferred here in 1953, when the Soviet authorities confiscated the original resting place, the Cathedral of Vilnius.

Angered, the chekist warned Miss Truskauskaitė that he could throw her into the cellars and keep her there with the rats for three days. After two hours of interrogation, promising that there would be another meeting between them soon, in which "the tone of the conversation would be quite different," Chekist Matulevičius let Miss Truskauskaitė go.

Miss Vilė Masytė, of Kaunas, was sternly reprimanded by the administration of the Mažylis School of Medicine in Kaunas for her participation in the celebration of the Jubilee of Saint Casimir.

Antanas Žilinskas was interrogated and lectured by persons authorized by Sanauto Ūkis (the Rescue Vehicles Office) of Kaunas.

Jolanta Grebliauskaitė had a talk with representatives of the Kaunas Meat Combine.

The administration of the Kaunas Clinics expressed concern about Miss Giedrė Cibauskaitė and Miss Ilona Šupenytė.

The KGB and teachers were especially displeased by the poems recited at Saint Casimir's tomb, and especially the following:

*The nation promises you, Saint Casimir
On the graves of the heroes and by the blood of the
martyrs!*

*On all the fortress-hills we will kindle a new fire —
Lithuania will never submit to any oppressors!*

*The Nemunas was silent, constrained by the centuries
The Nemunas longed for freedom and for storms...
Let lightening rend the sky black with troubles,
Let it burst into tears of torrential rain and wash away
accumulated faults!*

*The nation promises you, Saint Casimir,
To stand beneath the cross and await the dawn.*

Utena

In the spring of 1984, Utena *Rayon* church committee members were addressed by the representative of the Office for Religious Affairs. He tried to explain what great criminals the priests Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius were, and tried to incite committee members to take over the administration of parishes from the pastors.

The speaker was annoyed at statements by Father Paulius Rabikauskas over Vatican Radio concerning Saint Casimir. The lecturer was especially displeased by Father Rabikauskas' opinion of the article, "How Casimir Became a Saint", by Docent V. Lauraitis, a doctoral candidate in history *Komjaunimo tiesa (Truth for Communist Youth)*, October 23, 1982. According to the latter, it is not the business of priests to criticize the work of historians, or to judge whether graduate degrees have been correctly accorded to propagators of atheism.

Polekėlė (Radviliškis Rayon)

On March 4, 1984, in the church of Polekėlė, the Feast of Saint Casimir was being celebrated. Local authorities were concerned that the religious festival not become a solemn commemoration of the Jubilee of Saint Casimir. The communal farm chairman sent a woman to the pastor of Polekėlė, Father Kęstutis Daknevičius, asking him not to have any procession or guest priests on the feast day. The pastor said that he would not down-grade the celebration of the feast, and that everything would be done by the book. On the feast day, a KGB car was parked in front of the church doors. Men in civilian garb watched the services, and especially the procession, and the young people participating in it.

ARE THERE ANY GROUNDS FOR ACCUSING MSGR. OLŠAUSKAS OF MURDER?

The atheistic government, having gone ten years without arresting any priests, and having now arrested and sentenced to long terms of imprisonment two of the most exemplary priests in Lithuania, Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius, has seen that among the believing faithful, the moral authority of the arrested priests, called extremists by the atheists, has only grown. They have been unable in the press to give any arguments proving the "guilt" of the priests. The atheists are trying to diminish the effect of the harsh sentence on the public by dredging up old histories from the forgotten past. They are using for this the pre-war case of Msgr. Konstantinas Olšauskas, on which a two-part Lithuanian television film, *Devynai nuopuolio ratai (Descent to the Ninth Circle)* appearing in the middle of May, was based.

With this film, as the atheists themselves testify (*Kalba Vilnius — Vilnius Speaking*, May), an attempt is being made to tell the public: "Those convicted extremist priests, beloved and defended by you, are just as much criminals as was Msgr. Olšauskas; even in your Independent Lithuania the same kind of extremist priest was sentenced."

Hence, it is important that the Lithuanian people, constantly deceived by atheistic propaganda, know the truth about the charges fabricated by Nationalist Party liberals who were trying to thwart the Catholic movement in Lithuania. With the passage of time, new information has come to light showing that the allegation of murder aimed at Msgr. Olšauskas was without grounds.

The aforesaid case was analyzed in the light of the new information in a book by an author living in Lithuania. To block the atheists' scheme, we submit a summary of the book mentioned above.

Konstantinas Olšauskas was born April 22, 1867, in Burbaičiai, Plungė Rayon. On April 18, 1933, he was murdered near Laukžemė, Kretinga Rayon.

He was a noted Catholic social actionist. In 1892, he graduated from the Spiritual Academy of Petrograd. In 1906, he established the Saint Joseph Society of Christian Workers. He was one of the founders of the Saint Casimir Society and of the *Saulė (Sun)* Society. The Society of Saint Casimir concerned itself with the Catholic press. The *Saulė* Society founded quite a few schools.

From 1914 to 1916, he worked with a committee for the relief of Lithuanian war victims. (The Lithuanian Central Committee for the Relief of War Victims or Lithuanian Central Relief Committee — *Lietuvių Centrinis Komitetas Nukentėjusiems nuo Karo Šelpti* — It was in the facilities of the Committee that the Declaration of Independence was later signed by the Council of Lithuania. See *Encyclopedia Lituanica*, Vol. 3, p. 388 — Trans. Note) From 1916 to 1918, he served on the staff of the Lithuanian Information Bureau in Switzerland.

When in 1928, Mrs. Stanislava Ustjanauskienė died under strange circumstances, the Nationalist government, involved in a struggle against the Catholic Church, accused Msgr. Olšauskas of hanging her, and even though it had no real evidence, sentenced him in 1929 to six years in prison. In 1931, he was given amnesty.

Using these incidents, the atheists of Lithuania have made a television film, trying with this calumny to undermine the

authority of priests in the eyes of the Lithuanian public.

Many a person seeing that film can ask whether this is historical fact, or just slander arising from ill will.

Why did Father Olšauskas become friends with Mrs. Ustjanuskienė?

In 1894, as pastor in Debeikiai, he invited Mrs. Ustjanuskienė to tutor his brother and sister, who were living in the rectory. Later, in order to carry out his far-reaching projects, he had borrowed several thousand Czarist rubles from her. In this way, she became a close associate of the monsignor.

The film portrays Father Olšauskas as having had a son, Ričardas, by Mrs Ustjanauskienė. Is this factual?

It is not factual! Ričardas was born in 1899, in Warsaw. Before leaving for Poland, Mrs. Ustjanauskienė last saw Olšauskas in Debeikiai in 1897. It was for that reason that Olšauskas, during the trial, retorted. "Surely she could not have remained pregnant for three years!"

The film depicts a neighboring priest breaking the seal of confession to warn Olšauskas. Is this factual?

No, this is a pure fabrication of the atheists.

Who saw Mrs. Ustjanauskienė before her death, and when did they see her?

In 1928, Mrs. Ustjanauskienė spent the summer taking the cure in Birštonas. She had rented a room with the Žeimis family. On September 13, when her landlord and landlady told her they were going to Prienai, she took a hammock and a small suitcase, and left. At about 6:00 PM, she visited the monsignor, who was also vacationing in Birštonas, bringing him some pears and milk. Then she visited her friends, Mrs. Rascickienė and Mrs. Kreišmienė. She told them she was on her way to the forest beyond the Nemunas River. A little later, looking at her watch, she said that it was time to leave, and departed.

Where? Certainly not to the forest. It was 6:15 PM (2100, according to present summer time), (sic — Trans. Note) It was drizzling, and thunder could be heard in the distance. In the woods, it was wet. No one saw her going to Prienai. In a word, she went out and disappeared.

The film depicts her accompanying Olšauskas that evening to Vytautas Park. Was this so?

Not so! Even though the investigator searched carefully, he failed to find a single person who had seen them that evening

going anywhere together. Moreover, to get to the top of Vytautas Hill, it was necessary to ascend 280 steps. The stairs were wooden, in disrepair and slippery. Mrs. Ustjanauskienė at that time was ill, suffering from a heart condition and rheumatism, and she weighed 97 kg (213 lbs). She would never have been able to get up the hill alone. Not without a couple of strong men carrying her up. But there was no reason for her to go there. She had rented an apartment, and there, unobserved by anyone, she could do anything which entered her head.

According to the film, Mrs. Ustjanauskienė was heard calling for help that night. Was this so?

Whose voice that was, it would be hard to say. A couple of women, however, testified that on their way back from Linkmenys at about midnight, they had definitely heard someone calling three times, "Help!"

However, Msgr. Olšauskas definitely was not in Birštonas at that time. At about 10:00 AM, Butkevičius, the driver, had taken him in his own car to Kaunas, and about 11:30 PM, he left Kaunas for Samogitia. To say that the scream was heard after the monsignor went there together with Mrs. Ustjanauskienė is a big lie.

When and how was the body of Mrs. Ustjanauskienė discovered?

The body was not found until three days later, on September 16. It lay in bushes on Vytautas Hill, on its left side, with a rope twisted about the neck. A reddish substance had trickled from the ears and nose down the right side of the face. Physicians say that such a liquid seeps out after rigor mortis sets in. So the body had to undergo rigor mortis lying on its right side. After all, the liquid could not flow upwards. Nearby was a bloody hammock. Why bloody? It appears that someone had brought the already rigid body from somewhere, wrapped in the hammock, and thrown it down.

So who killed Mrs. Ustjanauskienė?

Only later did clues to the murder come to light. Around the beginning of 1930, the Polish secret agent, Vilkickas, who had infiltrated the staff of the Šiauliai Association (Lithuanian National Guard — Trans. Note), was discovered and arrested. He was sentenced and shot. While in prison, however, he managed to write his recollections. Among other things, it says there that Vilkickas himself had given a national guard automobile to a

Polish agent, to go to Birštonas. There, he and a local accomplice carried out their task. It was discovered that Mrs. Ustjanauskienė had been recruited by Polish Intelligence. When she seemed no longer useful to them, the decision was made to dispose of her, in order to keep her silent.

Why was Msgr. Olšauskas found guilty by the court?

Obviously, the monsignor was unjustly judged only because he had many enemies. His first enemy was the Nationalist government of those days, which had started a bitter war against the Church's influence. It confiscated a letter from the bishops to the faithful, expelled the representative of Holy See from Lithuania, punished several priests, banned the activities of Catholic high school students' organizations, and now, by incriminating Msgr. Olšauskas, it wanted to administer yet another blow to the Church's authority.

The Poles hated Olšauskas for his Lithuanianism. On account of his upright character — he minced no words with the great or the humble — even Church leadership could barely stand him. Thus, the Archdiocese of Kaunas, even though it in no way agreed to acknowledge the judgement against Olšauskas as based on fact, nevertheless, demonstrated an unpardonable neglect during the trial, failing to defend him as it should have and could have.

The inscription on the cross marking Msgr. Olšauskas' grave rightly says: "Great initiator and developer of Lithuanianism, statesman, and Catholic social actionist. Condemned without evidence in the Birštonas case by Masons of Lithuania. Kept in prison for one year, ten months and twenty-five days (February 13, 1929 — February 16, 1931)."

Who killed Msgr. Olšauskas, and why?

On June 18, 1933, while returning from the celebration of the Ascension in Palanga, he was shot in the woods by Mayor Žilius of the local village. Why it is not clear. He mentioned to the prison doctor, (Miss)Kalvaitytė, "One of us two had to die." It is probable that Žilius had been in Birštonas at the time — had helped the Polish agent to kill Mrs. Ustjanauskienė, and he now feared lest the monsignor reveal the circumstances of his crime.

During the war, as the Red Army was approaching Lithuania, a few government officials, preparing to flee to the West, visited the chancery of Vilnius, and told Father Basys, "We don't want our

conscience burdened by the sentencing of Msgr. Olšauskas: We're telling you that the verdict against him was unjust."

The monsignor in Garliava and Aleksandras Žilinskas, who during the trial of Msgr. Olšauskas had been Minister of Justice in Lithuania, were close friends. The minister had told him, "We had no real proof that Msgr. Olšauskas had killed Mrs. Ustjan-auskienė." However, it is hard to believe that Msgr. Olšauskas would be rehabilitated today. We know well that those doing the judging, especially in difficult times, make many mistakes. How many thousands of people were unjustly condemned in Stalin's day? And just a few years later, after his death, many, even of the dead, were rehabilitated.

The renowned English author, Chesterfield, says, "Remember as long as you live: Only the strict truth can be your guide in the world. Only by following it will you keep your conscience and your honor unsullied."

"It is better to let yourself be beheaded than to speak a crooked word or to distort the truth, or to shut one's eyes to injustice when it is not just one man who is being demeaned, but all of humanity." (Sukhomlynsky, the Ukrainian educator.)

Sooner or later, the truth will out. Lying and libel bring no honor to the one doing the libeling.

The faithful of Lithuania have the right to know the truth and to know how to defend themselves against the unfounded accusations of the atheists.

LETTER OF FATHER JONAS DANYLA TO THE EDITORS OF THE RAYON NEWSPAPER, *PIRMYN* (FORWARD)

To The Editors of the Molėtai *Rayon* newspaper, *Pirmyn*:

In the February 5 issue of your newspaper (Nr. 16) an article by Kęstutis Deksnys was printed, entitled, "Atheism, Morality and Religion". Even though the editors are lavish in their praise of the article's author, saying that he, "is impressive in his research and his ability to hold the readers' interest", nevertheless, the more astute reader will notice immediately that he lacks the most elementary facts, especially historical.

Here are a few facts: (1) The author accuses the Church of teaching that "all government is from God". If the Church did

teach this, there would be no Christians, since the Caesars forbade them to worship Christ as God, and the Christians would have obeyed them and reverted to idol worship, but they did not do so, and preferred rather to go to their death... they believed THAT ONLY JUST GOVERNMENT AND ITS JUST REQUIREMENTS COME FROM GOD. If the government or its requirements are unjust, then there is no duty to obey; on the contrary, THERE IS A DUTY TO DISOBEY. The Christians of all ages know that: "Better to obey God, rather than men." (Acts 5, 29)

Deksnyš alleges that the popes organized the Crusades desiring "to seize new lands and force the inhabitants of several more lands to pay tribute and to amass new wealth." Is this how it really was?

After all, Palestine, Asia Minor and North Africa were once Christian lands, and lived for several centuries in peace. Later, the Muslims began to attack those lands. They killed Christians, forced them to abjure their religion, forced those who would not obey into slavery, and destroyed everything that was dear and sacred to the Christians, such as their churches and the places which had figured in the life and death of Christ. The Crusades were organized to defend those places revered by the Christians, and to defend themselves. This is completely contrary to what Deksnyš alleges. IT WAS NOT TO CONQUER FOREIGN LANDS, BUT TO DEFEND THEIR OWN, THAT CHRISTIAN SOLDIERS MARCHED TO PALESTINE. Did the Soviet Union not act similarly? Why did it fight the Nazis when they began to covet foreign lands?

Finally, the Arabs and Turks were not satisfied with Palestine and Asia Minor, but crossed into Europe, taking Greece, Bulgaria, Albania and Yugoslavia; they poured into Hungary, and even surrounded Vienna, the capital of Austria, and tried to reach Italy...

Many actions of the Inquisition are not defended by anyone today, but were there not greater and more terrible inquisitions in the Twentieth Century? How many millions of completely innocent people perished during the Stalin era in prisons, camps, exile and during artificial famine? What horror stories one can hear from Ukrainians, Caucasians and Germans from the Volga and from Odessa... Before these tens of millions of victims, the numbers of Inquisition victims pale.

Many more of our fellow countrymen perished during the sixteen years of the Stalin terror (up to the XX Party Congress),

than died under the Knights of the Cross in two hundred years. Why do you not write anything about those matters, even though they are still alive in the memory of the majority of residents in our country, instead of writing with relish about those which took place several centuries ago, and were much less significant?

How many scientists perished in Soviet prisons and camps? (Here are just a few names of specialists in the science of genetics: Vavilov, Chetverikov, Feri, Efroimsov, Agoli, Levicky, Karpeshenko, Kolsov, Serebrovsk...) Their places were taken by such as Lysenko, Lepesinskaya and others. In Lithuania, too, the renowned Professor Sivickis was furloughed from work for a long time while Professors Dovydaitis, Karsavin, Bishop Reinyš and many others perished in prisons and camps. So it is not just in the Middle Ages that there was an Inquisition...

Deksnyš writes in a most uninformed manner about the work of the Jesuits: "The activity of the Jesuits was bad news." Four years ago, we celebrated the 400th Anniversary of the University of Vilnius. Who founded that university? It was the very Jesuits whom Deksnyš despises. Apparently, he never read the first volume of the definitive *History of the University of Vilnius*, where he would have found in the very introduction the following:

"The founding of a university, even in our times, is a great and significant event in the life of a city, a country and a state. It was all the more significant in the Middle Ages. The unusual, actually exceptional significance of a university for education, science and cultural in general, found its expression in the traditional... term of endearment 'alma mater', nourishing mother.

"Founded in 1579 as the Academy and University of Vilnius, it was, for several centuries, the only institution for higher learning in the Grand Duchy of Lithuania, and had a great influence on the intellectual life of Lithuania... Characteristic of the University of Vilnius is the tradition of cooperation between people of various nations. Studying there were Lithuanians and Russians, Poles and Ukrainians, Byelorussians and Latvians, and there were professors from almost all the countries of Europe. So the merits of the university were great for the culture and learning, not only of Lithuania, but also of neighboring countries, above all, Poland and Byelorussia.

"Famous professors and alumni of the university were authorities in the world of science and influenced the scientific thought



Professor Pranas Dovydaitis, deported in 1941 to Siberia where he later died. He was a signer of the Lithuanian Declaration of Independence in 1918, and a founder of the Lithuanian Catholic Youth movement, "Ateitis" ("Future").

of the world." (*History of the University of Vilnius, 1579 — 1803*. Introduction pp. 7,8)

So you see, my dear Kęstutis, the editors of the *History of the University of Vilnius* have an opinion different from yours, and every thinking person, unblinded by fanaticism, will believe them and not you.

Until the arrival of the Jesuits, Lithuania lacked not only an institution of higher learning, but even an intermediate school.

The first year they arrived, the Jesuits opened a middle school, and ten years later, an institution of higher learning. It is the oldest university within the borders of the Soviet Union.

The university produced a whole list of renowned scientists known even abroad such as: the mathematician Simanavičius, the astronomer Počobutas and the poet Sarbievius (Sarbievski). Kojalavičius wrote the first history of Lithuania; Sirvydas, the first dictionary of the Lithuanian language. The university developed a whole line of jurists who prepared the Statute of Lithuania, acknowledged by all as a juridical work of high quality. Besides the colleges of Vilnius, middle schools were established in Kaunas, Kražiai, Ilukšta and elsewhere. So those who speak of "Jesuit activity of unhappy memory" are very poorly acquainted with the history of Lithuania.

Even more baseless is Deksnys' accusation against the Jesuits, that they taught "the end justifies the means". This is a calumny made up out of thin air, often repeated by enemies of the Jesuits, but never proven to this day.

In the middle of the last century (1852), in Frankfort, the Jesuit missionary Roh publicly proclaimed:

"1. If anyone shows the law faculty of the University of Heidelberg or of Bonn any work by a Jesuit, in which, in the judgement of the faculty, this shameful expression 'the end justifies the means' is taught in these or similar words, then following the decision of the faculty, I will pay the denouncer of that book 1000 guilders.

"2. And whoever accuses the Jesuit order of that shameless doctrine without proving it by word or in writing is a dishonorable slanderer." (*Ehrloser verleumder*)

For twenty years after this announcement (Roh died in 1872), no one could be found to claim this handsome prize.

In 1890, the offer was renewed by Richter Dūsburg, and in 1903, Dasbach, a member of the Reichstag, publicly stated, "I will pay 2000 guilders to the one who proves that Jesuit writings teach that the end justifies the means."

No one claimed that reward, either.

In Lithuania, I believe in 1924, Professor Antanas Maliauskas also offered a reward of 5000 litas to anyone who would prove the allegation that the Jesuits taught that "the end justifies the means", but no one at that time tried to claim the reward either, and the accusation diminished greatly in the atheistic press. It was revived

again in 1940, when the religious press was completely suppressed. Anyone who is the least bit better acquainted with the teaching of the Catholic Church knows well and understands that the Jesuits not only did not but could not teach such a rule. Who, after all, are the Jesuits? They are a religious order of the Catholic Church which has no separate Jesuit morality of its own, but keeps the general rules of Catholic morality.

Between 1925 and 1939, I myself went through the entire ten-year Jesuit education and course of studies, and after four years of practicum, teaching secondary school, I attended Jesuit houses of higher study in the Netherlands, Belgium and France, but never did I hear from my professors nor did I read in any books written by Jesuits (and I read several hundred of them), nor have I ever heard from my friends, that anyone had taught such a principle or disseminated it; i.e., that the end justifies any means, as understood by enemies of the Jesuits. In reality, Jesuits hold the same principles as the whole Catholic Church and the civil law of all civilized states.

Moreover, we must not forget one more thing: Every book written by a Jesuit must, before it is published, receive a bishop's approval that there is nothing in it contrary to the moral teaching of the Catholic Church. No bishop will give such approval if it contains the above-mentioned rule — "the end justifies the means".

At the beginning of 1930, when I was studying at Valkenburg (in the Netherlands), in the School of Theology and Philosophy, I heard the Jesuit archives director, Kleiser, give a report on the recently published work of the Austrian, Fillop-Miller, *Macht unci Geheimnis der Jezuiten* (*The Power and Secret of the Jesuits*).

That same author had earlier written a work on Bolshevism in which he states that the Bolsheviks hold the "Jesuit principle" that "the end justifies the means". At that time, Kleiser denied that accusation against the Jesuits, and advised Fillop-Miller to study the history of the Jesuit order and its teaching. Fillop-Miller devoted four whole years to this task, and the fruit of this was a new work, *Macht und Geheimnis der Jezuiten*. In it Miller retracted his earlier thesis and emphasized that JESUIT TEACHING ON MORAL QUESTIONS DOES NOT DIFFER IN ANY WAY FROM THAT OF OTHER CATHOLIC THEOLOGIANS, and that the alleged principle is without foundation.

Today, I would like to repeat to you, Kęstutis Deksnys, the

same advice given by Kleiser to Fillop-Miller: "Study, investigate, and I am sure that if you sincerely seek the truth, you will soon become convinced like all seekers for the truth that the aforesaid teaching attributed to the Jesuits is just a mistake and a calumny.

Perhaps the best and most exhaustive article on this question in the Lithuanian language was published in 1911, by the magazine *Ateitis (The Future)* on pp 105, 154, 295.

In the last section of his article, Deksnys equates religion with fear: "Fear forces a person to his knees." First of all, it is not just fear which forces a person to his knees, but much more often, respect and gratitude or repentance for wrong-doing. More than once, I have seen in the Soviet press a photograph in which a high-ranking Soviet general or major is kneeling to kiss a unit's flag. What brought them to their knees? Surely not fear, but more likely respect and gratitude to those who accompanied this flag into battle and sacrificed their lives for their country.

We the faithful also kneel before the cross or the tabernacle, not from fear, but from respect and love and gratitude to Our Lord and Redeemer.

A child who has seriously offended his parents or benefactors, and has come to understand his own ingratitude and offense, apologizes to them, and sometimes even gets down on his knees to request forgiveness. By kneeling, he expresses regret for his bad behavior and his desire to make amends for his misbehavior. Does this demean a person? Far from it. It demonstrates his conscientiousness and desire to repair the wrong. At the same time, he wishes to honor those against whom he offended.

In the desire to prevent crime, governments often take stern measures against criminals. Is this bad? No. More than one person refrains out of fear from doing wrong. Is punishment therefore an evil means? It can often be the only means to prevent crime.

Strangely enough, Deksnys blames religion, saying that in Italy, belief in God has not prevented the Mafia. In Italy, only a part of the population are believers — about half of them. After all, the Communists alone (and they are most likely atheists), garner about 30% of the vote. Besides that, there are Social Democrats, Socialists, Liberals and members of other parties, many of whom are atheists.

In western democracies, along with good and positive signs, there are the negative. One of them is excessive freedom, which

is a good excuse for disorderly elements to manifest themselves. But is it not even worse when there is too little freedom, when religion is repressed and cannot do the positive work which it otherwise could do? Then public morals decline, you need increasingly more militia, prisons and labor camps. SO, THE WAR AGAINST RELIGION IS A REAL ANOMALY, which cannot be justified in any way. Life has often confirmed the fact that where people pray more, they curse less; where there are many people in church, there are fewer of them in prison. Here is one example:

During the summer of 1969, in Molėtai, the pastor of the parish of Dubingiai, Father Antanas Šeškevičius, was on trial for two days because he explained to a few children in church the truths of the catechism whose basis is the Decalogue: Do not kill. Do not commit adultery. Do not lie. Do not steal. Do not curse. Do not overindulge in drink. Honor your father and mother. Do not ignore prayer. Be sober. Do your duty conscientiously...

Father Šeškevičius carried out his sentence in the labor camp of Alytus, where there were about 1500 inmates, most of them young people. Yes, young people, and already criminals. Christmas came and then Easter — barely three or four celebrated these holidays, while none of the others had any idea about religion, but lived according to their "own conscience", more likely according to their untrammelled passions. Atheism, after undermining their religion, undercut their morals, too. All people who think a bit more deeply acknowledge that in human beings there are many baser instincts which, without religion, that is, without the help of God's grace, they cannot overcome; and this is the most important reason why, where there are fewer people in church there are more in prison.

A good confession and Holy Communion form barriers to control the passions of our baser nature. Mairionis has beautifully expressed that truth in his poem:

*"Thank you, Lord because by loving me
You protected the morning of my life.
Did I not more than once,
Succumbing to temptation,
Run for the net
Cleverly set out for me?"*

*I WAS NOT ALLOWED TO PERISH BY MY HOLY FAITH,
AND YOUR VIGILANT, PATERNAL PROVIDENCE."*

At the end, Deksnys praises the atheistic world-view which "requires a conscientious, selfless moral life, as required by conscience..." It is exactly this which religion requires in the first place. But what are the fruits of that atheistic worldview? What does life say? Why, among us, in spite of the army, controllers, auxiliary police, militia and secret militia, are there so many crimes, and so much wrongdoing? Why in the schools, especially professional and technical schools, do the teachers complain of the unusually difficult work? Why is there so much moral decline, scheming, thievery, hooliganism, drunkenness and sexual depravity? Why are there so few who "live as required by conscience"?

In the last sentence of his article, the author directly contradicts the sad truth, by saying that "Communist morality stands higher than religious morality which demands blind obedience and fear". Actually, religion requires not blind, but INFORMED obedience; not fear, but JUSTICE, RESPECT AND LOVE. Fear stands in the last place here. This truth is best demonstrated by family life. Before the war, in Lithuania, divorce was a rarity, and most often, a sensation. With the growth of atheistic education, the families began more and more to disintegrate. With the disintegration of families, the morality of the whole nation declined. In 1950, 2.7% of marriages ended in divorce, and these were, for the most part, not the people of Lithuania but arrivals from other "more progressive" republics.

- After ten years, the divorce rate had risen to 9% (1960),
- in another ten years (1970) 23%,
- by 1980, 33%,
- This year, we are approaching 36%.

The year before last, in Molėtai *Rayon*, as reported in the newspaper *Pirmyn*, 178 couples celebrated marriages... and there were 60 petitions for divorce. So, a good third of the families are breaking up.

Today, ten times as much alcohol is consumed as before the war in independent Lithuania, and several score times the wine.

Atheistic education creates a vacuum in young people's souls, which is the source of many evils. This is admitted today even by the more convinced atheists. I heard from a reliable person about one journalist's lecture to teachers in which he spoke about contemporary youth. After the lecture, he was asked how to explain the cruelty of today's youth, and its refusal to adhere to the norms

of morality. The journalist answered, "Formerly, the mind of youth was formed by religion. After the latter was done away with, a vacuum appeared which nothing else can fill; there is nothing to take the place of religion."

Last spring, twelve members of the Balninkai Communist Youth went on trial in Molėtai, to answer for their "actions": petty thievery and robbery. Those young people had everything at home: The body and its inclinations were taken care of in every way, but the most important thing was lacking, that which makes a human being human — a feeling of responsibility for one's own actions. They had no idea of God, Whom they knew about only from atheistic propaganda, and so they did not worry their heads about His commandments.

If you do not have an immortal soul, grab from life what you can, because after death, everything will be finished. That's what they did. Their conscience never spoke to them of duty or responsibility. They feared only the militia, but they thought they were smarter than the guardians of the law. This time, it did not work. However, will they not try in the future to be smarter? God grant that they learn their lesson.

So in spite of all the schools, press, radio and television, morality today is much lower than in Christian Lithuania before the war. These are the catastrophically sad facts today, which we cannot ignore; otherwise we will be deceiving ourselves.

Bijutiškis, December 7, 1983

Father Jonas Danyla

WE ARE GRATEFUL FOR THE SACRIFICE

On March 25, 1984, Mečislovas Jurevičius of Šiauliai was released after three years of strict regime camp. He was met at the gates of the Chelyabinsk by friends from Lithuania, and by the 27th, all were back in Lithuania.

On March 7, Jurevičius' wife had sent him 70 rubles for the journey. However, to this day, the money has not reached Jurevičius, even though he has been home for three months.

Before Jurevičius came home, the security police began to question his wife and friends. In the middle of March, 1984, his daughter-in-law, Mrs. Loreta Jurevičienė, was questioned at work, and an attempt was made to recruit her. When the

prisoner came home, Mrs. Jurevičienė was again summoned for interrogation, and questioned about people visiting Jurevičius. The KGB tried again to recruit her as an informer. Mrs. Jurevičienė refused to cooperate, and refused to keep silent about the interrogation.

On May 28, 1984, Jurevičius was served with an official summons to appear at the Šiauliai Department of Internal Affairs, Kapsų g-vė nr. 19, to see Investigator Mrs. Paškevičienė. During the interrogation, he was asked why he was not working, where he intended to work, and the like. The ex-convict explained that the law allows him not to work for three more months, and that even in camp, exceptions had been made for him on account of his poor health.

Investigator Paškevičienė warned him that after three months, he would receive a warning, and if he did not go to work, he "would be taken care of.

At the present time, Mečislovas Jurevičius' health is poor, with his feet constantly swelling.

OUR PRISONERS

Father Sigitas Tamkevičius writes:

Here it is, the second month since I settled into my new surroundings. I'm working in the kitchen, doing uncomplicated work... Divine Providence has made it possible for me to perform a kind of work which teaches me to sympathize with and to appreciate those who, at first sight, seem to be doing quite meaningless work, which in the eyes of God is no less meritorious than the big jobs. I offer everything to the Lord, and I am convinced that my present work is no less useful to the Church and to the faithful than everything which I have done for twenty years. What a comfort to know this! Our Heavenly Father sees everything, and judges everything.

No one interfered with my work, so in my thoughts, I can constantly be with God and in Him, with those who were so near and dear to my heart when I was free. When you are with God, please remember me, too, so that I might know how to make everything always meaningful, and offer it to God, that in my present life there might not be a single empty day. It would be a



On June 6, 1983, one month after the arrest of Father Sigitas Tamkevičius, his prisoners in Kybartai went around the church in procession on their knees, praying for their beloved pastor.

tragedy if I did not know how to inject meaning into my present life. I would be like the man who received a talent and buried it in the ground, earning nothing...

During the past ten months, I have learned to place more trust in God; but even when we forget, He is in the vessel of our life and does not allow it to sink.

Please give my regards to everyone who remembers me. My prayers and sacrifices are for all of you. May the love of Jesus Christ grow in your hearts.

February 24, 1984

April 18 was very special for me — I thank the Lord for the gift of the priesthood. Twenty - two years ago, on the Wednesday before Easter (just as this year), ten of us deacons stepped with trembling heart before the main altar of the cathedral, and prostrating ourselves, prayed to the martyrs and other saints for help. Afterwards, Bishop Petras Maželis of Telšiai ordained us to the priesthood. On April 23, the second day of Easter, I offered my first



Father Sigitas Tamkevičius

Holy Mass in the church of my home parish. I am infinitely grateful to the Lord both for the priesthood, and for the road covered. I have always felt the protective hand of Divine Providence, and only with its support I guarded like a precious pearl the ideals of the priesthood; it seems as though these years were not spent in vain, although, if I had known how to cooperate with God's grace perfectly, the results would have been somewhat better. May the Lord be merciful to me for failing to do as I was supposed to! My present life will perhaps fill those gaps which turned up in my ministry.

Easter brought much joy. No matter where you are, the Christ who conquered death will reach and revive you. How sad it would be to live if one did not know the Lord Who suffered, died and rose. With a holy tremor in my heart, I remember those precious Easter mornings when, taking the monstrance from the tomb of Christ, I would intone, "*Linksma diena mums nušvito*" ("The joyous day has dawned for us!"), and the crowd of thousands, like angel choirs, would continue the holy Easter hymn with joyful hearts, singing the ineffably beautiful Alleluia. Perhaps we must for some years intone the Resurrection hymn, not with our lips, but with our lives... We must learn to be content with the minimum in all things. This is the essential condition for all to attain happiness. He who wants much of everything will never be at peace or full of joy. I pray for you all and bless you!

May, 1984

From the letters of Father Alfonsas Svarinskas:

This was a good month. I received several letters. (The faithful write abundantly, but Father Svarinskas does not receive their letters — Ed. Note) I am very, very sincerely grateful to everyone for their Cyrenian assistance, and I pray for all kinds of blessings for everyone... I am very grateful for the Masses in January (The anniversary of his arrest was commemorated in Viduklė — Ed. Note), God alone is our hope and protection... I thank Bishop Julijonas (Steponavičius) and all who remember me and send greetings...

Everything could be tolerable, but I deeply regret being unable to offer Mass, to go to confession and Holy Communion. May God accept that sacrifice also.

You ask about my health. Psychologically and spiritually, I feel well. I believe in the triumph of good, but I would like to do so much more work in my homeland, and this torments me. Physically, I do not feel bad: I am alive and well. ...Every month in the store, I can buy 5 to 7 rubles worth of margarine, cheap candy, vegetable fats and onions. That's enough! They extracted two teeth — periodontal disease! I exercise every day... so my health is good... Please forgive the simple thoughts,



Father Alfonsas Svarinskas

there is so much I would like to say. (It is thought that he is allowed to send letters only on everyday topics — Ed. Note.)

March 18, 1984

My Spirits are good. Everything that happens is the will of God. I am not complaining of my health, only working every day I get a little tired, so I rest more (2 — 3 hours) on Sundays. Then the following week is better. In my spare time, I read newspapers and magazines received from Lithuania, I work on

my French, I have learned Italian and I am preparing to study Spanish. I think that in our lives, everything can come in handy. The prospects are poor. The world has lost God and sunk in darkness... There is so much more I would like to write...

May 20, 1984

RAIDS AND INTERROGATIONS

Kapčiamiestis (Lazdijai rayon)

On July 22, 1983, the pastor of the parish of Kapčiamiestis, Father Ignas Plioraitis, was summoned to the Lazdijai *Rayon* Prosecutor's Office to see Prosecutor S. Žiautys. Since Father Plioraitis refused to write a statement, arguing that he felt himself to be innocent, Prosecutor Žiautys himself drafted it. Basing himself on material collected by Vice Chairman Liudas Vanagas, of the Lazdijai *Rayon* Executive Committee, Prosecutor Žiautys, in his statement, touched on the following questions:

"Why do you not get along with Vice Chairman Vanagas of the *Rayon* Executive Committee?"

"How does material from talks with government representatives get into the *Chronicle*; for example, your interview with Vanagas?" (See *Chronicle* No. 58 — Trans. Note)

"Why do you not submit information about religious festivals to the *rayon* government?"

"Why does your church committee not enter into a contract with the *Rayon* Executive Committee? Perhaps you, as pastor, are interfering in this matter, and causing the delay?"

"How and when were you elected Vice Chairman of the parish church committee, since you are forbidden to be on the committee? Perhaps you coerce committee members?"

"Do you speak against the government and against atheists in your sermons?"

"Maybe you collect or organize the collection of signatures to various petitions?"

"Why do you organize young people to serve in church?"

Father Plioraitis would not read the statement drafted by the prosecutor, and did not sign it. "Even though you deny all the allegations, I am still obliged as prosecutor to warn you in

writing." said Prosecutor Žiautys, and handed the priest a warning reading as follows:

"I warn you about systematic preaching against atheism, interference with compliance with contract law and the organizing of youth. For failure to carry out the law regarding contracts, you will be fined, and for any organizing of the youth, you will be taken to criminal court."

Father Plioraitis would not sign the warning. Prosecutor Žiautys would not allow the priest to make a copy of the warning addressed to him. The conversation lasted more or less two hours.

Eigirdžiai (Telšiai R a y o n)

On July 26, 1983, two KGB agents from Vilnius came to see Father Ferdinandas Žilys, the pastor of the parish of Eigirdžiai. The unofficial interrogation lasted about two hours. The basic problem was, in the opinion of the KGB, the unsuitable sermons of Father Žilys. It seems that in his sermon during the religious festival at Žemaičių Kalvarija, he mentioned the imprisoned priests, Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius. The KGB was interested in knowing how information about the raid which occurred earlier reached abroad. (See *Chronicle* No. 57, 59 — Trans. Note) "If they find out abroad about this visit too, you'll be sorry," the chekists threatened as they took their leave of Father Žilys.

Vilnius

On January 13, 1984, the following were summoned to the Office of the Commissioner for Religious Affairs: Father Vaclovas Aliulis; the Administrator of the Archdiocese, Father Algirdas Gutautas and the Pastor of Holy Spirit Church, Father Aleksandras Kaskevičius. In the presence of the latter two as witnesses, Assistant Commissioner Jozėnas rebuked Father Aliulis, because in a sermon delivered in Polish at the Church of the Holy Spirit, Father Aliulis reminded the faithful that even the setting up of a Christmas tree for children was considered an anti—Soviet affair.

On September 8, 1983, a KGB agent visited S. Pečkevičius, a resident at Trimitų 82-2, in Vilnius, and demanded that he immediately come to KGB headquarters. When Pečkevičius inquired about the reasons for the summons, the chekist retorted, "When you come, you'll find out." That day, Pečkevičius did not

go to the KGB. Sometime later, a second summons was delivered to Pečkevičius, to come to KGB headquarters September 19. Failing to find Pečkevičius at home, and warning that if he did not come, they would take him off with the help of the militia, they left the summons with his mother.

On September 19, Pečkevičius was asked in the course of interrogation where he knew Father Sigitas Tamkevičius from, what he could say about the sermons he had delivered, etc. The investigator was interested in knowing how long Pečkevičius had been acquainted with Father Jonas Matulionis and tried to convince him that he was, in his words, "a real bastard" and not a priest.

The chekists are unhappy that Father Tamkevičius has many acquaintances abroad, and they have found fault with the fact that he had gone to the airport with flowers to meet him. Finally, the prosecutor stated:

"You are in the hands of the KGB; we know everything; what you do in Kaunas (Pečkevičius sets up the creche at Christmastime in the Cathedral of Kaunas — Ed. Note). We won't say anything, just don't go to the airport to meet those devils (foreigners — Ed. Note)." The interrogation lasted about three hours.

Prior to the Saint Casimir Jubilee, a KGB agent visited Pečkevičius at home. Not finding him there, the chekist accosted him on the street, on his way home. This time, the KGB agent tried to start up a conversation about the creche which had been erected in the Kaunas Cathedral and inquired who had helped with the work. Pečkevičius responded that he had worked openly, without hiding anything, and so he now refused to make statements or give explanations.

On March 20, 1984, a search was carried out in the apartment of pensioner Liudas Dambrauskas in Vilnius, his wife's apartment in Kaunas, and their garden shed. During the search, the chekists seized Dambrauskas' written recollections of prison life and life in forced labor camp. (During the rule of Stalin, Dambrauskas was given the death sentence, which was later commuted to imprisonment.) Lately, he has been charged on the basis of the Criminal Code, Par. 68, "for anti-Soviet activity and agitation", and he is being threatened with seven years of imprisonment. Until now, the interrogations have taken place on a daily basis. Since Dambrauskas' health is poor, the interrogation has been postponed.

Exhausted by the constant interrogation and threats, Dambrauskas suffered a myocardial infarction, and he is presently in the hospital.

(On October 3, 1984, Liudas Dambrauskas was sentenced to three and a half years strict regime camp, to be followed by two years of internal exile. — Trans. Note)

On May 4, 1984, at 8:00 AM, in the apartment of Mrs. Elena Terleckienė (Vilnius, Nemenčinės plentas 68), eight KGB agents carried out a search. Seized during the search were: the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, No. 60; diaries from 1971, 1975, 1976; letters of Antanas Terleckas written from prison, and notebooks from his exile; various postal receipts and other documents and the book, *Romas Kalanta*.

After the search, Mrs Terleckienė was taken to KGB headquarters and interrogated for two hours. Also interrogated by the KGB was Antanas Terleckas' son, Gintas.

On June 19, 1984, Mrs. Terleckienė was interrogated by chekist Česnavičius. The interrogator, accusing Mrs. Terleckienė of maintaining ties abroad (specifically with Kęstutis Jokubynas) and "anti-Soviet elements" in Lithuania, threatened to bring her to trial on Par. 68.1 of the Criminal Code.

Jurbarkas

On May 11, 1984, Conductor Elena Butkuvienė was summoned to see Investigator Ramanauskas. When she arrived, she was interrogated by the Chief of the KGB himself, Sherkshtnov. The chekist scolded Mrs. Butkuvienė for purchasing tickets for pupils to attend the anniversary in Kapsukas of the death of Archbishop Jurgis Matulevičius, and demanded, in his words, that she stop corrupting children and young people.

"You can go to church, what greater freedom do you need?" KGB Chief Sherkshtnov said.

"And if I were a teacher, could I go to church publicly?" Mrs. Butkuvienė would not give in.

"The two things are incompatible," the KGB agent retorted. Letting Mrs. Butkuvienė go, chekist Sherkshtnov threatened to have her employment terminated.

Vadžgirys (Jurbarkas Rayon)

The pastor of the parish of Vadžgirys, Father Alfonsas Bulotas, was summoned to the KGB in Vilnius for a talk. Arguing that

since he ministered to two parishes he had no time for such a journey, Father Bulotas refused to go. On April 24, the KGB agents visited the priest in person. One of the first questions the chekists had was why the priest had not mailed the chancery his completed ballot for elections to the Priests' Council of the Archdiocese of Kaunas. Father Bulotas replied, "I thought that the ballot had to be turned in to the chancery, but now it appears that it had to be turned in to you."

During the interview, the guests were interested in Father Bulotas' attitude toward the two priests who had been sentenced, Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius.

Telšiai

On July 23, 1983, on the eve of the Feast of Saint John the Baptist, (*Joninės*) a group of young believers from the City of Telšiai was singing and dancing at a bonfire on a hill near the forest's edge. After the *Joninės* celebration, an investigation of the participants began. Mrs Jadvyga Ignotienė and Mrs Genutė Jurevičienė were summoned to KGB headquarters. The Dambrauskas family, whose children had participated in the St. John's Eve bonfire, was visited several times by the KGB. The chekists were anxious to find out who had organized the celebration, who had actively participated, that is, sang, spoke and to their knowledge, had sung the Lithuanian National Anthem (No one had sung the anthem. — Ed. Note), and who had prepared and distributed the snacks.

Skuodas

On July 26, 1983, Skuodas resident Miss Bronė Navickaitė was summoned to the *rayon* KGB. Without introducing himself, a KGB agent blamed Miss Navickaitė because the story of her discharge from work had gotten into the *Chronicle*. (See *Chronicle* No. 57, 58 — Trans. Note) The chekist was interested in discovering who could have given the information to the underground publication, and to which of her acquaintances she had given copies of her letters to *Tiesa* (*Truth*). The KGB agent stated that in the *Chronicle* there is an excerpt from her letter to the editors of *Tiesa*:

"Even the director's request that I say nothing to anyone sounded strange. After all, if everything was being done

justly, why such an announcement or demand? And if it was being done unjustly, then why must I keep quiet?" — and the number of a reply sent her by the Ministry of Education, which no one but she could have given to the *Chronicle*.

Miss Navickaitė said that she was not concealing anything, that she had told everyone publicly about her dismissal; how all that got into the *Chronicle*, she did not know. Miss Navickaitė asked how she had done wrong by writing to the editors of *Tiesa*. The chekist affirmed that she was entitled to write and seek justice, and that she could appeal to the editors, not only of republic newspapers, but those of the Soviet Union.

"Then why was I summoned to speak with Zalepūga and Pocevičius?" Miss Navickaitė insisted. The chekist remained silent.

Concluding the interrogation, the KGB agent mentioned a few articles according to which Miss Navickaitė could be punished for false statements, failure to disclose a crime, and sending information abroad.

Šatės (Skuodas Rayon)

On July 8, 1983, the following were summoned to the Skuodas Rayon Prosecutor's Office to see Investigator R. Kurpavičius, with their children, regarding the subject of the children's religious instruction: Mrs. Irena Stončienė, Mrs. Virginija Serečkienė, Mrs. Lina Viskontienė, Mrs. Genovaitė Bertienė, Mrs. Julija Garbinčienė and Mrs. Aleksandra Jablonskienė.

On July 22, the children were summoned to the Prosecutor's Office without their mothers, but the parents would not allow them to go alone. Obviously, an attempt was being made to build a case against the pastor of the parish, Father Vaclovas Senkus, for teaching catechism to children. The mothers who were summoned, and their children, testified that the pastor had not taught them, but only preached sermons during services, to which they listened.

On August 8, 1983, Skuodas Rayon Executive Committee Vice Chairwoman, Mrs. Luožienė, told Šatės Postmistress, Mrs. V. Sebeckienė, by phone: "If your children are going to church again, you'll be discharged, and you'll end up digging potatoes!"

The same Mrs. Luožienė told Šatės kindergarten teacher Genovaitė Bertienė to submit her resignation in writing because

her two sons go to church. In August, Mrs. Bertienė was discharged from her position.

Two weeks before the bishop's visit to the parish, *Rayon* Communist Party Committee Second Secretary Zalepūga visited Šatės almost daily. "If you go to church, you're going to be fired!" Zalepūga warned municipal employees. During the same period, Middle School Principal, Mrs. Jakštienė, visited the parents of pupils who were religious believers and told them, "You have no right to take Soviet schoolchildren to church!"

Kaunas

In March, 1984, Kaunas resident Mrs. Aldona Šupenienė was summoned to the Kaunas KGB to see Investigator Jonas Matulevičius. The security agent was interested in finding out whether the mother knew what kind of people and friends her daughter, Ilona Šupenytė, was consorting with (Ilona Šupenytė signed a letter to the Attorney General of the LSSR protesting the treatment of believers who wished to attend the trial of Father Alfonsas Svarinskas — Trans. Note). He said that she was writing letters to prisoners, and could be severely punished for it. Mrs. Šupenienė defended the prisoners: Gajauskas, Skuodis and others, whom Matulevičius was insulting, and defended her daughter's behavior. At the end of the interrogation, chekist Matulevičius demanded that the mother instruct the daughter to come to KGB headquarters herself, and tell all.

Invited through her mother and by Matulevičius personally by telephone, Miss Šupenytė refused to go to KGB headquarters. The agents were forced to deliver a written summons to her home. Participating in the interrogation of Miss Šupenytė, besides chekist Matulevičius, was Director Rubinov of the Musical Studio for Youth at the Cultural Center attached to the Kaunas Synthetics Factory. He tried to find out who had advised Miss Šupenytė to quit the Youth Studio which he directed. In his opinion, the guilty party was Aldona Raižytė, and he tried to get the subject under interrogation to confirm his suspicion.

Chekist Matulevičius expressed dissatisfaction over the fact that the girl wrote letters to prisoners and participated in the nintieth anniversary of the Kražiai massacre. (See *Chronicle* No. 60 — Trans. Note) Matulevičius demanded that she explain herself in

writing and promise that she would stop writing letters to prisoners, attending trials, etc.

When Miss Šupenytė categorically refused, he advised her to think it over and come back. The interrogation last four hours.

NEWS FROM THE DIOCESES

Vilnius

On May 22-23, 1984, ballots were being counted in the election of representatives to the Priests' Council of the Archdiocese of Vilnius. When Religious Affairs Commissioner Petras Anilionis was informed of the results of the voting, he severely reprimanded the administrator of the archdiocese, Father Algirdas Gutauskas, for conforming with the directive of Bishop Julijonas Steponavičius to conduct the elections by secret ballot, and for not interfering with the election to the Priests' Council of Fathers Algimantas Keina, Jonas Lauriūnas and Donatas Valiukonis.

Anilionis told Administrator Gutauskas whom he was supposed to appoint to the Priests' Council, and who should constitute the Board of Consultors. Of those elected to membership in the council, only one priest is suitable for the board of consultors in the opinion of Anilionis. Eight priests were elected to the Priests' Council, but Anilionis is allowing only six; he refuses to acknowledge two of the priests elected, Kazimieras Vasiliauskas and Jordanas Slėnys. If the aforesaid priests join the Priests' Council in spite of the interdict, Anilionis said, he would immediately move Father Vasiliauskas out of Vilnius, and release compromising pictures of Father Slėnys in the press.

Anilionis threatened the Apostolic Administrator of the Archdiocese of Vilnius, Bishop Julijonas Steponavičius, that for interfering in what was not his business, (i.e., the makeup of the Archdiocesan Priests' Council and Board of Consultors — Ed. Note), he would be exiled from Žagarė to a place where no one would be able to reach him. The commissioner was annoyed because priests of the archdiocese visit their bishop and associate with him.

Similarly, Anilionis pressured Panevėžys Diocesan Administrator, Kazimieras Dulksnys, directing him how to put together a Priests' Council and Board of Consultors acceptable to the atheists.

Kaunas

In May, 1984, the Deans of the Archdiocese of Kaunas and the Diocese of Vilkaviškis were summoned to a meeting with Religious Affairs Commissioner, Petras Anilionis. The Commissioner devoted his lecture to justifying the conviction of Fathers Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius. He argued that even in "bourgeois" Lithuania, priests were put on trial. For example, he mentioned the case of Msgr. Olšauskas. "Besides, even in pre-War days, priests were attacked, robbed, and even murdered," Anilionis explained, and immediately quoted a number of news items from *Ūkininko patarėjas* (*The Farmer's Advisor*). The commissioner claimed that in those days, no one blamed the government, and no one sent such news items abroad (But he "forgot" to say that the government did not forbid it, and that even the foreign press wrote about the case of Msgr. Olšauskas, raising the question of the court's objectivity and the lack of evidence — Ed. Note)

Anilionis urged the deans to acknowledge the convicted priests, Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius, as state criminals, and in return, he promised to consider the possibility of increasing the number of students admitted to the seminary.

In his talk, Anilionis expressed dissatisfaction with the behavior of the deans of the Archdiocese of Kaunas and the Diocese of Vilkaviškis: It seems that what he had said to them a year ago had all been transmitted to the Vatican, "and you can't call that anything but swinish behavior!" Anilionis angrily ended his lecture.

Nevarėnai (Telšiai Rayon)

On March 4, 1984, at about 6:00 PM, the telephone rang in the apartment of the pastor of Nevarėnai. When Father Šikšnys picked up the phone, the following conversation, more or less, took place:

"Pastor, you did not vote. Perhaps you are ill, and we should come to your home, so that you might vote."

"I'm well, and you needn't send the box. And to whom am I speaking?"

"This is the chairman of the election committee."

"And what is your name?"

"That's not important," the chairman of the election committee tried to evade the question.

"If you won't introduce yourself, then I'm hanging up!" the pastor categorically stated.

The one speaking said that he was Keliauskas (Secretary of the Nevarėnai Party Organization). When Father Šikšnys explained that the elections were free and that he refused to vote, Secretary Keliauskas still tried to convince him, "But Pastor, you should do your duty as a Soviet citizen."

"When you let Fathers Alfonsas Svarinskas and Sigitas Tamkevičius out of prison, I will come and vote without any urging," replied the pastor.

With this, the first conversation ended. Less than ten minutes later, the phone was heard again. Now it was Vice Chairman Mikalauskas of Nevarėnai, calling Father Šikšnys about the elections. The questions and answers were similar to the first conversation. When the Vice Chairman asked what he should tell the *Rayon* about the pastor's failure to vote, Father Šikšnys replied, "Tell them everything I told you."

Dubičiaiai (Varėna Rayon)

On May 2, 1984, the pastor of the parish of Dubičiai, Father Mykolas Petravičius, was summoned to see *Rayon* Executive Committee Vice Chairman Laukelis. Father Petravičius was read a written warning from the Commissioner for Religious Affairs, Petras Anilionis, because during the Lenten retreat this year in Byelorussia, in the parish of Naujadvaris, he helped the priest serving that parish to hear confessions. In this way, Father Petravičius was alleged to have transgressed Article 19 of the Regulations for Religious Associations, forbidding the carrying out of functions without permission of the local authorities. (Such permissions are never given to priests from Lithuania, so they are prevented from assisting priests in Byelorussia, who have to serve three or four parishes. — Ed. Note)

The warning stated that if the priest did not comply, sterner measures would be taken. This is the third such warning for Father Petravičius. Since Vice Chairman Laukelis would not allow him to make a copy of the warning, Father Petravičius refused to sign any acknowledgement.

Vice Chairman Laukelis warned the priest that news of this conversation had better not reach the *Chronicle*; otherwise, the *rayon* government would not grant a fuel allotment to heat the church. "Don't spit in the well you'll have to drink from yourself," said Executive Committee Vice Chairman Laukelis ending the discussion.

Kalesninkai (Šalčininkai Rayon)

On June 7, 1984, the pastor of the parish of Kalesninkai, Jonas Vaitonis, was summoned to see Executive Committee Vice Chairwoman, Mrs. Tamašauskienė. The Vice Chairwoman read a written warning from Religious Affairs Commissioner Petras Anilionis, forbidding Father Vaitonis to assist priests in hearing confessions during religious festivals and retreats in Byelorussia. Mrs. Tamašauskienė would not give the priest the text or even allow him to copy it. Father Vaitonis would not sign the warning.

Padubysis (Kelmė Rayon)

During the summer of 1983, near the pine grove of Padubysis, a cross was erected with a little shrine attached. People used to come to pray before the newly erected cross, and they planted some flowers. All this displeased Party Secretary Kerbedis of the *Tarybinis Artojas* (Soviet Plowman) Communal Farm, and he began urging the tractor drivers to knock down the cross, promising for their efforts to give them a new tractor. Tractor driver Antanas Marozas, a Party candidate, agreed to knock down the cross. One night at the end of December, 1983, the cross was overturned using a Kiroviec tractor, and taken, no one knows where.

Party Secretary Kerbedis kept his promise: Since the demolition of the cross, tractor driver Marozas is driving a new tractor.

Telšiai

On September 21, 1983, in Telšiai, Catholic Antanas Droba was being buried. Coworkers went to the *Rayon* Executive Committee, asking permission for the funeral procession to proceed through the city streets. Permission was given on condition that no priest would accompany it, and no religious symbols — cross or banner — would be carried. Usually, only non-religious parades are allowed on the city streets. Thus, as the funeral procession preceded through the city, Father Juozapas Pačinskas was driven to the cemetery separately.

Žlibinai (Plungė Rayon)

In 1982 the faithful of Žlibinai in Plungė *Rayon* sent a petition (signed by 300 of the faithful) to the LSSR Council

of Ministers and the bishop, demanding the return of their church, which had been turned into a warehouse. In the petition, it was pointed out that it is difficult for the faithful to carry out their religious duties without a church: There are no buses to other places where there are churches, and to bury the dead, they are forced to drive 5 km along impossible roads to the church in Kantaučiai and afterwards back to the cemetery in Žlibinai.

Instead of a reply, interrogations began. Workers, high school students and university students who had signed the petition were threatened with expulsion from work and schools, and were pressured to retract their signatures. At the beginning of 1983, 106 of the faithful again went to the LSSR Council of Ministers, requesting that their religious association be registered, and that they be allowed to open a house of prayer in Žlibinai.

On May 18, 1983, Plungė *Rayon* Executive Committee Vice Chairman, Henrikas Buivydas, replied in writing to the faithful, regarding why in Žlibinai, the religious association was not allowed to be registered, and they were not allowed to open a house of prayer:

1. Buses are operating, hence, it is possible to ride to church and elsewhere. True, there are no buses from Žlibinai, but a route is planned for the future. (When? — Ed. Note)

2. Žlibinai is an uncertified place of residence, and so, in the future, it would not need a church — all the homesteads will be transferred.

Lazdijai Rayon

The faithful of the Village of Paveisininkai, Vikališkė, Sapiegiškiai, Navikai and Alekniškiai applied to government agencies the Village of Paveisininkai. In November, 1983, they received an answer to their petition to the Commissioner for Religious Affairs signed by 130 of the faithful:

LSSR Commissioner of the Council for Religious Affairs
Attached to the Council of Ministers of the USSR
November 14, 1983, No. 46

To: Citizen Antanas Janukonis
Lazdijai *Rayon*
Kapčiamiestis Post Office
Village of Paveisininkai

We wish to inform you that the religious association of

Paveisininkai is not registered, and so does not have the right to use the house of prayer.

Your petition, based on Art. 5 of the Regulations for Religious Associations, has been directed to the Executive Committee of the Lazdijai *Rayon* Council of Workers' Deputies for consideration, as required.

Commissioner for the Council P. Anilionis

Lazdijai *Rayon* Council of Workers' Deputies Executive Committee
November 30, 1983 No. 147

Response to a petition written to the LSSR Commissioner of the Council for Religious Affairs, attached to the Council of Ministers of the USSR.

To: Antanas Janukonis
Residing in the Village of Paveisininkai
In the District of Kapčiamiestis

The Executive Committee of Lazdijai *Rayon*, having considered your collective petition regarding the opening of a church in the Village of Paveisininkai, reports that we do not accede to the petition on account of the following circumstances.

In 1984, when the registration of religious associations was being carried out in the republic, the Catholic community of Paveisininkai failed to register, and no contract between the religious association and government organs for the transfer to the association of the house of worship and of church property belonging to it was entered into. The Village of Paveisininkai formed part of the District of Kapčiamiestis, and by the same token the religious association was registered as part of the Catholic religious association of Kapčiamiestis. In 1950, the church building was turned over by the Council of Ministers of the Lithuanian SSR to the Veisėjai *Rayon* Executive Committee for administration, which gave it to the *Zygis į Gyvenimą (Venture into Life)* Communal Farm, to use for cultural purposes.

The communal farm did not demolish the building, nor did it move the building to the planned central residential area in Semoškai.

When the Veisėjai *Rayon* was amalgamated with Lazdijai, and the communal forms were later merged, the former house of

prayer became the responsibility of the *Kapčiamiestis* Communal Farm in Lazdijai *Rayon*, and presently belongs to it. Part of the former inventory and other church property was turned over to the Museum of Atheism, part was reclaimed by the residents themselves, and part was turned over to the Catholic religious association of Kapčiamiestis (Part of the property was turned over, not to the religious association of Kapčiamiestis, but to that of Veisėjai, because Paveisininkai was served until 1969 by the pastor of Veisėjai — Ed. Note.)

Thus the building, which has not been used as a house of prayer for several years, has lost its functional value and meaning.

Secondly, there are no grounds for reconsidering the question of the registration of the Catholic religious association of Paveisininkai and the transfer to it of the former house of prayer since the Village of Paveisininkai is not growing, and has no future. At the present time, the village has twenty-five homesteads, with sixty-two residents. Nor are there any substantial residential areas nearby from which it would be convenient for the faithful to go to Paveisininkai rather than to Kapčiamiestis, Veisėjai or Kučiūnai.

On the basis of the facts set forth, the *Rayon* Executive Committee has decided not to honor your request.

L. Vanagas

Vice Chairman of the Executive Committee

Vilnius

To: The Prosecutor of the Lithuanian SSR

The Chief of State Security of the Lithuanian SSR

From : Vladas Lapienis

Residing at Gelvuonių 47-7

Vilnius

A Petition

"Everyone is allowed to speak and write whatever he pleases, without restriction," said the founder of the Bolshevik (now the Communist) Party. (*Writings of Lenin*, Vol. 10, p. 195)

After the October Revolution, this party, having seized power, proclaimed in the Constitution, "The right of religious and anti-



Vladas Lapienis

religious propaganda is recognized for all citizens." (Jaroslavskis, *Apie religija — Concerning Religion*, 1959, Vilnius, p. 27) This Constitution declares the equality of all citizens before the law, independent of their relationship to religion. But when this Party became entrenched in the government, they proclaimed a new Constitution which declares only the right to conduct atheistic propaganda. (Art. 52) In this Constitution, believers are already victims of discrimination, since they are denied the right of religious propaganda.

Moreover, the same article of the Constitution declares,

"Inciting discord and hatred in connection with religious cults is forbidden." This also discriminates against believers since the Constitution does not mention inciting discord and hatred in connection with atheistic propaganda. Hence, Article 52 of the Constitution nullifies the equality before the law proclaimed in Article 34 of the Constitution. This is where a host of conflicting situations between religiously believing citizens and the state arises. And as long as this mistake is uncorrected, to use Lenin's words, "Unless this is done, any words about tolerance or religious freedom will be a regrettable game and a dishonorable lie!" (*Patvaldystė svyruoja — Autocracy is Tottering*, Lenin, *Complete Works* V 1978, Vol. 7, p. 121)

We often hear from the lips of atheists on radio and television, and especially in the press, disrespectful and untruthful references to God and the Catholic Church, profaning the teaching of Christ, untruthfully setting forth the truths of faith, abundantly spewing viciousness, calumnies against the Pope, the bishops, priests and religious. We hear and in the press we read insults against believers, and wrong-doings are very often attributed to the faithful without foundation. In a word, when atheists, supported and incited by the government fight against God and the Catholic Church with the help of mass media, the faithful must defend themselves. By what means? The government does not allow believers to defend themselves through the mass media. The faithful defend themselves in the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, publicizing the injustices perpetrated against them, within the LSSR Criminal Code's definition of essential defense, that is, defending the interests of the public (in this case, the believing public) from attacks and accusations, as long as the limits are not exceeded.

Since the atheists, in their attack against the believing public use periodical publications printed in massive editions, brochures, books, radio and television, while the faithful can defend themselves only with the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, just a few pages long, typed for small circulation, it is self-evident that the Catholics do not exceed the limits of essential self-defense. Hence, there are no grounds for accusing the Catholics of publishing and disseminating the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, since they do so within the definition of necessary self-defense.

On July 2, 1975, *Tiesa* wrote, "During the fascist dictatorship

in Spain, with terror and repression rampant, the political, social and economic achievements of the Spanish nation were destroyed... In 1939, the activities of all political parties, except the ruling political party, were forbidden... Some ministers of cult, in their sermons, make harsh statements against the state..." (sic)

J. Grigulevičius in his book, *Vatikanas XX amžius (The Vatican — The Twentieth Century)*, published in Vilnius, 1982, p. 138, wrote: "Events in Nazi Germany developed in the same way that they did in Fascist Italy. However, Mussolini did not decide to cut off all ties with the Church, and chose compromise. The German Fuehrer recognized only the kind of Church which shouted, 'Heil, Hitler!' Catholic organizations were taken over by the Nazis, and all church people were transformed into servants of the Third Reich; the Central Party was dispersed. Those who opposed such a policy, the Nazis crammed into concentration camps, or killed outright."

The Czarist government in Russia, and the Nazis during their regime in Germany, increased repressions against dissenters: They terrorized people and tried to get rid of them physically, hoping to repress oppositions, and in this way they became bogged down in a still greater crisis until finally they collapsed. So we clearly see that today we need, not oppression, not repression, the proliferation of greater punishments, but democratic reforms, among them equal rights and the granting of freedoms to all citizens, as proclaimed in the Declaration of Human Rights and other documents dealing with human rights and basic freedoms, and that those rights be not just on paper, but in actuality.

Every day of the preliminary investigation, it becomes more and more clear that justice is overruled by anger, hatred and even vengeance. It is becoming increasingly clear that they have a growing desire, if not to destroy me, then at least to curtail my freedom, to foist on me their own convictions which are essentially opposed to the implementation of freedom.

In my work, I was guided by natural law, the Commandments of God and the Church, Articles 34, 39, 49, 50 and 52 of the country's Constitution and other publicly promulgated Soviet laws, the applicable articles of the Universal Declaration of Human Rights, and especially Article 2, which says:

"Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as... political... jurisdictional or international status..."

Article 19: "Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers."

Article 30: "Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein."

And in Soviet law, it says: "If an international agreement of the USSR sets forth rules which are different from those set forth in Soviet Law, the rules of the international agreement apply." (USSR Codex of Civil Proceedings, Article 482. "The Foundations of Public Education in the USSR". Moscow, 1973, Article 65, et. al.)

Thus in my work, I based myself on natural law, the country's Constitution and Soviet law which has been promulgated, international agreements dealing with human rights and basic freedoms, including freedom of thought, conscience, religion and beliefs, and not requirements thought up and imagined by some officials, who, in committing offenses against Socialist justice are mistaken themselves and lead others astray. For "to respect the person of citizens, to defend their rights and freedoms, is the duty of all state organs: public organizations and officials," proclaims Article 57 of the Constitution.

The explanation of some state organs and officials failing to respect the persons of their country's citizens, and failing to guard their rights and freedoms, that they do so in the name of the law, are similar to the explanations of the Nazis who crowded people into concentration camps or death camps in the name of the law; during the era of the Stalin personality cult, innocent people were put in prison or behind barbed wire, and exiled. These deeds, said to be "in the name of the law", the XX Party Congress later resolutely condemned.

Among the bases of peace is respect for inalienable human rights, for peace is justice, and war arises from the transgression of rights. If human rights are violated under peacetime conditions, then particularly important and, from the aspect of progress incomprehensible, is any manifestation of war against humanity, which cannot be reconciled with any program calling itself "humane".

Struggling for true and complete freedom of religion, for the

right to proclaim one's beliefs publicly, I am determined again to be unjustly accused and unjustly sentenced.

Justice elevates a nation. Injustice makes it unhappy, and even kills it.

March 9, 1984

Vladas Lapienis sent petitions of similar nature, showing the absurdity of the trumped-up accusations, and their utter lack of foundation in the juridical sense, to the Prosecutor of the LSSR and the Chief of the KGB, on April 13 and 19, 1984.

Leipalingis (Lazdijai R a y o n)

At the beginning of 1984, officers, including Major Marchenka, Major Gorbatsky, Major Kim and others, told Private Robertas Grigas, who is doing his military service at Badam Station, Kazakh, that if he continued refusing to take the (military) oath, (See *Chronicle* No. 54 — Trans. Note), that he risked five years deprivation of freedom according to the Criminal Code of Kazakh. The young man reiterated his decision, saying, "I don't expect anything better from you," and in a written report to the Chief of the Political Division, he explained that, being a Catholic, he could not swear allegiance to a system based on atheistic ideology. During the discussion, the officers kept using profanity and threatening the young man with the horrors of Soviet prison.

In May, 1984, Robertas Grigas' compulsory military service ended. One of the superior officers who earlier ridiculed him, told him, in parting, "It is my wish for you that you always be steadfast as befits a human being and a man. I would like my sons to be like you."



A 1976 photo of the Queen of Peace Church in Klaipeda, which was confiscated from the faithful in 1962 and converted into a concert hall.

Klaipeda

To: Yuri Andropov,
General Secretary of the Central Committee,
Communist Party, USSR

Copies to: LSSR Council of Ministers
Commissioner Kuroyedov of the
Council for Religious Affairs
attached to the USSR Council of Ministers

From: The Church Committee and Faithful of Klaipeda

A Petition

We request that you allow us to use the church which we erected in 1961, at our own expense and with our own labor, and which was confiscated from us during the rule of Krushchev, and turned into a philharmonic hall. The construction of the church, and all permits necessary, were cleared not only with the govern-

merit of the republic, but with that of the entire union. But when the church had been completed, they confiscated it, and we believers felt practically thrown out on the street. This situation has lasted to this day. The present church is very small, barely 220 square meters, and cannot hold all of the faithful, so that during services we are forced to stand in the street, even when it is raining and when it is cold.

After the churches in Nida and Juodkrantė were closed, there were 130,000 Catholics living in Klaipėda and its environs. We believers have directed a whole list of petitions to the government organs, requesting that the wrong committed be righted.

— In 1974, we applied to Commissioner Kuroyedov of the Council for Religious Affairs, attached to the USSR Council of Ministers. The petition was signed by 3000 believers.

— In March, 1979, to Chairman Leonid I. Brezhnev, Chairman of the Presidium of the USSR Council of Ministers.

— In October, 1979, we again applied to Leonid Brezhnev and Kuroyedov with a petition signed by 148,149 of the faithful.

— In 1980, a petition with 600 signatures was sent to Leonid Brezhnev and Kuroyedov.

— In June, 1981, a delegation of three people personally presented petitions to Commissioner Kuroyedov of the Council for Religious Affairs.

— In September, 1981, a delegation of ten persons presented petitions to Brezhnev and Kuroyedov.

— In April, 1981, we sent a petition to Leonid Brezhnev with 21,033 signatures.

— In June, 1982, for the third time, a delegation of ten presented the petition to Brezhnev and Kuroyedov.

We cannot content ourselves with the reconstruction of the present church, because even after remodeling, it will not be able to hold all the faithful, and during the reconstruction, we would be left for several years completely without a house of prayer.

Few people patronize the church converted into a concert hall. A large proportion of the faithful also do not go to concerts taking place in the church which has been converted into a philharmonic hall, (sic) Lately, with the erection of the Žvejai Cultural Center, holding 1200, barely a few concerts a month are held in the philharmonic hall, which seats only 600.

We constructed the church ourselves. Without the necessary

tools, we drained swamps, dug the foundation with shovels and carried bricks and other foundation materials by hand. More than one person weeps when remembering the conditions under which the Church of the Queen of Peace was erected.

We again request that you correct the injustice done to us during the reign of Krushchev: To return the church even in the condition it is in now — at least the walls. We would not complain; we would be grateful for its return. Thus, the world will see and believe that the Soviet government and the Party are concerned about people. We await an affirmative reply. Enclosed is a supplement of 91 pages, bearing 22,539 signatures.

Klaipeda, January, 1983

In September, 1982, Commissioner for Religious Affairs Petras Anilionis, in reply to the demands of the faithful for the return of the confiscated church of the Queen of Peace in Klaipeda, offered to remodel the present church in Klaipeda, to increase its capacity three-fold, but the faithful would not agree, and demanded the return of the church which they had erected. In December, Director Galustian of the Moscow Department for Religious Affairs, Petras Anilionis and the Executive Committee of Klaipeda offered to enlarge the present church to 800 square meters, but the faithful again demanded the return of the church which they had built. (This was the origin of the petition of January, 1983, written to General Secretary Yuri Andropov of the Central Committee of the Communist Party, USSR — Ed. Note.)

In May, 1983, a delegation of ten people went to the Religious Affairs Council in Moscow, demanding that the injustice perpetrated by the council be repaired. Coming some time later from Moscow, Galustian summoned the faithful and told them, "The government will construct a church in Klaipeda, tell us your preferences." 4600 of the faithful told Kuroyedov in writing (copies to Petras Anilionis and the Executive Committee of Klaipeda) that they wanted to have a church as large as the one which had been confiscated. Government officials told the faithful to establish a new church committee, but with the deterioration of USSR foreign and domestic policies, Anilionis has forgotten all his promises and keeps repeating, "We will give them nothing, and will allow them nothing!"



Jonas Sadūnas

Vilnius

To: The Chief Justice of the LSSR Supreme Court
The Prosecutor of the LSSR

From: Convict Jonas Sadūnas
Jonava, Dariaus-Gireno 19,
Speckomendatura

A Petition

September 19 and 20, 1983, I was interrogated at the headquarters of the Lithuanian SSR KGB, by Interrogator-Lieutenant

Vidas Baumila of the Interrogation Section, as a witness in the case of Father Sigitas Tamkevičius.

Some of the interrogator's questions:

1. Your sister, Nijolė Sadūnaitė, comes to Jonava to visit you. When did you last see her?, etc.

2. How did copies of letters and greetings from Nijolė Sadūnaitė, Petras Paulaitis, Petras Plumpa Pluira and others, copied in my (sic) hand, get to Father Tamkevičius' apartment?

3. How, from the above-mentioned letters, did two excerpts from two of Nijolė Sadūnaitė's letters get printed in the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*?"

4. Did Father Sigitas Tamkevičius visit our (sic) apartment?

5. Why did you copy the letters?

6. Did you read the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*?

7. To which political prisoners did you write letters?

Moreover, the investigator would not consent to these two demands of mine:

1. To show me the search record, to see whether copies of letters made by me were found in Father Tamkevičius' apartment during the raid.

2. The interrogator strictly forbade me, as a witness, to make a note of the dates of letters I had copied, showing who had written them, and from where.

3. To arrange a confrontation for me with Father Tamkevičius, in order to answer the following questions:

a. Was the priest in our apartment?

b. Were copies of the aforementioned letters found in the priest's apartment during the raid?

c. Did the priest, during interrogation, really say that I had given him copies of the aforesaid letters, as the investigator had told me during the interrogation, September 19, 1983?

When I refused for the aforesaid reasons to sign the record of interrogation, the interrogator said: "We have the right to hold you until October 10; you will suffer extreme unpleasantness, because you are a criminal offender, and will remain such all your life. If you don't testify in court that Father Sigitas Tamkevičius visited your apartment, we will put you on trial again, after the trial of Father Sigitas Tamkevičius, either for refusal to testify, or for giving false testimony in the case of Father Sigitas Tamkevičius, etc."

In the record of interrogation, the interrogator wrote, "I have read the record. Everything has been written truthfully, I have no additions, I refuse to sign, and I refuse to take part in the trial", etc.

I told the interrogator that I had not said that everything in the record had been correctly written down, that I refused to take part in the trial, etc., but that I refused only to sign the record. The interrogator replied, "We'll get along without your signature. I have signed, and the court, the judge, will take my word that everything in the record has been written down faithfully."

I request the Chief Judge of the USSR Supreme Court and the Prosecutor for the LSSR:

1. To attach my statement to Father Sigitas Tamkevičius' file.

2. To allow me, as a witness, to participate in the trial of Father Sigitas Tamkevičius, so that I might be able to read this statement during the aforesaid trial.

3. To consider the record of interrogation written by Investigator Vidas Baumila on September 19-20, 1983, invalid, since it does not bear my signature, and I did not give the interrogator authorization to draw up an interrogation report in my name, and in his own way.

September 20, 1983

IN THE SOVIET SCHOOL

Viduklė

On May 23, 1984, Class 11B Homeroom teacher, Mrs. Mikolaitienė, told her pupil, Miss Juratė Kaplanaitė, that because she had greeted a returned prisoner, and had prayed publicly in church with everyone else for the imprisoned pastor, Father Alfonsas Svarinskas, she would not be allowed to take final examinations. Vice Principal Mrs. S. Balutienė accused Juratė of anti-Soviet activity and called her morally degenerate, even though in parents' meetings, the girl used to be praised, and no fault had been found with her.

The parents took a petition to the Minister of Education, protesting against such behavior by the teachers. Only on the second try were they able to get in to see the minister for a

short while, practically forcing their way in. The minister stated that he could do nothing, that he would have to investigate everything in person, and for that he had no time. "Most of the jurisdiction in this matter rests with the *Rayon* Department of Education, go see them," the Minister of Education told the parents.

To: The Minister of Education of the Lithuanian SSR

From: Salomėja Kaplanienė, Daughter of Rapolas

Raseinių Raj., Viduklės apylinkė

Viduklės gel. st. Darbininkų g.

A Petition

Honorable Minister, I appeal to you in the matter of my daughter, Jūratė Kaplanaitė. My daughter is a student in the Middle School of Viduklė. She finished the eleventh class, and without indicating any cause, they would not allow her to take the graduation examination. Already during the school year, my daughter was warned that for anti-Soviet activity, she would not be allowed to take the examination. (Following the arrest of Father Alfonsas Svarinskas in 1982, Jūratė and her sister Asta were interrogated by the KGB in the principal's office. See *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, No. 56 — Trans. Note.)

At the end of the school year, her conduct mark was lowered for the same reason. Just before the final bell, her homeroom teacher told her that she would not be able to take the examination on account of anti-Soviet activity. I do not understand what anti-Soviet activity is. My daughter is a believer, and goes to church; surely, neither of those things is anti-Soviet activity! Principal A. Kuodis has explained to me that she is being prevented from taking the examination, not on account of her religion, not because of anti-Soviet activity, but because three years ago, the girl had given an ex-convict some flowers, and maintains contacts with convicts. Again, I do not understand where or what kind of ties she maintains with convicts. The girl has never gone to visit convicts. Why is my daughter being so strangely accused? I requested the principal for a copy of the decision by the Teachers' Council. They gave me none. They explained that the Executive Committee had told them not to give me any, and Vice Principal Mrs. S. Balutienė began insulting me, saying that my girl was a

moral degenerate. In our school, some girls, an eighth-class pupil and a ninth-class pupil, are expecting babies, but still they are allowed to take the examination. It means that this is moral. But my daughter is called a moral degenerate because she goes to church.

When I wanted to pick up the promised copy, the principal explained that the Executive Committee had told him not to issue it, so in school I have received no copy.

Other believing children are also being threatened by teachers, who say that they will receive the same treatment as Jūratė.

Honorable Minister, please explain these complicated matters, and allow my daughter to take the examination.

At the end of the school year in 1984, Miss Valda Bakanaitė, a tenth-class student at the Viduklė Middle School, had her conduct mark lowered to satisfactory, on grounds that she had greeted Vytautas Vaičiūnas when he returned from prison. The pupil was made to stand in front of the class, so that all might agree that her conduct mark had been justly lowered. When her classmates would not agree, the angry homeroom teacher threatened to summon the KGB.

Kybartai

On May 24, 1984, Eleventh-Class Homeroom Teacher Žakienė, of Kybartai Middle School, told pupil Romas Žemaitis of that class that he would not be allowed to take final examinations. She gave as a reason an incident which took place a few days earlier, involving Žemaitis and tenth-class pupil Merkevičius. Romas, seeing a neighbors' boy crying in the schoolyard, and knowing that he had been beaten by a pupil from one of the upper grades, demanded that the bully apologize. The latter asked his friend Merkevičius to repay Romas. Žemaitis was forced to defend himself. A meeting of the Teachers' Council, disregarding the fact that Romas was innocent in the affair, decided not to allow him to take final examinations. On May 28, the parents of Romas Žemaitis went to the LSSR Ministry of Education with their son, where they filed a petition with Minister of Education Spurga, in which they explained that the real reason for not allowing Romas to take examinations was his religious beliefs. A year earlier he had been threatened that because of his active participation in church life, he would not be allowed to take the examinations. In the Eleventh Class, after his participation in the trial of Father

Sigitas Tamkevičius, he was again threatened with expulsion from school, and with disqualification from the examinations. (See *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, No. 60 — Trans. Note) Fourteen pupils who witnessed the incident signed the petition, in which the circumstances surrounding the event with Tenth-Class pupil Merkevičius were set forth in detail, along with the statement that Romas had been terrorized all year long on account of his religion.

When the militia and KGB were trying to find out who had raised the tricolor on the school powerhouse chimney the night of February 15, and written anti-Soviet slogans on the walls of the Kybartai City Hall, Post Office and other city buildings, searches were carried out at the Žemaitis home, February 17 and 22, under the pretext that they were looking for a stolen moped and its parts. In the interrogations which took place after the search, the KGB and militia "forgot", as it were, the "sought-after" moped. During the interrogations, Romas Žemaitis and his brothers, Arvydas and Edmundas, Tenth-Class, were pressured to admit that they had raised the flag and written on the walls of the buildings. The whole time, Romas was threatened with prison. Minister of Education Spurga became interested in finding out whether Romas was a believer. He asked him to recite the Ten Commandments, and without saying anything definite, sent him to Inspector Kairys. The latter said that the incident would be investigated.

On May 31, Inspector Žilinskas and Mrs. Pakrosnevičienė of the Department of Education questioned pupils who had signed the petition. The pupils again affirmed that Romas was innocent. Since most of those who had signed were members of the Communist Youth League, the school administration threatened that their defense of Romas would not be forgiven. They also stated that Communist Youth League members have to know what to sign and what not to sign. He emphasized that they were getting involved in politics.

On May 31, another meeting of the Teachers' Council took place, during which the decision was confirmed to disqualify Romas Žemaitis from the examinations.

Kaunas

In November, 1983, Kaunas Middle School 15 Vice Principal, Miss L. Urbanavičiūtė, summoned to her office two Fifth-Class

pupils, Danguolė Žukaitytė and Laimutė Marazaitė. The Vice Principal asked whether the girls went to church. When they admitted it, she tried to embarrass them, saying that it was shameful to study in a Soviet school and to go to church. She tried to convince them that these were two incompatible matters, since the church is separated from the school. Laimutė Marazaitė tried to explain to the vice principal that if the state does not want religiously believing children to attend Soviet school, they should build them a separate school. The vice principal's inquiry, which other children go to church, the girls met with silence. Getting nowhere, Vice Principal Urbonavičiūtė said that even without them, she knew all of the pupils of Middle School 15.

This was not the first time that Danguolė Žukaitytė and Laimutė Marazaitė had been questioned like this.

In December, 1983, the Director of the Kaunas City Department of Education issued an order to the principals of all Lithuanian schools in the City of Kaunas to arrange discoteques on December 24, in which pupils were to participate in the greatest numbers possible. Some class leaders, receiving such a directive from their principal, repeatedly invited the pupils, and even demanded that every last one of them participate in the discoteque that evening. In some schools, threats were made that those who did not participate would have to write explanations.

In this way, an attempt was made to tear children from the family hearth, so that they would not celebrate Christmas Eve with their parents, and would not be able to participate at Mid - night Mass, and that in the excitement of the dance, they would forget the religious traditions of their family and nation.

Krakės (Kėdainiai Rayon)

On December 17, 1983, Mrs. Šepaitienė, principal of the Krakės Middle School, stated during a parents' meeting that in the future, children who attended church would have their conduct mark lowered, regardless of whether their scholastic marks were perfect.

Rokiškis

In December, 1983, Mrs. Vaičiūnienė, a teacher at the Rokiškis School of Culture, summoned Jolanta Jurgelevičiūtė, a pupil of hers who is a religious believer, and explained to her that cultural work was incompatible with religion and church attend-

ance. On January 4, 1984, Miss Jurgelevičiūtė was summoned to the principal's office where a stranger waited to speak with her. After questioning Jolanta about her studies and her family, and learning that the pupil is a believer, goes to church and therefore has not joined the Communist Youth League, the man offered to have a similar talk with her every day. Jolanta would not agree, saying that there was no need for empty talk.

When Miss Jurgelevičiūtė specifically demanded that the stranger introduce himself and explain why he was concerned about her, and after she stated that she if he did not introduce himself, she refused to speak with him any further, the stranger tried to tell her that Jolanta was speaking not her own words, but coached by someone, until finally after some silence he introduced himself as a representative from the Communist Youth League. Miss Jurgelevičiūtė did not respond to any further explanations or advice from the stranger.

In February, the school principal spoke with Miss Jurgelevičiūtė about religion. She explained that Jolanta was very bright, but regarding religion, she was mistaken, so everyone wished to help her.

"Principal, it is not I who am mistaken, but you. Generally speaking, I am an adult, and so I am fully responsible for my actions. Thank you for your desire to help me, but I don't need your help." Jolanta Jurgelevičiūtė told the principal.

Jolanta's parents came to school to speak with the principal about their daughter. The principal, agreeing with the parents that their daughter was bright and studied well, and that this was why the school had increased her subsidy, then began accusing the parents of going astray themselves, and said that this was why the daughter was poorly reared. In the principal's words, "When anyone mentions religion, Jolanta gets her back up like a porcupine. Cultural work is atheistic work."

On March 4 (A Sunday — Trans. Note), all students of the School of Culture had strict orders not to go home. (That day, in all churches of Lithuania, the 500-Year Jubilee of the Death of Saint Casimir was commemorated. — Ed. Note) On March 5, Jolanta Jurgelevičiūtė was summoned by Vice Principal Sinkevičienė and told to explain in writing why she had disobeyed and gone home March 4, without participating in a scheduled concert.

When Jolanta explained that she had run out of money, the vice principal could not restrain herself. "You went to church!"

she said. This was followed by an atheistic diatribe, during which Miss Jurgelevičiūtė remained silent. That very evening, the school principal, summoning Miss Jurgelevičiūtė, told her that as of March 6, she was expelled from the Rokiškis School of Culture.

Kapsukas

On February 2 1984, Lina Merčaitytė, a pupil at the Kapsukas School of Culture, residing at Alyvų la, was summoned to the Kapsukas Prosecutor's Office. The assistant prosecutor asked whether militiamen had broken down her door on January 28, who had the key, had she really been in the bathroom when the militia knocked on the door, and did they really try to break into the bathroom?

On February 7, 1984, Miss Jolanta Kalvaitytė, a pupil at the School of Culture, was asked the same questions. Principal Jonuška of the School of Culture, arguing that the owner of the apartment, Miss Genovaitė Navickaitė, was too young, and could draw them into "the black market", demanded that both girls check out of Alyvų la as quickly as possible, and move into a student dormitory.

Lina Merčaitytė's mother, Mrs. Genė Merčaitienė, came to the School of Culture to inquire why her daughter was being forced to check out, and told Principal Jonuška that no one was interfering with Lina's studies at her place of residence, and that she did not agree to allow her daughter to move to the dormitory.

Varėna

In 1984, as the Easter holidays approached, pupils in the Varėna city schools were warned not to participate in services. On Easter Day, specially assigned officials watched pupils participating in the services and procession. After Easter, the "education" of those seen in the procession and participants in the services began. The schoolchildren were pressured to betray their friends who had participated in the services or procession, and they were warned not to go to church. One of the schoolchildren was warned that if he continued to participate actively in services and would not betray his friends, his aunt who took care of him would be discharged from work as a streetsweeper.

Dubičiai (Varėna Rayon)

Dubičiai Middle School students, on directions from *rayon*

officials, are obliged on the more important religious holidays to participate in various affairs. On the first day of Easter, a sports festival was organized, scheduled to begin at 8:00 AM, when the resurrection services begin in church. Only later, when the teachers became convinced that the students would never gather so early on Sunday, the *rayon* government allowed the track and field meet to begin a couple of hours later.

On Pentecost, solemn Forty Hours devotions take place in the church of Dubičiai. On Pentecost Sunday, the school was ordered to organize an obligatory field trip.

Simnas (Alytus Rayon)

On April 29 and May 3, 1984, Class Eight-B Homeroom Teacher, Mrs. L. Žilionienė, told the class about an alleged anonymous letter she had received, calumniating the beliefs and conduct of pupil Reda Tarasevičiūtė and the anonymous letter libeling her behavior. On May 8 1984, Mrs. Petronė Tarasevičienė, Reda's mother, directed a petition to the Lithuanian Minister of Education, the Alytus *Rayon* Department of Education, and the Principal of Simnas Middle School, demanding that the moral wrong done to her daughter be righted, otherwise, the daughter would not be allowed to go to school.

"The homeroom teacher, allegedly basing herself on an anonymous letter, ridiculed my daughter for going to church and for flirting at too early an age with boys of the same persuasion," Mrs. Tarasevičienė wrote in her petition.

On April 15, 1984, Mrs. Petronė Tarasevičienė was summoned to the Alytus *Rayon* Department of Education. In the presence of Director Makštutis, Teacher Žilionienė admitted that she had done wrong, and offered the excuse that she had been nervous, and that the reading of the letter had been cleared with the principal. Teacher Žilionienė refused to apologize publicly to the pupil, explaining that this would lower her authority among her pupils. Principal Makštutis admitted that the teacher had acted unjustly by humiliating the pupil, but an apology, in his opinion, was not necessary.

Makštutis warned Mrs. Tarasevičienė that for not allowing her daughter to go to school, she would be fined 30 rubles.

Tauragnai (Utena Rayon)

On April 30, 1984, the faithful of Tauragnai were preparing

for the silver jubilee of the priesthood of their pastor, Father Bronius Šlapelis. The teachers at Tauragnai Middle School became interested in the celebration. They demanded that on the day of the celebration, the students not go to church. Fifth-Class Home-room Teacher Belapetravičius warned his charges that on April 30, representatives from the *rayon* party committee, the executive committee and of the school, would make a list of all pupils who had been in church.

Lithuanian, do not forget!

Father Alfonsas Svarinskas
Father Sigitas Tamkevičius
Docent Vytautas Skuodis
Jadvyga Bieliauskienė
Sergei Kovalev
Gintautas Iešmantas
Povilas Pečeliūnas
Viktoras Petkus
Antanas Terleckas
Julius Sasnauskas
Balys Gajauskas

and others bear the chains of imprisonment that you might live and believe freely!

INDEX OF PERSONS

- Agoli, 18
 Aliulis, Father Vaclovas, 32
 Andropov, Yuri, 50, 52
 Anilionis, Petras, 6, 38, 39, 40, 41, 43, 52
 Bakanaitė, Valda, 57
 Baltakis, Bishop Paulius, 3, 4
 Balutienė, Mrs. S., 55, 56
 Basys, Father, 15
 Baumila, Vidas, 53, 55
 Belapetravičius, 63
 Bertienė, Genovaitė, 36, 37
 Bieliauskienė, Jadvyga, 63
 Birštonas, Msgr. Konstantinas, 14
 Borisevičius, Bishop
 Vincentas, 1, 4
 Brezhnev, Leonid I, 51
 Buivydas, Henrikas, 42
 Bulotas, Father Alfonsas, 34, 35
 Butkevičius, 14
 Butkuvienė, Elena, 34
 Chesterfield, 16
 Chetverikov, 18
 Cibauskaitė, Giedrė, 10
 Česnavičius, 34
 Daknevičius, Father Kęstutis, 11
 Dambrauskas, 35
 Dambrauskas, Liudas, 33, 34
 Danyla, Father Jonas, 3, 16, 25
 Dasbach, 20
 Deksnys, Kęstutis, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24
 Dovydaitis, Pranas, 18, 19
 Droba, Antanas, 41
 Dulksnys, Msgr. Kazimieras, 38
 Dūsburg, Richter, 20
 Efroimsov, 18
 Feri, 18
 Fillop-Miller, 21, 22
 Gajauskas, Balys, 37, 63
 Galustian, 52
 Garbincienė, Julija, 36
 Gorbatsky, 49
 Grebliauskaitė, Jolanta, 10
 Grigas, Robertas, 49
 Grigulevičius, J., 47
 Gutauskas, Father Algirdas, 32, 38
 Hitler, 47
 Iešmantas, Gintautas, 63
 Ignotienė, Jadvyga, 35
 Jablonskienė, Aleksandra, 36
 Jakštienė, Mrs. 37
 Janukonis, Antanas, 42, 43
 Janulis, Anastazas, 6
 Jaroslavskis, 45
 Jaugelis, Father Virgilijus, 6
 Jokubynas, Kęstutis, 34
 Jurgelevičiūtė, Jolanta, 59, 60, 61
 Jonuška, 61
 Jozėnas, 32
 Jurevičienė, Genutė, 35
 Jurevičienė, Loreta, 25, 26
 Jurevičius, Mečislovas, 6, 25, 26
 Kairys, 58
 Kalanta, Romas, 34
 Kalvaitytė, Dr. 15
 Kalvaitytė, Jolanta, 61
 (Kaplanas), Rapolas, 56
 (Kaplanaitė), Asta, 56
 Kaplanaitė, Jūratė, 55, 56, 57
 Kaplanienė, Salomėja, 56
 Karpeshenko, 18
 Karsavin, 18
 Kaskevičius, Father
 Aleksandras, 32
 Keina, Father Algimantas, 38
 Keliauskas, 40
 Kerbedis, 41
 Kim, 49
 Kleiser, 21, 22
 Kojalavičius, Vijūkas, 20

- Kolsov, 18
 Kovalev, Sergei, 63
 Kreismienė, (Mrs.), 13
 Krikščiūnas, Bishop
 Romualdas, 2
 Krushchev, 4, 50, 52
 Kuodis, A., 56
 Kuroyedov, 50, 51, 52
 Kurpavičius, R., 36
 Labukas-Matulaitis,
 Bishop Juozas, 2
 Lapienis, Vladas, 6, 44, 45, 49
 Laukelis, 40
 Lauraitis, V., 11
 Lauriūnas, Father Jonas, 38
 Lenin, 44, 46
 Lepesinskaya, 18
 Levicky, 18
 Luožienė, Mrs., 36
 Lysenko, T., 18
 Maironis, 23
 Makštutis, 62
 Maliauskas, Antanas, 20
 Marazaitė, Laimutė, 59
 Marchenka, 49
 Marozas, Antanas, 41
 Masytė, Vilė, 10
 Matulevičius,
 Archbishop Jurgis, 34
 Matulevičius, Jonas, 8, 9, 10, 37
 Matulionis, Bishop
 Teofilus, 1, 2, 4, 5
 Matulionis, Father Jonas, 33
 Maželis, Bishop Petras, 2, 27
 Mažylis, 10
 Marčaitienė, Genė, 61
 Merčaitytė, Lina, 61
 Merkevičius, 57, 58
 Mikalauskas, 40
 Mikolaitienė, Mrs. 55
 Mussolini, 47
 Navickaitė, Bronė, 35, 36
 Navickaitė, Genovaitė, 61
 Olšauskas, Msgr.
 Konstantinas, 3, 11, 12, 13
 15, 16, 39
 Pačinskas, Father Juozapas, 41
 Pakrosnevičienė, Mrs., 58
 Paltarokas, Bishop Kazimieras, 2
 Paškevičienė, (Mrs.), 26
 Paulaitis, Petras, 54
 Paceliūnas, Povilas, 63
 Pačkevičius, S., 32, 33
 Petkus, Viktoras, 6, 63
 Petravičius, Father Mykolas, 40
 Plioraitis, Father Ignas, 31, 32
 Plumpa Pluira, Petras, 54
 Pocevičius, 36
 Počobutas, 20
 Povilonis, Bishop Liudvikas, 2
 Rabikauskas, Father Paulius, 11
 Raižytė, Aldona, 37
 Ramanauskas, 34
 Ramanauskas, Bishop
 Pranas, 1, 2, 4
 Rascickienė, (Mrs.), 13
 Reinys, Archbishop
 Mečislovas, 1, 2, 4, 18
 Roh, 20
 Rubinov, 37
 Sadūnaitė, Nijolė, 6, 54
 Sadūnas, Jonas, 53
 Saint Casimir, 3, 8, 9, 10, 11, 12,
 33, 60
 Saint Joseph, 12
 Sarbievius, 20
 Sarbiewski, 20
 Sasnauskas, Julius, 63
 Sebeckienė, Mrs. V. 36
 Senkus, Father Vaclovas, 36
 Serebrovsk, 18
 Sereckienė, Virginija, 36
 Sherksnov, 34
 Simanavičius, 20
 Sinkevičienė, Mrs. , 60
 Sirvydas, 20
 Skuodis, Docent Vytautas, 37, 63

- Sladkevičius,
 Bishop Vincenttas, 2, 4, 6
 Spurga, 57, 58
 Stalin, 2, 5, 16, 17, 33, 48
 Stanelytė, Gemma Jadvyga, 6, 7
 Steponavičius,
 Bishop Julijonas, 2, 4, 6, 29,
 38
 Stončienė, Irena, 36
 Sukhomkynsky, Basil, 16
 Svarinskas, Father
 Alfonsas, 6, 8, 10, 11, 29, 30,
 32, 35, 37, 39, 40, 55, 56, 63
 Šepaitienė, Mrs., 59
 Šeškevičius,
 Father Antanas, 6, 23
 Šikšnys, Father Valentinas, 39, 40
 Šivickis, 18
 Šlapelis, Father Bronius, 63
 Šlenys, Father Jordanas, 38
 Šupenienė, Aldona, 37
 Šupenytė, Ilona, 10, 37, 38
 Tamašauskienė, Mrs. , 41
 Tamkevičius, Father
 Sigitas, 6, 8, 10, 11, 26,
 27, 28, 32, 33, 35, 39, 40, 54
 55, 57, 63
 Tarasevičienė, Petronė, 62
 Tarasevičiūtė, Reda, 62
 Terleckas, Antanas, 34, 63
 (Terleckas), Gintas, 34
 Terleckienė, Elena, 34
 Truskauskaitė, Laimutė, 8, 9, 10
 Urbonavičiūtė, Miss L., 58, 59
 (Ustjanauskas), Ričardas, 13
 Ustjanauskienė, Mrs.
 Stanislava, 12, 13, 14, 15, 16
 Vaičius, Bishop Antanas, 2, 6
 Vaičiūnas, Vytautas, 6, 57
 Vaičiūnienė, Mrs., 59
 Vaitonis, Father Jonas, 41
 Valiukonis, Father Donatas, 38
 Vanagas, Liudas, 31, 44
 Vasiliauskas, Father
 Kazimieras, 38
 Vavilov, 18
 Vilkickas, 14
 Viskontienė, Lina, 36
 Vytautas, 13, 14
 Zalepūga, 36, 37
 Zdebskis, Father Juozas, 6
 Žakienė, Mrs, 57
 Žemaitis, 58
 (Žemaitis), Arvydas, 58
 (Žemaitis), Edmundas, 58
 Žemaitis, Romas, 57, 58
 Žiautys, S, 31, 32
 Žilinskas, 58
 Žilinskas, Aleksandras, 16
 Žilinskas. Antanas, 10
 Žilionienė, Mis. L., 62
 Žilius, 15
 Žilys, Father Ferdinandas, 32
 Žukaitytė, Danguolė, 59

INDEX OF PLACES

- Albania, 17
 Alekniškiai, 42
 Alytus, 23, 62
 Antakalnis, 9
 Asia Minor, 17
 Austria, 17
 Badam, 49
 Balninkai, 25
 Bijutiškis, 25
 Birštonas, 13, 14, 15

Bonn, 20
 Bulgaria, 17
 Burbaičiai, 12
 Byelorussia, 18, 40, 41
 Chelyabinsk, 25
 Debeikiai, 13
 Dubičiai, 40, 61, 62
 Dubingiai, 23
 Eigirdžiai, 32
 Frankfort, 20
 Garliava, 16
 Germany, 47
 Greece, 17
 Heidelberg, 20
 Hungary, 17
 Ilukšta, 20
 Italy, 17, 22, 47
 Jonava, 53
 Juodkrantė, 51
 Jurbarkas, 34
 Kaišiadorys, 1, 2, 5
 Kalesninkai, 41
 Kapčiamiestis, 31, 42, 43, 44
 Kapsukas, 34, 61
 Kaunas, 2, 4, 8, 10, 14, 15, 20,
 33, 35, 37, 39, 58, 59
 Kazakh, 49
 Kelmė, 41
 Kėdainiai, 59
 Klaipėda, 2, 50, 51, 52
 Kontaučiai, 42
 Krakės, 59
 Kražiai, 20, 37
 Kretinga, 12
 Kučiūnai, 44
 Kybartai, 27, 57, 58
 Laukžemė, 12
 Lazdijai, 31, 42, 43, 44, 49
 Leipalingis, 49
 Linkmenys, 14
 Meškuičiai, 6
 Molėtai, 16, 23, 24, 25
 Moscow, 48, 52
 Naujadvaris, 40
 Navikai, 42
 Nemunas, 10
 Netherlands, 21
 Nevarėnai, 39, 40
 Nida, 51
 Odessa, 17
 Padubysis, 41
 Palanga, 15
 Palestine, 17
 Panevėžys, 2, 8, 38
 Paveisininkai, 42, 43, 44
 Petrograd, 12
 Plungė, 12, 41, 42
 Poland, 13, 18
 Polekėlė, 11
 Prienai, 13
 Radviliškis, 11
 Raseiniai, 56
 Rokiškis, 59, 61
 Rome, 2
 Russia, 47
 Samogitia, 14
 Sapiegiškiai, 42
 Semoškai, 43
 Siberia, 1, 2, 19
 Simnas, 62
 Skuodas, 35, 36
 Spain, 47
 Switzerland, 12
 Šalčininkai, 41
 Šatės, 36, 37
 Šauliai, 25, 26
 Šiluva, 6
 Tauragnai, 62, 63
 Telšiai, 1, 2, 6, 27, 32, 35, 39, 41
 Utena, 10, 62
 Vadžgirys, 34
 Valkenburg, 21
 Varėna, 40, 61
 Veisėjai, 43, 44
 Viduklė, 29, 55, 56, 57
 Vienna, 17
 Vilkališkė, 42
 Vilkaviškis, 1, 2, 39

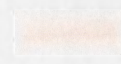
Vilnius, 8, 9, 12, 15, 18, 19, 20,
32, 33, 34, 38, 44, 45, 47, 53
Vladimir, 2
Volga, 17
Warsaw, 13
Yugoslavia, 17
Žagarė, 38
Žemaičių Kalvarija, 7, 32
Žlibinai, 41, 42
Žvejai, 51

TO HELP THE CHURCH IN COMMUNIST-OCCUPIED
LITHUANIA OR TO OBTAIN FURTHER INFORMATION,
SEND YOUR TAX-EXEMPT DONATION, OR WRITE TO:

Lithuanian Catholic Religious Aid, Inc.
351 Highland Boulevard
Brooklyn, NY 11207



Places mentioned in the **CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA NO. 63**



17

